

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

Informe de l'Observatori Contra l'Homofòbia sobre

L'ESTAT DE LA
LGTBI-FÒBIA
A CATALUNYA 2017

Coordinat i editat per:

Observatori contra l'homofòbia

Coordinació:

Eugení Rodríguez Giménez,
director de l'Observatori Contra l'Homofòbia

Direcció d'Anàlisi i Investigació:

Elena Longares Hernández

Amb la col·laboració de:

Carla Agulló: Tramitació i seguiment de les denúncies
Christian Saavedra: Disseny i edició
Cristian Carrer: Coordinació tècnica de l'OCH i Atenció a la Víctima
Francisca Cifuentes: Responsable de l'àmbit de formació i investigació
Jose Cuadrado: Comunicació
Laia Serra: Assessorament Jurídic
Marta Breu: Correcció
Ton Mansilla: Tramitació i seguiment de les denúncies

Amb la col·laboració de la Direcció d'Igualtat de la Generalitat de Catalunya

Supervisat per:

Universitat Autònoma
de Barcelona

Departament de Psicologia Social

Amb el suport de:

Agraïments

L'Observatori contra l'Homofòbia agraeix a la Federació Estatal LGTBI i l'Observatorio Madrileño contra la LGTBifobia el seu suport i coordinació en les tasques de registre d'incidències de la LGTBI-fòbia que hi ha en tot l'àmbit estatal. També vol agrair a la Plataforma LGTBI de Catalunya i a la Comissió Unitària 28 de Juny el seu suport constant. Finalment, agraiïm, també, el suport de Brunch in the Park & in the City de Barcelona.

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

Informe de l'Observatori Contra l'Homofòbia sobre

**L'ESTAT DE LA
LGTBI-FÒBIA
A CATALUNYA 2017**

Al llarg del document s'utilitzen expressions i conceptes relatius a diversos àmbits, però específics en aquest informe. A continuació se'n presenten els principals per tal que quedin clarificats prèviament a la seva lectura.

Atesa la complexitat d'aquest informe el glossari s'organitza per àmbits. Els àmbits són: tipus de discriminació, drets, diversitats afectivosexuals i d'identitat i expressió de gènere, i altres conceptes relacionats amb la LGTBI-fòbia i l'activitat de l'Observatori Contra l'Homofòbia (OCH).

Tipus de Discriminació

- **Discriminació per error:** Situació en què una persona o un grup de persones són objecte de discriminació per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere com a conseqüència d'una apreciació errònia.
- **Discriminació per associació:** Situació en què una persona és objecte de discriminació per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere com a conseqüència de la seva relació amb una persona o un grup LGBTI.
- **Assetjament per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere:** Qualsevol comportament basat en l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere d'una persona que tingui la finalitat o provoqui l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat o la seva integritat física o psíquica o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.
- **Vexació:** En el codi vigent a l'Estat espanyol, infracció castigada com a falta, consistent a amenaçar, perseguir, perjudicar o fer patir algú
- **Bullying:** Assetjament entre iguals en l'àmbit escolar.

Drets

- **Llei 11/2014:** Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Coneguda com a Llei contra la LGTBI-fòbia.
- **Drets sexuals i reproductius:** Ús dels drets humans en pro de la salut sexual i la salut reproductiva. Des de la Conferència Mundial de la Dona de Pequín el 1995 són una part indissoluble dels drets humans.
- **Deure d'intervenció:** Deure a què es fa referència als articles 10 i 11 de la Llei 11/2014. Els professionals a què fa referència l'article 10, al títol II, "Polítiques públiques per a promoure la igualtat efectiva de les persones LGBTI", al capítol 1, referent a professionals que actuen en àmbits sensibles, si tenen coneixement d'una situació de risc o tenen una sospita fonamentada de discriminació o violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, tenen el deure de comunicar-ho als cossos i forces de seguretat i a l'òrgan competent. Regulat pel nou *Protocol que desplega el deure d'intervenció de les persones que treballen a les administracions públiques de Catalunya per a fer efectiu l'abordatge de l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia a Catalunya*, aprovat l'octubre del 2017.

Diversitats sexoaffectives i d'identitat i expressió de gènere

- **LGTBI:** Relatiu a persones lesbianes, gais, trans*, bisexuals i nascudes amb genitals intersexuals. En endavant LGTBI.
- **LGTBI-fòbia:** Concepte que agrupa la lesbofòbia, l'homofòbia, la transfòbia, la bifòbia i la interfòbia.
- **Identitat de gènere:** Sentiment de pertinença a un gènere determinat.
- **Reassignació de gènere:** Procés mitjançant el qual una persona trans* pot modificar les seves

característiques anatòmiques sexuals per adaptar-les a les del gènere amb el qual s'identifica.

- **Disfòria de gènere:** Concepte utilitzat pel *Manual diagnòstic i estadístic dels trastorns mentals (DSM-V)* i la *Classificació internacional de malalties (ICD-10)* per classificar la realitat trans* com a malaltia mental.
- **Trans*:** Terme paraigua que engloba totes les persones que s'identifiquen amb un gènere diferent de l'assignat en néixer o que expressen la seva identitat de gènere de manera no normativa.
- **Cissexual/Cisgènere:** Persona que se sent del gènere que li va ser atribuït en néixer segons les seves característiques biològiques.
- **Intersexualitat:** Ventall de condicions associades a un desenvolupament atípic de les característiques físiques sexuals.
- **Homosexualitat:** Persona que només sent atracció sexual o només té relacions afectivosexuals amb persones del seu mateix sexe.
- **Bisexualitat/Plurisexualitat:** Són aquelles identitats/orientacions afectivosexuals que es caracteritzen per la capacitat de sentir atracció sexual i/o afectiva cap a persones de més d'un gènere, no necessàriament a la vegada, ni de la mateixa manera, ni en la mateixa intensitat.

Altres conceptes

- **Àrea LGTB:** Àrea responsable de l'àmbit LGTB que formava part de la Secretaria de Família del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya.
- **Fiscalia de Delictes d'Odi i Discriminació:** Fiscalia de Barcelona que s'ocupa dels delictes d'odi i discriminació. A l'informe s'hi fa referència com a Fiscalia.

1. INTRODUCCIÓ

2. OBJECTIUS I METODOLOGIA

2.1 OBJECTIUS

2.2 METODOLOGIA

3. MARC LEGAL

3.1 CONTEXT LEGAL

3.2 ITINERARIS DE LES INCIDÈNCIES REGISTRADES

4. ANÀLISI DE DADES QUANTITATIVES

4.1 COMPARATIVA ANUAL

4.2 COL·LECTIUS

4.3 ÀMBITS

4.4 TERRITORI

4.5 EDAT

4.6 DISTRIBUCIÓ TEMPORAL

5. CONTRAST QUALITATIU

5.1 ANTECEDENTS A TRAVÉS DE CASOS DESTACATS

5.2 RELAT SOCIAL SOBRE LA LGTBI-FÒBIA: ENTREVISTES QUALITATIVES

6. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

7. BONA PRÀCTICA:

L'ATENCIÓ A LA VÍCTIMA EN AGRESSIONS FÍSQUES

8. ANNEXOS

8.1 FORMULARI WEB DE DENÚNCIA PER LGTBI-FÒBIA DE L'OCH

8.2 ASSESSORAMENT AL WEB DE L'OCH. PREGUNTES FREQUENTS:
QUÈ CAL FER EN CAS DE BULLYING?

8.3 SENTÈNCIES I RESOLUCIONS

8.4 PROTOCOLS I MECANISMES DE DESPLEGAMENT DE LA LLEI 11/2014

8.5 ARTICLES EN MITJANS I FOTOGRAFIES

8.6 CAMPANYES DE L'OCH

1. INTRODUCCIÓ

El present informe respon a la situació de la LGTBI-fòbia a Catalunya del 2017 segons el seguiment que en fa l'Observatori contra l'Homofòbia (OCH).

Es tracta del tercer informe íntegre que es fa des de l'aprovació de la Llei 11/2014 i d'acord amb aquesta. Es duu a terme amb una metodologia íntegrament científica, tant pel que fa al registre i recollida de les incidències com al seu procés i la seva anàlisi.

Així doncs, aquest treball constitueix la memòria antidiscriminatòria relativa a l'any 2016 en la mesura que recull, documenta i analitza les incidències de LGTBI-fòbia a Catalunya i comunicades a l'OCH, així com altres incidències de les quals l'entitat ha tingut coneixement directe, encara que no hagi estat a través d'una comunicació de denúncia.

Aquest informe és el pols de la realitat del col·lectiu LGTBI i la LGTBI-fòbia a Catalunya fet des de l'àmbit associatiu. El 2017 ha estat un any en què l'aplicació de la Llei 11/2014 ha fet més passos endavant, però també hi ha hagut un augment important de les agressions, tant físiques com verbals, amenaces i assetjament, i especialment verbals (s'ha passat de 10 incidències registrades el 2016 a 20 el 2017) i físiques (s'ha passat de 15 incidències el 2016 a 19 el 2017). Tant ha estat així que moltes de les agressions han estat visibilitzades a través dels mitjans de comunicació. Tal com es pot observar a l'anàlisi de dades quantitatives, el percentatge d'agressions passa del 30,9% el 2015 i el 2016 al 47,7% el 2017, de manera que suposen gairebé la meitat de les incidències registrades.

Tota aquesta situació ha portat a fer que des de l'OCH es detecti la necessitat de treballar específicament l'àmbit de les agressions al llarg d'aquest informe sobre l'estat de la LGTBI-fòbia a Catalunya. És el segon any que aquest informe presenta una mirada i/o un aspecte específic a treballar: així com el 2016 es va centrar en la realitat de les persones trans i en el *bullying* LGTBI-fòbic, el 2017 se centra en les agressions registrades i, en especial, en les agressions físiques, atesa la seva gravetat i afectació sobre les víctimes.

Elaborar aquest informe centrant-se en les agressions es tradueix en el fet que la mirada integral pretén analitzar i aportar més informació sobre la LGTBI-fòbia que es produeix a través de les agressions. Concretament, es vol estudiar el següent: En què consisteixen? Quines implicacions tenen per a les víctimes? Quina atenció se'ls dona? Quin ús té o pot tenir la Llei 11/2014 en aquests casos? Per tot això, s'hi ha incidit especialment en l'anàlisi de dades quantitatives, en el contrast qualitatiu, en el relat social de la LGTBI-fòbia a les entrevistes, i, finalment, en la bona pràctica que conté aquest informe sobre un cas concret i el treball de l'OCH en aquesta agressió. Finalment, les conclusions recullen una anàlisi conjunta basada en l'anàlisi quantitativa, qualitativa i la bona pràctica.

També és veritat que el fet que s'hagin pogut anar solucionant alguns temes relatius a l'informe del 2016 ha fet possible treballar un altre tema. En aquest sentit, el 2017 s'ha aprovat un nou model d'atenció en salut per a les persones trans a Catalunya i un protocol específic de resposta a situacions de *bullying* LGTBI-fòbic. Com és obvi aquests nous instruments no fan desaparèixer problemes relacionats, però sí que ajuden a minimitzar-los o a trobar-ne solucions, en alguns casos. No obstant això, com es veurà tant en l'anàlisi quantitativa com en l'anàlisi de casos destacats dins del contrast qualitatiu, el *bullying* LGTBI-fòbic continua existint i també hi continua havent situacions que generen dificultats a les persones trans en l'atenció rebuda relativa al trànsit.

El 2017 és el tercer any amb una recollida i anàlisi de dades estable i comparable. Aquest fet es tradueix en el fet que les dades tenen una estabilitat i aporten una visió de les incidències que es registren. De tota manera, també és cert que, tal com indiquen les dades a escala europea sobre la població LGTBI a Europa de l'Agència Europea de Drets Fonamentals, només el 10% de les persones LGTBI de països de la Unió Europea

i Croàcia reportaven les incidències discriminatòries a les administracions o governs. I, de fet, les dades específiques d'aquest informe sobre Espanya indiquen la mateixa dada: el 10% de les persones entrevistades ha reportat incidències de LGTBI-fòbia a les administracions o als governs.

Tenir dades estables permet anar-ne incorporant de noves. Així doncs, aquest informe transmet per primera vegada dades sobre la temporalitat de les incidències al llarg de l'any. A l'anàlisi de dades quantitatives s'hi afegeix la distribució del percentatge d'incidències per mesos. Aquesta dada per si mateixa, en aquest informe, només transmet dades informatives sobre el que s'ha recollit a l'OCH el 2017 per mesos, però en comparatives futures pot ser d'ajuda per conèixer més informació sobre la LGTBI-fòbia.

Aquest ja és el segon any que s'incorpora una bona pràctica d'atenció a persones que han viscut una situació de LGTBI-fòbia. En aquesta ocasió s'ha treballat específicament al llarg de l'any amb un cas d'una agressió a dos homes en un municipi de Barcelona en un espai d'oci, amb una afectació emocional i psicològica important, a més del necessari acompanyament jurídic. La bona pràctica, per tant, serveix per transmetre quines actuacions han estat necessàries i útils pel que fa al servei d'atenció integral de l'oficina d'atenció a la víctima de l'OCH.

De fet, l'Oficina d'Atenció a la Víctima de l'OCH és la que fa possible l'atenció de totes les persones que s'apropen a l'OCH i està integrada per professionals de la psicologia, la psicologia social, la sociologia, l'àmbit jurídic, el periodisme, l'Administració, i a part disposa del suport gràfic necessari per comunicar informació i serveis.

Pel que fa a la resta de l'informe, durant el 2016 s'ha mantingut el sistema de recollida, estudi i anàlisi de les dades basat en metodologia científica i supervisat pel Departament de Psicologia Social de la Universitat Autònoma de Barcelona que es va iniciar el 2015. És per aquest motiu que les dades obtingudes per a aquest 2017 són comparables a les dades corresponents de l'informe de 2015 i de 2016. Així doncs, a l'apartat del contrast qualitatiu s'inclou l'anàlisi de la comparativa entre les dades de 2015, 2016 i 2017.

Per a aquest 2016, s'ha treballat en col·laboració amb una gran diversitat d'administracions, entitats i altres organitzacions, la qual cosa ha permès la recollida de la gran majoria d'incidències denunciades i l'atenció a altres incidències que, malgrat no estar denunciades, queden registrades per al seu coneixement.

L'OCH ha treballat amb tots els agents implicats en les incidències registrades, especialment aquelles en què hi ha hagut una denúncia, i les ha derivat a les administracions i/o institucions corresponents, que inclouen: l'Àrea LGTBI i la Direcció d'Igualtat del Departament de Treball, Afers Socials i Família de la Generalitat de Catalunya, el cos de Mossos d'Esquadra, l'Ajuntament de Barcelona, l'Oficina per la No Discriminació de Barcelona, la Fiscalia de Delictes d'Odi i Discriminació de Barcelona, el Síndic de Greuges de Catalunya i la Síndica de Barcelona, diversos ens locals d'arreu de Catalunya, especialment ajuntaments, i sindicats que treballen la LGTBI-fòbia.

Finalment, cal indicar que, tot i que l'àmbit directe d'actuació de l'OCH és Catalunya, es reben casos d'altres territoris, com ara d'àmbit estatal, de les illes Balears i d'altres territoris. Tot i això, aquest informe exposa dades exclusivament de Catalunya relatives al 2017.

2. OBJECTIUS I METODOLOGIA

2.1 OBJECTIUS

L'informe *Estat de la LGTBI-fòbia a Catalunya 2017* es marca tres objectius principals: Fer un seguiment de l'aplicació del marc legal a Catalunya i la seva afectació sobre la realitat de la LGTBI-fòbia, obtenir un diagnòstic de tipus quantitatiu a través de la quantificació i classificació de les incidències registrades i, finalment, aconseguir un diagnòstic d'orientació qualitativa a través de l'anàlisi dels documents i d'una labor de recerca mitjançant entrevistes. Tot això amb la finalitat addicional de procurar una sèrie de conclusions i recomanacions que, al costat de l'annex, tanquen aquest document.

Marc legal a Catalunya

A pesar que aquest informe no es tracta d'un document jurídic, ja és el tercer informe que analitza el marc legal i la seva afectació en les incidències registrades relacionades amb la LGTBI-fòbia a Catalunya. Al capítol 3 d'aquest informe es fa un recorregut descriptiu que permet identificar els elements principals de la Llei 11/2014, així com altres normatives que condicionen la situació social de les persones LGTBI a Catalunya, i s'hi inclou un apartat de resum sobre els aspectes legals, una anàlisi amb relació a la dimensió social de la Llei i, finalment, una explicació de la relació d'aquest informe amb l'esmentat text legal.

D'aquesta manera, el cos legal és pres en consideració en totes les parts de l'estudi, i ofereix un punt de vista transversal amb l'objectiu d'ajudar en la seva comprensió pràctica i contextualitzar correctament el marc legal en el qual es desenvolupen les persones LGTBI.

Diagnòstic quantitatiu – Memòria 2017

Aquesta part de l'informe constitueix la memòria que l'OCH ha fet mitjançant la recepció i la classificació de les incidències recopilades per l'Observatori durant l'any 2017. En aquesta oportunitat destaca la metodologia en la recollida de dades, la seva classificació i la seva anàlisi amb l'objectiu d'oferir una imatge objectiva de l'estat de la LGTBI-fòbia a Catalunya durant el 2017.

Aquest 2017 la recollida, el tractament i l'anàlisi de les dades ha seguit la metodologia iniciada el 2015. Per això aquest informe inclou la comparació de les dades de 2015, 2016 i 2017 en quasi tots els ítems: dades globals, per àmbit, per col·lectiu i per províncies. Les dades referents a l'edat de la persona agredida es van recollir el 2016 per primer cop i, per tant, la comparativa és del 2016 i el 2017. No obstant això, les dades referents a l'edat tenen poca consistència, ja que només la meitat de les incidències registrades contenen informació sobre l'edat. Per tant, cal assenyalar que són dades amb informació molt limitada i, ara per ara, només es poden prendre de manera informativa i no tant com a anàlisi d'una realitat.

El 2017 és el primer any que s'inclou informació sobre la temporalitat de les incidències recollides al llarg de l'any. És a dir, s'ha publicat informació sobre la distribució per mesos en percentatges de les incidències registrades al llarg de l'any. Per a aquest informe aquesta anàlisi és bàsicament informativa, però pot aportar coneixements sobre la LGTBI-fòbia en els pròxims anys, sobretot quan es vagin incorporant les comparatives anuals en els successius informes.

Finalment, cal afegir que aquest informe ofereix dades corresponents a les incidències recollides durant l'any 2017 només al territori català. Val a dir, però, que les incidències d'Internet i xarxes socials en moltes ocasions poden afectar més enllà del territori català; malgrat això, s'han comptabilitzat aquelles en què les víctimes afectades resideixen a Catalunya.

En l'anàlisi quantitativa s'ofereixen les dades de l'any que cobreix aquest estudi, distribuïdes en diferents categories i criteris de classificació.

Aquestes dades suposen una radiografia quantitativa molt interessant per apropar-se al fenomen de la LGTBI-fòbia a la Catalunya d'avui.

Diagnòstic social: contrast qualitatiu

Amb la intenció de procurar una visió més exhaustiva sobre el que suposa el fenomen de la LGTBI-fòbia per a les persones a Catalunya, aquest informe afegeix al seu contingut una petita recerca de tipus qualitatiu.

En primer lloc i a manera d'exposició d'antecedents que justifiquen la recerca, al capítol 5 es fa un recorregut a través de vint incidències destacades recollides durant el 2017 per l'OCH. Aquest punt s'inclou amb l'objectiu de posar de manifest com les comunicacions d'incidències recopilades constitueixen únicament una part de la LGTBI-fòbia que de fet existeix en la societat.

En informes passats s'analitzaven 10 o 15 incidències en els estudis de cas, i en aquest informe aquesta xifra s'ha augmentat fins a 20. La diversitat i intensitat de les situacions que s'han registrat han fet necessària aquesta ampliació per tal de cobrir tota la diversitat de col·lectius i subcol·lectius afectats, àmbits en què es produeix la LGTBI-fòbia, itineraris que fan les diverses incidències i casos rellevants i/o estratègics sobre la realitat de les persones LGTBI i la LGTBI-fòbia a Catalunya.

Una vegada fet això, es dona pas a la recerca, la qual s'ha fet a través d'entrevistes personalitzades a persones del col·lectiu LGTBI. La finalitat que es pretén és la de conèixer a través del relat la situació real de LGTBI-fòbia en la vida de persones comunes, ja siguin lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals o nascudes amb genitals intersexuals. Aquest 2017, com que l'informe s'ha centrat en les agressions, les entrevistes s'han dut a terme a quatre persones que han viscut agressions físiques, tenint en compte diversos subcol·lectius i la diversitat territorial. Així doncs, l'informe incorpora una entrevista a un home jove gai agredit a Barcelona, una entrevista a una parella de dues dones joves agredides en un municipi de Lleida, una altra a un home jove gai en un municipi petit de Girona, i una quarta a una dona trans jove agredida a Barcelona.

Gràcies a aquesta reflexió múltiple que té en compte tant les eines quantitatives com les qualitatives, el resultat de l'informe és un diagnòstic rigorós i complet dins de les seves capacitats. Tot això amb l'objectiu de mostrar d'una manera veraç i fundada el que anuncia el seu títol: L'estat de la LGTBI-fòbia a Catalunya el 2017.

2.2 METODOLOGIA

Cada incidència es registra segons la descripció que en fa la víctima i, per tant, les dades se centren en la incidència i no en la víctima. Per aquest motiu, l'anàlisi per col·lectius es fa en funció del fet i no de la identitat autoreportada de la víctima. Així doncs, per tal de tenir en compte la diversitat afectivosexual i d'identitats de gènere, així com les diferents tipologies de discriminació, els col·lectius descrits són: generalista (quan afecta tot el col·lectiu LGTBI o una gran part d'aquest), home gai/bisexual, dona lesbiana/bisexual, persona bisexual, persona trans* i persona heterosexual.

Els casos amb relació a Internet i els mitjans de comunicació afecten el total del territori; per aquest motiu no se'ls pot assignar un territori determinat i, per tant, queden fora de l'anàlisi territorial de les incidències.

En el cas de la secció quantitativa de l'informe, el mètode aplicat ha estat el de la recepció i registre per escrit de les comunicacions de denúncia sobre la base de criteris estandarditzats a través d'una fitxa de registre per a cada incidència.

Fitxa de consulta

La fitxa de consulta¹ és la manera a partir de la qual des de l'OCH es recullen totes les dades possibles de

¹ Fitxa de consulta: Hi ha annexada a aquest informe, al punt 7 d'annexos, la fitxa de consulta emprada el 2015.

cada agressió comunicada, sempre per un mitjà escrit (aplicació web de l'Observatori o correu electrònic a coordinacio@och.cat).

En aquesta fitxa es recullen un seguit de dades que posteriorment serveixen per tenir un registre complet i ordenat de cada una de les situacions i per poder analitzar, posteriorment, l'estat de la LGTBI-fòbia dins del territori català. És a partir d'aquestes fitxes que és possible fer estudis generals pel que fa a les poblacions, els col·lectius afectats o els àmbits d'incidència.

Un primer bloc és format per les dades de la persona o entitat denunciant així com també per les dades de la persona o col·lectiu agredit (cal indicar que denunciant i agredit/da poden ser la mateixa persona o no). En aquest bloc es recull el nom, l'adreça i el contacte de la persona denunciant i de la persona agredida, la data d'arribada de la denúncia i el col·lectiu del qual forma part l'agredit o agredida (cal indicar que el col·lectiu és el que està relacionat amb la denúncia i no el col·lectiu autoreportat) i l'edat de la víctima.

Un segon bloc és el resum de la incidència, el qual inclou un extens espai per a la descripció completa dels fets i recull el lloc, la data i l'hora dels fets, així com també les dades de la persona agressora (si es tracta d'un/a particular, una empresa, una entitat, una institució privada, una institució pública o altres).

A continuació també es recull l'estat o afectació emocional de la persona després d'haver patit l'agressió, el qual el nostre equip psicològic classifica des d'inexistent fins a molt greu. Aquesta informació la pot aportar directament l'afectat o afectada o pot ser avaluada per l'equip de psicologia de l'OCH en el cas que el registre de la incidència sigui fet presencialment. Això permet tenir informació important en aquest sentit a l'hora de preparar un suport psicològic adequat des de l'equip de psicologia de l'OCH si la persona ho sol·licita.

Seguidament es recull informació sobre les proves aportades (fotografies, correus electrònics, comunicats mèdics, etc.). Pel que fa als comunicats mèdics, des de l'OCH es recomana que la persona agredida vagi a urgències després d'haver patit l'agressió per tal que sigui avaluat el seu estat físic i psicològic i sigui recollida aquesta informació en un comunicat mèdic. Totes aquestes proves són útils en el cas que s'hagi d'arribar a actuar judicialment.

Un cop es registra tota la informació de la incidència, l'OCH decideix si queda registrada com a incidència per LGTBI-fòbia o no, ja que pot donar-se el cas que algunes de les incidències, tot i ser fets discriminatoris, no compleixin el perfil que registra l'OCH. Casos com aquests poden ser, per exemple, una agressió per motius personals o una agressió a una persona LGTBI per algun motiu totalment aliè a la LGTBI-fòbia.

També es podria donar el cas que una persona no LGTBI pateixi una agressió o una discriminació per error i/o associació. És a dir, la persona agressora el/la discriminaria pensant-se que és una persona LGTBI i actuaria amb odi i discriminació independentment de l'orientació afectivosexual o la identitat de gènere de la víctima. En aquest cas sí que es registraria la incidència com un fet de LGTBI-fòbia.

Finalment, es recull la voluntat de la persona agredida de denunciar-ho legalment. Des de l'OCH sovint es recomana aquest procediment, tot i que sempre queda en mans de la decisió lliure de la persona. Una agressió denunciada legalment no vol dir que sigui més greu i una agressió no denunciada legalment no vol dir que sigui menys greu.

Des de l'OCH també encetem la via d'actuació legal. Hi ha diferents itineraris possibles:

- Penal: Aquesta via és utilitzada quan s'ha vulnerat un article del Codi Penal. És la via més coneguda i es tradueix en denúncia i judicis amb tots els recursos possibles.
- Síndic de Greuges: En el cas que hi estigui implicada l'Administració pública.
- Administrativa: Via a partir de la qual s'informa l'administració corresponent, com ara un ajuntament, un consell comarcal o una diputació, de la incidència de la vulneració de drets dins del seu territori.
- Llei 11/2014: A l'empara del títol 4, capítol 4, "Règim d'infraccions i sancions", d'aquesta llei.

- Deure d'intervenció: Article 11 de la Llei 11/2014.
- Altres vies.

Per acabar, l'OCH també registra l'estat actual de la incidència: arxivat, tramitat, contestat o resolt (favorablement o desfavorablement), per tal de poder exercir un seguiment eficient dels casos, alhora que s'indica si s'han dut a terme altres tipus d'actuacions, com una actuació política o un comunicat públic.

Aquesta fitxa és una eina que serveix per aportar un acompanyament i un assessorament tan acurat i proper a la víctima com sigui possible durant tot el procés.

Tractament i anàlisi de les dades

Tenint totes les dades registrades relatives a l'any en curs, en aquest cas 2017, es procedeix a agrupar-les per tal de poder-les classificar per categories.

Per poder fer la posterior anàlisi en el present informe es tenen en compte les categories de tipus de col·lectiu, territori, àmbits i l'itinerari que segueix.

Pel que fa al col·lectiu es registra segons la descripció de la incidència; no es fa un recull del col·lectiu autoreportat per la persona que registra la incidència, ja que no sempre ho fa la persona agredida. Per aquest motiu les classificacions enguany s'han acurat i redefinit tenint en compte que la persona agredida no reporta la seva pròpia orientació afectivosexual ni la seva identitat de gènere concreta i es concreten en: home gai/bisexual, dona lesbiana/bisexual, persona bisexual, persona trans*, persona intersexual, persona heterosexual.

Pel que fa als àmbits, enguany s'ha intentat ajustar-los als àmbits corresponents a la Llei 11/2014, tenint en compte, però, la descripció de les incidències i els temes que impliquen. Així doncs, hi ha àmbits que s'ajusten directament a la Llei 11/2014 i n'hi ha que van més d'acord amb criteris socials i de drets.

En l'àmbit territorial, s'ha registrat el municipi on es descriuen els fets i, posteriorment, s'ha agrupat per províncies per obtenir dades territorials afins a la realitat de Catalunya. En aquest sentit, s'han fet dos tipus d'anàlisi de les dades territorials: la distribució percentual per províncies i la prospecció territorial d'incidència real de la LGTBI-fòbia al territori per províncies.

Les dades de l'edat de la víctima es recullen a la fitxa, però tant les del 2016 com les del 2017 parteixen d'una mostra molt reduïda i, per tant, la informació que aportin serà limitada. En aquest cas s'analitzen les dades per intervals d'edat i se n'indica la mitjana estadística.

Aquest 2017 es tornen a analitzar dades relatives a la victimització amb relació al Servei d'Acompanyament Psicològic de l'Oficina d'Atenció a la Víctima de l'OCH.

Finalment, el 2017 s'han incorporat dades sobre la temporalitat de les incidències recollides, és a dir, la distribució mensual en percentatges de les incidències que es registren al llarg de l'any.

Una vegada definits aquests criteris, s'han fet els càlculs necessaris per obtenir els valors finals.

Recerca qualitativa

Addicionalment, i amb transició a la part qualitativa de l'estudi, s'ha extret una anàlisi en profunditat d'un nombre significatiu dels casos mitjançant la tècnica de l'ús de documents.

A l'espai dedicat específicament a la recerca qualitativa d'aquest informe, s'ha utilitzat la tècnica de l'entrevista semiestructurada amb la finalitat d'obtenir la vivència social entorn de la LGTBI-fòbia a través de la visió individual de les persones entrevistades. L'entrevista qualitativa té la finalitat d'aconseguir dades interrogant i pot ser definida com una conversa provocada, dirigida a subjectes triats sobre la base d'un pla

de recerca i en un nombre suficient; que té finalitats de tipus cognoscitiu i que està guiada per un esquema flexible d'interrogació².

En el cas de les semiestructurades, la persona entrevistadora disposa d'un guió que funciona a manera d'esquema de temes a tractar durant l'entrevista, sense que aquest sigui rígid i permetent l'aprofundiment de temes i la possibilitat d'incorporar noves preguntes en el transcurs de la conversa. La forma de conduir aquesta entrevista concedeix àmplia llibertat tant a la persona que entrevista com a l'entrevistada, i garanteix al mateix temps que siguin discutits tots els temes rellevants i que totes les informacions necessàries siguin recollides³.

Partint del supòsit que els marcs discursius d'una societat es reproduïxen a escala microsocial⁴, la unió dels testimoniatges aconseguits forma un relat col·lectiu que dona lloc a un corpus discursiu.

Una vegada concloses les entrevistes, passen a ser analitzades. Els resultats s'exposen a les narracions que recull el capítol 5. Després d'això, s'executa una nova anàlisi comparativa, que és la que permet conèixer les característiques del relat esmentat. Les qüestions més destacades d'aquesta anàlisi comparativa són incorporades a l'apartat de conclusions i recomanacions de l'informe.

Introducció al disseny mostral

Per a la realització de les entrevistes enguany s'han valorat els temes i les realitats més destacades al llarg del 2017, en aquest cas les agressions i, específicament, les agressions físiques, per la gravetat que suposen i perquè moltes també inclouen en els seus relats altres agressions: verbals, amenaces o assetjament. S'han volgut analitzar diversos subcol·lectius, així com les possibles diferències territorials; per això s'han triat els casos d'un home gai a Barcelona, un home gai en un poble de Girona, una parella de dones en un poble de Lleida i una dona trans a Barcelona.

Les entrevistes es van fer entre el 8 de febrer i el 6 de març de 2017 a Barcelona, Girona, Lleida i l'Hospitalet de Llobregat i van disposar del consentiment de les persones participants per ser enregistrades i perquè els seus relats fossin difosos en l'àmbit professional. Al seu torn, aquest estudi garanteix totalment l'anonimat d'aquestes persones entrevistades.

Al capítol 5, dedicat a l'anàlisi de les entrevistes qualitatives, s'aprofundeix en l'explicació del disseny mostral, així com en altres aspectes concrets de les entrevistes.

3. MARC LEGAL

3.1 CONTEXT LEGAL

Durant el 2017, el marc legal que regeix la discriminació en diversitat afectivosexual, d'identitat i d'expressió de gènere es recull en diverses eines legals de diversos nivells i que es concreten en les següents (Constitució, Codi Penal, Estatut d'Autonomia, Llei 11/2014).

- **Constitució espanyola:** És la principal norma, per sobre de qualsevol altra llei, decret o normativa.

² Corbetta, P. (2003). *Metodología y técnicas de investigación social*. Madrid. McGraw-Hill Interamericana.

³ Canales Cerón, M. (2006). *Metodologías de investigación social*. Santiago. Lom Ediciones.

⁴ Tarrés, M.L. (2001). *Observar, escuchar y comprender: sobre la tradición cualitativa en la investigación social*. Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales.

En els casos de LGTBI-fòbia, s'aplica l'article 14, el "dret a no ser discriminat"; es tracta, doncs, d'un dret fonamental. Les incidències en què es pot treballar aquesta vulneració són bàsicament processos laborals o penals.

- **Codi Penal:** El Codi Penal del 1995 de l'Estat espanyol defineix com a circumstàncies agreujants "Cometre el delictes per motius racistes, antisemites o una altra classe de discriminació referent a la ideologia, religió o creences de la víctima, l'ètnia, raça o nació a la qual pertanyi, el seu sexe, orientació o identitat sexual, la malaltia que pateixi o la seva discapacitat". Estableix a l'article 22.4 un agreujant relatiu a la discriminació per motius d'orientació o identitat sexual i al 510 tipifica l'exaltació homòfoba. En conseqüència, les denúncies per la via penal que es realitzen a Catalunya s'executen en virtut del que es disposa al Codi Penal. La reforma duta a terme el 2015 suprimeix el llibre dedicat a les faltes, que passen a ser delictes lleus o sancions administratives, cosa que afecta les agressions verbals, que passen a ser considerades sancions administratives.
- **Estatut d'Autonomia:** És la principal norma a Catalunya i en el seu contingut, a l'article 15, es reconeix el dret a totes les persones "a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, de maltractaments i de tota mena de discriminació, i tenen dret al lliure desenvolupament de llur personalitat i capacitat personal". Així com la promoció de la igualtat de totes les persones i l'erradicació de l'homofòbia en els articles 40.7 i 40.8, respectivament.
- **Llei 11/2014:** Llei de caràcter administratiu que regeix els drets de les persones LGTBI, fa garant d'aquests drets i té un règim d'infraccions i sancions propi relacionat amb el contingut de llei, aplicable sempre dins el marc d'aquesta llei. L'aplicació d'aquesta llei, tal com ho indica aquesta, es fa des de l'organisme coordinador de polítiques LGTBI, que el 2015, 2016 i 2017 ha estat l'Àrea LGTB del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya.

El desenvolupament de la Llei 11/2014 genera nou marc legal: Protocols que creen un nou marc legal, un nou reglament d'infraccions i sancions.

La Llei 11/2014 potser és la que té més referència en el col·lectiu LGTBI, ja que és una llei preventiva, garantista i sancionadora específica per a les persones LGTBI.

Malgrat que encara no s'està aplicant una gran part de la Llei 11/2014, entre el 2016 i el 2017 s'han desenvolupat àmbits importants que atenen molts drets reconeguts en el cos normatiu. Tant és així que el 2017 s'han fet cinc sancions aplicant el règim previst a la Llei, a les quals se suma la que es va emetre el 2016, que suposen un total de sis sancions amb relació a l'aplicació de la Llei 11/2014.

Aquest 2017 s'ha elaborat la normativa d'aplicació del règim de sancions i infraccions que preveu la Llei 11/2014 i, tot i que està pendent d'aprovació, ja ha significat cinc sancions.

D'altra banda, també s'han aprovat o facilitat altres qüestions relacionades amb l'aplicació de la Llei 11/2014. Concretament, després de dos anys de treball intens entre la comunitat trans i el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, el 2017 s'ha aprovat el nou model d'atenció a la salut de les persones trans⁵, el qual suposa un canvi respecte als protocols anteriors, principalment perquè suprimeix la necessitat d'un diagnòstic per accedir a qualsevol servei, atenció o tractament.

Aquest model és un circuit més complicat i, a la vegada, haurà de desplegar protocols i/o instruccions específics per a diversos temes. No obstant això, es tracta d'un model despatologitzador que no parteix d'un diagnòstic de disfòria de gènere, sinó que pretén una atenció basada en les necessitats de la persona usuària, des de l'acompanyament personal i el suport al seu procés. També té una clara inspiració en el reconeixement dels drets sexuals de les persones trans i, per tant, en la capacitat per decidir sobre el seu propi cos i la seva identitat. Caldrà observar el seu desenvolupament i el seguiment per part de la comunitat

⁵ Enllaç al nou model d'atenció a la salut de les persones trans al web del Departament de Salut: http://canal.salut.gencat.cat/ca/sistema-de-salut/serveis_datencio_a_la_salut/altres_serveis/Atencio_persones_trans/

trans i les entitats LGTBI.

Cal destacar, també, l'aprovació d'un protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar a persones LGBTI⁶, a més d'un protocol que desplega el deure d'intervenció de les persones que treballen a les administracions públiques de Catalunya per fer efectiu l'abordatge de l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia a Catalunya⁷.

Per tant, la Llei 11/2014, lluny de ser un text en si mateix, també està modificant altres marcs legals i normatius específics, fent de la diversitat afectivosexual i de gènere una realitat més transversal i responent a les necessitats específiques del col·lectiu.

3.2 ITINERARIS DE LES INCIDÈNCIES REGISTRADES

Una **incidència és qualsevol comunicació per escrit que envia una persona, entitat o institució denunciant un fet que possiblement és LGTBI-fòbic** (agressió a una persona LGTBI pel fet de ser-ho o a qui s'hagi vulnerat algun dret) o que l'OCH observa d'ofici. Les incidències arriben a l'OCH i es registren per escrit. Enguany l'OCH ha registrat 111 incidències, que poden tenir diversos itineraris. Un cop rebuda la incidència, l'equip jurídic de l'OCH en fa una valoració i proposa un itinerari a la persona afectada.

El 2017 els principals itineraris que han tingut les 111 incidències registrades per l'OCH han estat vuit: la Llei 11/2014, el deure d'intervenció, el Síndic/a de Greuges, procés penal, mediació de l'OCH, reclamacions, comunicat públic o no s'ha efectuat denúncia.

Les incidències registrades a l'empara de la Llei 11/2014 es fan a través d'un escrit que cal registrar al Departament de Benestar Social i Família, per tal que arribi a l'organisme coordinador de polítiques LGTBI, és a dir l'Àrea LGTBI. Qualsevol persona, entitat o institució, sense advocat ni procurador, pot escriure la incidència i registrar-la.

Llei 11/2014: Les incidències que vulneren o poden vulnerar alguns dels articles de la Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, i que poden ser aplicables en el seu règim de sancions i infraccions previst al mateix cos normatiu.

Deure d'intervenció: Correspon als articles 10 i 11 de la Llei 11/2014. És un article pensat sobretot per a l'actuació de les persones empleades de les administracions públiques, perquè puguin donar resposta davant de situacions de possible vulneració de la Llei 11/2014 i hi puguin intervenir. Actualment, i des de l'octubre del 2017, respon al protocol aprovat per la Generalitat de Catalunya per al seu desenvolupament específic segons el que preveu la Llei 11/2014.

Procés penal: Es tracta de la via que correspon al Codi Penal, concretament a l'agreujant per homofòbia. Les incidències que han seguit aquest itinerari ha estat perquè o bé la persona ja tenia la via iniciada o bé per la gravetat de la incidència. Es tracta d'una via poc freqüent per l'elevat cost que pot arribar a tenir per a la persona afectada, en funció, sobretot, de com es dilati en el temps i de les sentències judicials. Per tant, és un itinerari amb un accés limitat i, en moltes ocasions, només s'hi pot recórrer en cas que sigui molt clar que es tracta d'un procés penal, i, tot i això, igualment el cost pot resultar car, llarg i, doncs, pot suposar un gran desgast.

⁶ Enllaç al nou protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar a persones LGBTI al web del Departament d'Ensenyament: http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/recursos/resconflictes/protocol_lgtbi/

⁷ Enllaç al nou protocol que desplega el deure d'intervenció de les persones que treballen a les administracions públiques de Catalunya per fer efectiu l'abordatge de l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia a Catalunya al web del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies: http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicas/09lgtbi/Llei11_2014/protocolintervencio.pdf

Síndic/a de Greuges: Incidències relacionades amb l'Administració pública, que no es poden enviar a l'òrgan actual coordinador de polítiques LGTBI, Àrea LGTBI, sinó que s'han d'enviar a les figures de la Sindicatura de Greuges.

Mediació de l'OCH: Situacions en les quals s'ha detectat una voluntat de diàleg per part de la persona afectada i de l'agressora.

Reclamacions: Respon als drets de persones consumidores de poder fer suggeriments i reclamacions a les empreses. Pot resultar útil en alguns casos per tal de millorar l'atenció i adequar-la a les necessitats del col·lectiu LGTBI.

Comunicat públic: És el primer any que es fa servir i s'ha pres aquesta via per donar resposta pública a opinions que des de l'OCH s'ha considerat que podrien anar en contra de la tasca per a l'erradicació de la LGTBI-fòbia.

No s'ha efectuat denúncia: Aquestes incidències o bé no han tingut cap recorregut, només s'han registrat, o bé només se n'ha atès la víctima. Moltes persones decideixen que no volen continuar amb un procés jurídic o administratiu pel que suposa en el pla personal, emocional i econòmic o per altres motius. L'atenció a la víctima, o **victimització**, es produeix quan la persona afectada està en un entorn agressiu. S'ha de fer a través de l'Administració pública amb un servei integral d'atenció a la víctima amb persones específicament formades, tal com indica la Llei 11/2014, i, en aquests moments, aquest servei, tal com està previst a la Llei 11/2014, no s'està desenvolupant. L'OCH fa una primera intervenció amb un/a psicòleg/oga i s'ha intentat fer les derivacions a aquest servei, però, com que no està desplegat, se'ls ha derivat al Servei d'Atenció a la Víctima de la Conselleria d'Interior, un servei genèric que no té personal específicament format per a casos de LGTBI-fòbia.

Les dades relatives als itineraris de les incidències recollides mostren el principal itinerari de cada incidència. En aquest sentit, per exemple, una incidència pot tenir com a itinerari principal el deure d'intervenció, però, posteriorment, també en pot haver seguit d'altres, en funció de la incidència, com ara el Síndic de Greuges, a què es recorre en molts casos per tal de fer una tasca relacionada amb la implementació de la Llei 11/2014.

Els dos principals itineraris del 2017 són l'aplicació de la Llei 11/2014 i les incidències no denunciades (27,9% cadascun).

D'una banda, malgrat que el règim sancionador no ha estat aprovat, el fet d'haver treballat en la seva elaboració ha donat peu a poder començar a aplicar el contingut de la llei. No obstant això, el deure d'intervenció continua tenint una presència important, ja que és el tercer itinerari més freqüent (19,9%).

De l'altra, hi continua havent un gruix de la població que no denuncia, concretament que només vol notificar el succés o la situació per a la nostra memòria (23,4%), però que no vol continuar amb un procés jurídic o administratiu. A l'apartat 5 d'aquest mateix informe, concretament el 5.2, "El relat social sobre la LGTBI-fòbia", una de les entrevistes a una víctima d'una agressió transfòbica i transmisògina explica específicament que, tot i voler denunciar, finalment no ho va fer, atès que no va trobar l'espai ni l'atenció per fer-ho, malgrat la seva disposició.

El 2017 es caracteritza per ser un any en què, com es veurà en les dades per àmbits, les agressions han augmentat de manera important. Aquest fet explica que el procés penal sigui el quart itinerari més utilitzat (16,2%).

Pel que fa a la resta d'itineraris, destaca l'aparició del comunicat públic (0,9%), que en anys anteriors no s'havia fet servir i que ha estat necessari aquest 2017 per donar resposta des de l'OCH, com a entitat referent en el treball per a l'erradicació de la LGTBI-fòbia, en situacions en les quals les opinions públiques de figures rellevants socialment poden suposar un risc en el treball contra les discriminacions i agressions que pateixen les persones LGTBI.

Taula 1: Descripció dels itineraris de les incidències, 2017. Nombres absoluts i percentatges

Itinerari principal	Incidències ¹		Incidències		
	Nombre	%	Sub-categoria d'itinerari	Nombre	%
Llei 11/2014	31	27,9			
Deure d'intervenció	22	19,9	Fiscalia	10	,9
			Afers Socials, Àrea LGTB	21	19,0
Síndic de Greuges de Catalunya	2	1,8			
Procés penal	18	16,2			
Mediació OCH	3	2,7			
Reclamacions	3	2,7			
Comunicat públic	1	0,9			
No denunciat	31	27,9	Memòria	26	23,4
			Sense recorregut	32	,7
			Victimització	21	,8
Total	111	100,0			

En la comparativa amb les dades d'anys anteriors destaca un desplaçament entre els itineraris del deure d'intervenció i de la Llei 11/2014, en favor de l'aplicació de la llei. És a dir, les incidències que segueixen l'itinerari de la Llei 11/2014 passen de ser del 0,0% el 2016 al 27,9%, mentre que les que segueixen el deure d'intervenció passen del 59,5% el 2016 al 19,9%. Com ja vam avançar en informes passats, el deure d'intervenció era un itinerari pensat per a casos molt concrets i que s'estava utilitzant més del que hauria de ser, atesa la manca de règim sancionador. En el moment que s'ha començat a treballar sobre l'aplicació del règim previst a la Llei 11/2014, moltes incidències han pogut fer l'itinerari adequat de la llei. A més, l'elaboració d'un protocol per a l'aplicació del deure d'intervenció també ha facilitat que administracions i organitzacions puguin aplicar-lo de manera més adequada.

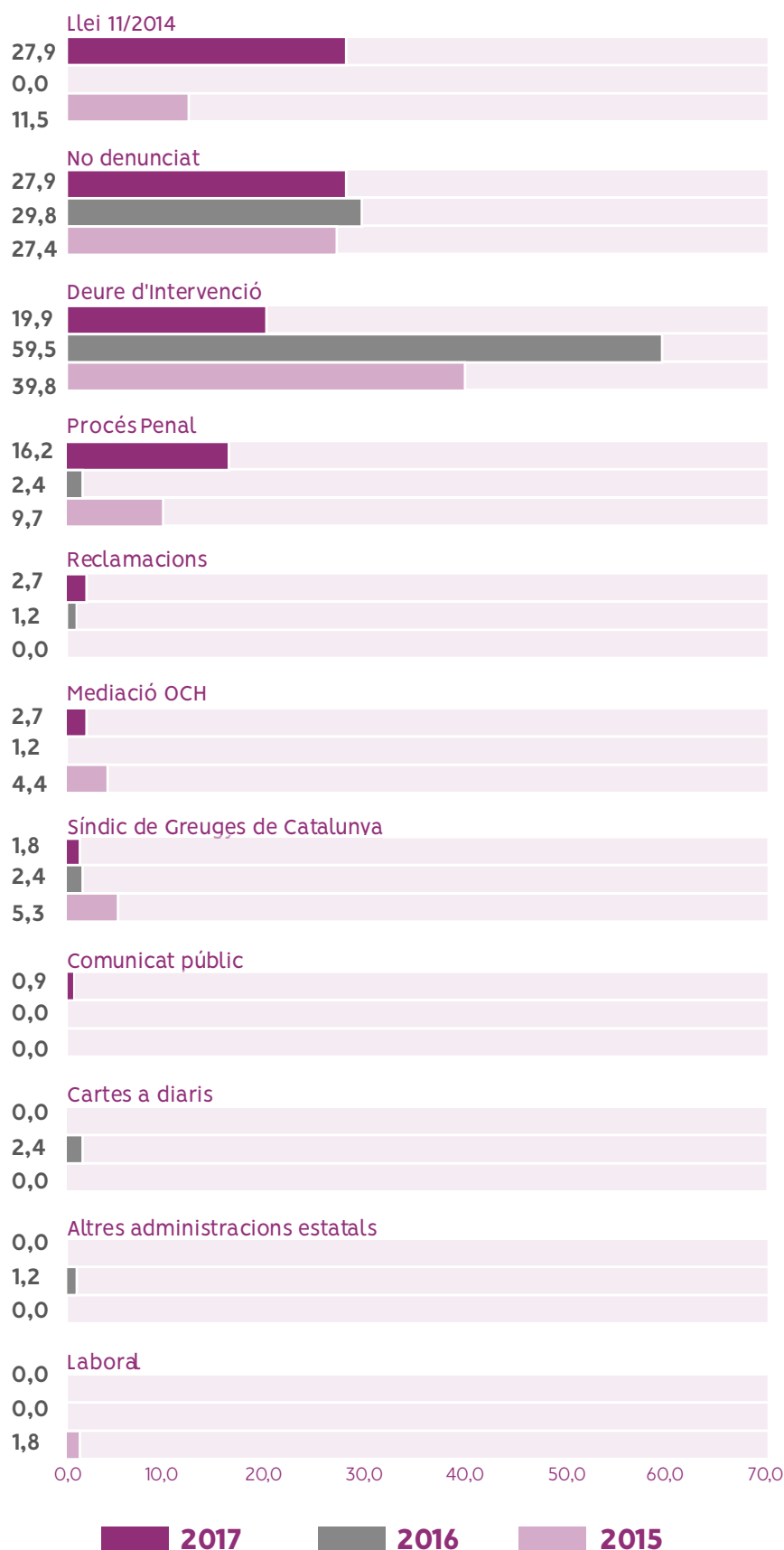
Cal destacar, també, l'augment d'incidències que segueixen un procés penal respecte als anys passats (9,7% el 2015, 2,4% el 2016 i 16,2% el 2017), cosa que segurament està molt relacionada amb el fet que hagin augmentat les incidències registrades d'agressions físiques, verbals, assetjament i vexacions. No obstant això, recordem que el 2017 també ha estat l'any en què les agressions verbals desapareixen del Codi Penal, a excepció de quan són amenaces o una situació d'assetjament.

El segon ítem més freqüent continua sent el mateix que en anys passats, la no denúncia (27,4% el 2015, 29,8% el 2016 i 27,9% el 2017), amb percentatges molt similars que representen una mica més d'una quarta part de les incidències registrades.

Finalment, també destaca la disminució del percentatge de les incidències que fan el recorregut a través del Síndic de Greuges (5,3% el 2015, 2,4% el 2016 i 1,8% el 2017). En aquest cas caldrà esperar els propers anys per valorar si es tracta d'una tendència o si torna a canviar aquesta situació, però és cert que dos dels temes més importants que feien aquest recorregut, l'atenció en salut a les persones trans i l'accés a les tècniques de reproducció assistida per parelles de dones, han tingut resposta per part de l'Administració pública amb protocols inclusius.

Com a conclusió, també cal indicar que, tant el 2015 com el 2016 i el 2017, la diversitat d'itineraris que fan les incidències és estable; fins i tot n'apareix algun de nou. Per tant, es manté aquesta diversificació del itineraris, potser d'acord amb la diversitat d'àmbits en els quals es registren situacions de LGTBI-fòbia.

Gràfic 1: Itineraris de les incidències registrades 2015-2017. Percentatges

Base: 111 incidències (2017), 84 (2016), 113 (2015).

4. ANÀLISI DE DADES QUANTITATIVES

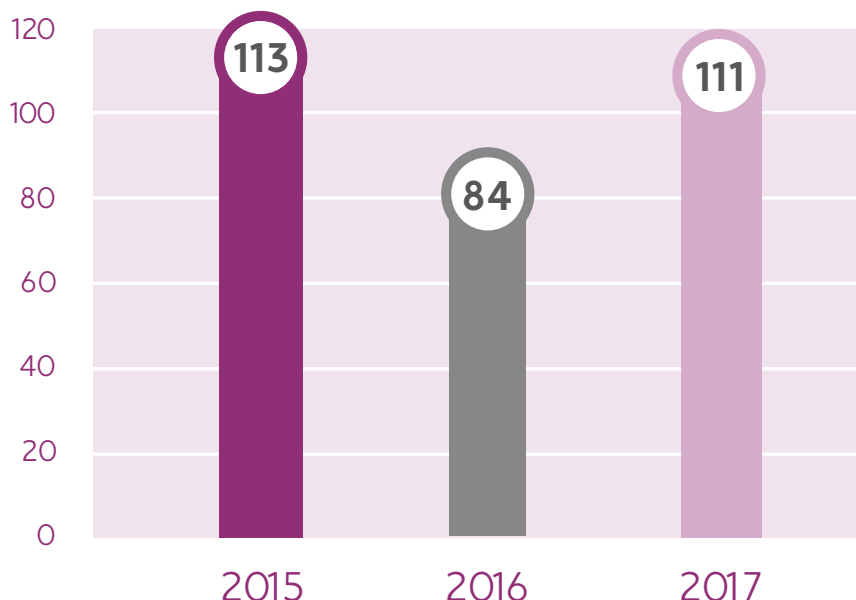
4.1 COMPARATIVA ANUAL

El 2017 s'han registrat 111 incidències a l'Observatori contra l'Homofòbia (OCH).

És una xifra molt semblant a la dels darrers anys; recordem que són anys en què ja hi ha la Llei 11/2014 i que s'han registrat a través d'una metodologia específica. El fet de tornar a tenir més de 100 incidències ens situa en unes xifres més similars a les del 2015 que no pas a les del 2016, tot i que el 2016 hi va haver una davallada en els registres de l'OCH per causes alienes a l'entitat, que van obligar a tancar la seu de l'entitat durant dos mesos.

De fet, segons l'Informe LGTBI de l'Agència Europea de Drets Fonamentals només el 10% de les persones LGTBI de països de la Unió Europea i Croàcia reportaven les incidències discriminatòries a les administracions o governs. Per tant, efectivament, la realitat de la LGTBI-fòbia és molt més àmplia i complexa.

Gràfic 2: Total d'incidències, 2015–2017. Percentatges

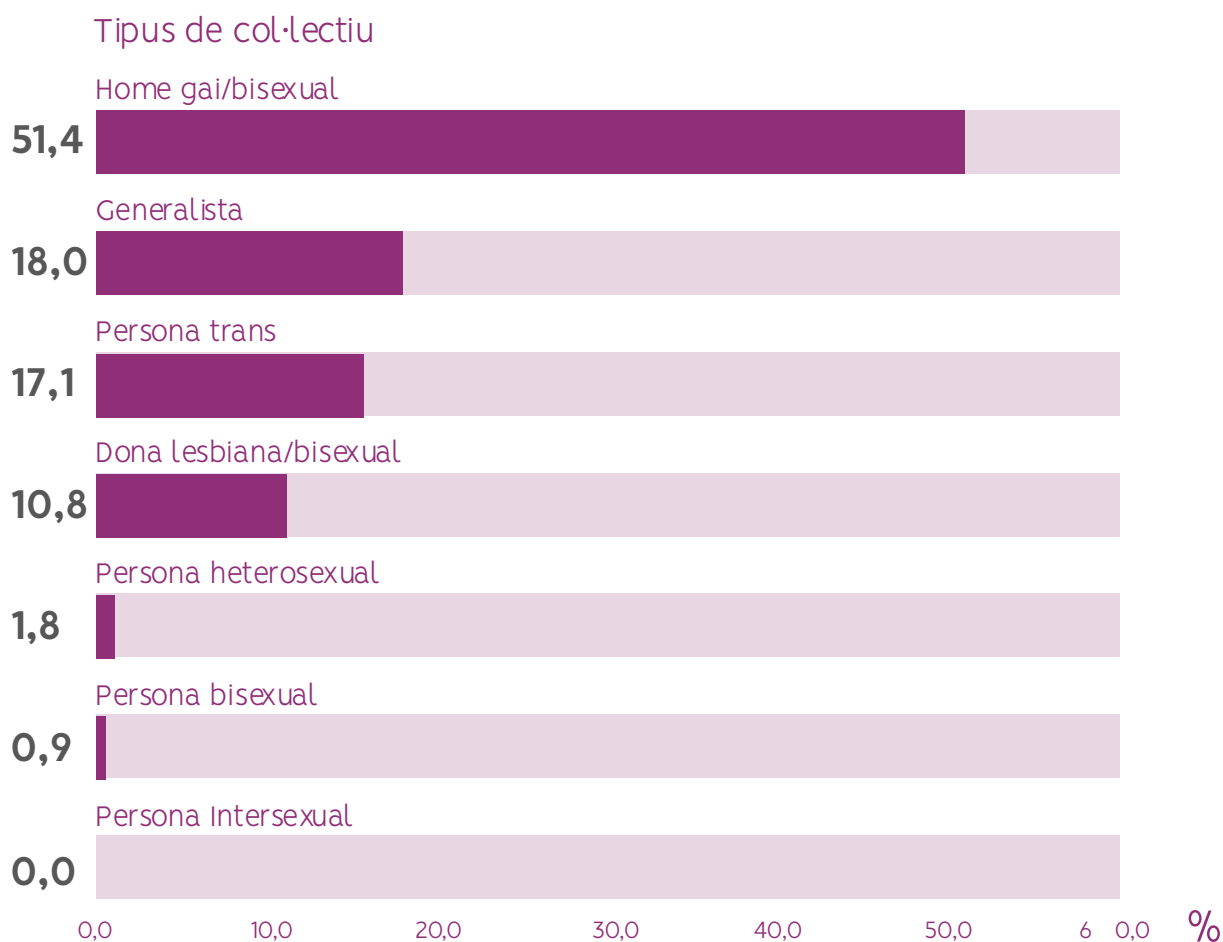
4.2 COL·LECTIUS

Pel que fa a les dades per col·lectiu, més de la meitat de les incidències són registrades per homes gais o bisexuals (51,4%).

En segon lloc es registren incidències amb caràcter generalista (18%), és a dir, que afecten tot el col·lectiu LGTBI, seguit de les registrades per persones trans (17,1%).

D'altra banda, les dones lesbianes i bisexuals registren poc més d'una incidència de cada 10 (10,8%).

Aquest 2017 s'han tornat a registrar incidències patides per persones heterosexuals (1,8%), en tots dos casos per associació de la persona amb el col·lectiu LGTBI, ja sigui pel fet de tenir-hi relació o pel fet de visibilitzar-ho.

Gràfic 3: Distribució d'incidències per col·lectiu, 2017. Percentatges

Base: 111 incidències.

Finalment, cal destacar que no s'ha registrat cap incidència a persones intersexuals aquest 2017 (0,0%).

Taula 2: Descripció d'incidències per col·lectiu. 2017. Nombres absoluts i percentatges.

Col·lectius	Nombre d'incidències	Percentatges
Home gai/bisexual	57	51,4
Generalista	20	18,0
Persona trans	19	17,1
Dona lesbiana/bisexual	12	10,8
Persona heterosexual	2	1,8
Persona bisexual	1	0,9
Persona intersexual	0	0,0
Total	111	100,0

Si comparem les incidències per col·lectiu registrades els darrers tres anys, s'observa una certa pauta estable.

Concretament, la majoria de les incidències registrades són per homes gais o bisexuals (55,7% el 2015, 46,4% el 2016 i 51,4% el 2017). I, de fet, aquest 2017 el percentatge és de 5 punts més que el 2016.

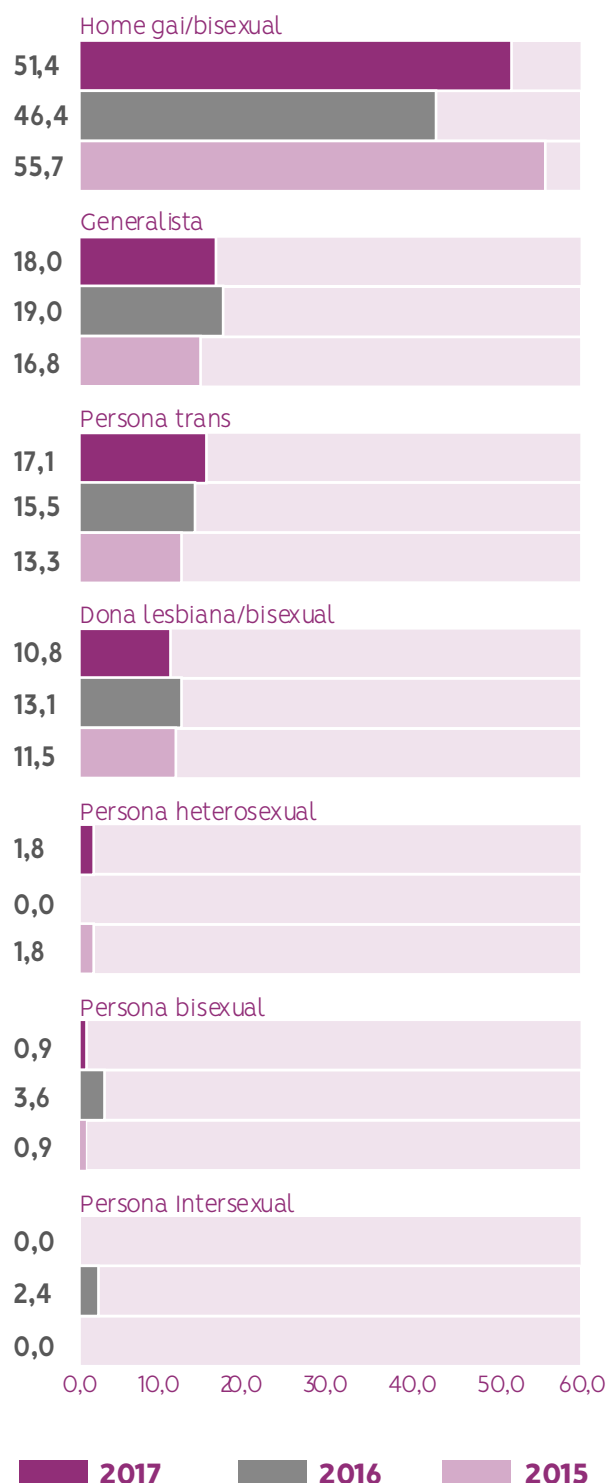
Les incidències amb caràcter generalista es consoliden com les segones més registrades (16,8% el 2015, 19,0% el 2016 i 18,0% el 2017).

Pel que fa a les incidències registrades per persones trans, es mantenen com les terceres més freqüents, però molt més a prop del percentatge d'incidències generalistes que el de dones lesbianes i bisexuals aquest 2017 (13,3% el 2015, 15,5% el 2016 i 17,1% el 2017).

El percentatge d'incidències registrades per dones lesbianes i bisexuals ha disminuït considerablement respecte del 2016, en què havien augmentat respecte del 2015 (11,5% el 2015, 13,1% el 2016 i 10,8% el 2017). Així doncs, sembla que el registre d'incidències de dones lesbianes i bisexuals és lleugerament inestable.

Pel que fa al percentatge d'incidències de persones bisexuals, ja era baix, però a més ha disminuït de manera important i el 2017 només s'ha registrat una incidència, de manera que es torna a les dades del 2015 (0,9% el 2015, 3,6% el 2016 i 0,9% el 2017).

Finalment, les incidències de persones intersexuals sempre han estat quasi inexistentes i aquest 2017 no se n'ha produït cap, malgrat que el 2016 se'n van produir 2 (0,0% el 2015, 2,4% el 2016 i 0,0% el 2017).

Gràfic 4: Distribució d'incidències per col·lectiu, 2017. Percentatges

Base: 111 incidències (2017), 84 (2016), 113 (2015).

4.3 ÀMBITS

Quasi la meitat de les incidències registrades el 2017 són agressions (47,7%). Aquesta dada inclou agressions físiques, verbals, assetjament, amenaces i vexacions.

Encara que les agressions s'agrupin en el principal percentatge d'incidències registrades, hi ha una gran varietat en els àmbits en què s'han produït les 111 incidències.

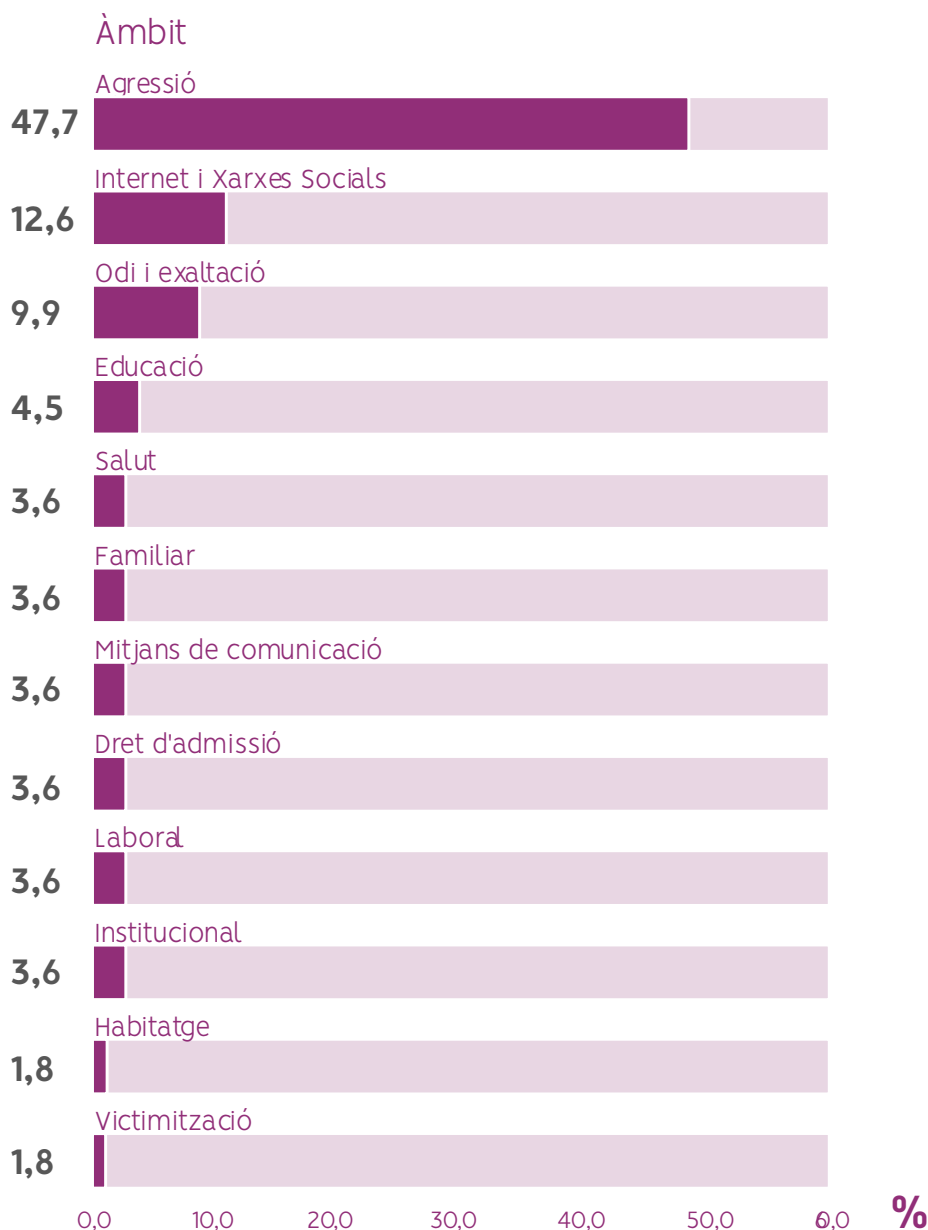
Les incidències a Internet i xarxes socials suposen més del 10%, tot i les dificultats que suposa denunciar aquest tipus d'incidències (12,6%). Les segueixen les incidències per discurs d'odi i exaltació de la LGTBI-fòbia (9,9%).

Per sota del 5%, trobem les incidències en l'àmbit educatiu (4,5%), que inclouen l'1,8% de casos de *bullying* LGTBI-fòbic.

Als àmbits de salut, la pròpia família, mitjans de comunicació, per dret d'admissió, laboral i institucional hi ha hagut quatre incidències en cadascun (3,6% cadascun).

Finalment, pel que fa a situacions de discriminació relacionades amb l'habitatge i la victimització, han registrat dues incidències cadascun (1,8% cadascun).

Gràfic 5: Incidències per Àmbit, 2017. Percentatges

Base: 111 incidències.

Pel que fa a les persones ateses al servei d'acompanyament psicològic, de les 111 incidències registrades van ser ateses 21 persones, que corresponien a 15 incidències. És a dir, van fer ús del servei. En total es van dur a terme 47 sessions a persones amb incidències produïdes el 2017, amb una mitjana de 2,2 visites per persona, en un mínim d'una visita i un màxim de cinc.

Il·lustració 1: Servei d'acompanyament psicològic, 2017.

El 2017 ha estat l'any amb un nombre més alt d'agressions registrades, ja que suposa quasi la meitat de les incidències registrades, mentre que en anys anteriors no arribava a un terç (30,9% el 2015 i el 2016, i 47,7% el 2017). Aquest fet ha estat decisiu per centrar el tema de l'informe d'aquest any en les agressions.

En segon lloc, les incidències a Internet i xarxes socials tornen a les proporcions registrades el 2015 (13,3% el 2015, 4,8% el 2016 i 12,6% el 2017). Cal tenir en compte que el 2017 ha estat un any políticament intens, el qual ha propiciat molta activitat a les xarxes socials i, sobretot, molt de conflicte polític, que ha visibilitzat actituds LGTBI-fòbiques.

El discurs d'odi i exaltació de la LGTBI-fòbia continua situant-se entre les tres primeres incidències més registrades, tot i que és una mica inferior que en els darrer any (11,5% el 2015, 13,1% el 2016 i 12,6% el 2017).

Pel que fa a l'àmbit institucional, ha disminuït notablement el 2017 respecte als anys anteriors (10,6% el 2015, 11,9% el 2016 i 3,6% el 2017). Al llarg del 2017 s'han aprovat algunes normes o directrius que possiblement han fet que aquest percentatge disminueixi, com ara el nou model d'atenció en salut a les persones trans de la Generalitat de Catalunya, l'accés al canvi de nom en la targeta sanitària o l'aprovació d'un protocol específic per a situacions de *bullying* LGTBI-fòbic.

Pel que fa als ítems de situacions de LGTBI-fòbia familiar, per dret d'admissió i mitjans de comunicació, tornen a percentatges més similars al 2015, tot i que són una mica més alts i estan per sota dels percentatges del 2016.

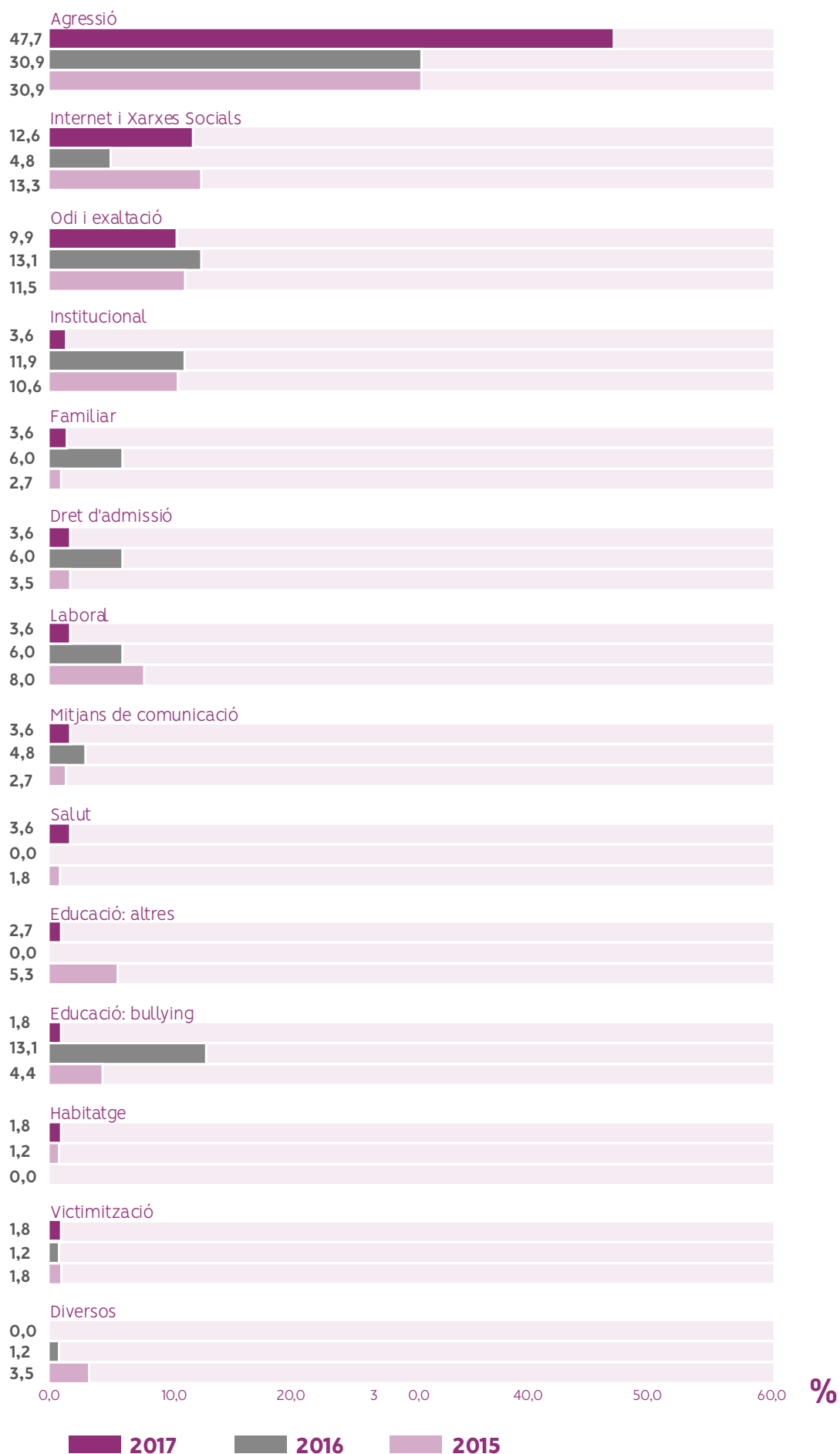
El percentatge registrat en l'àmbit laboral, en canvi, disminueix progressivament des del 2015 (8,0% el 2015, 6,0% el 2016 i 3,6% el 2017). Aquest fet, però, no implica que disminueixi la discriminació en aquest àmbit, sinó que no es registra, ja sigui per la invisibilitat, ja sigui perquè les persones prenen mesures que ajuden a reduir el risc de patir una discriminació, amagant la seva realitat, o altres opcions.

L'àmbit de la salut experimenta un petit augment d'incidències, tant respecte al 2016 com al 2015 (1,8% el 2015, 0,0% el 2016 i 3,6% el 2017). En anys anteriors moltes d'aquestes situacions anaven a un àmbit que anomenàvem de drets sexuals i reproductius, però el 2017 les situacions han estat més diverses i, per tant, calia una categoria més àmplia. Si bé és cert que hi ha una situació referida als drets sexuals i reproductius, el fet de tenir un nou model d'atenció en salut a les persones trans i que ja faci més d'un any del nou protocol d'accés a la reproducció assistida fan que la realitat sigui més complexa, i no tant per un accés a aquests drets.

En l'àmbit de l'educació existeixen dos ítems, un d'específic per a situacions de *bullying* per LGTBI-fòbia i un altre d'altres situacions. El percentatge referent al *bullying* per LGTBI-fòbia és clarament inferior al del 2016 i també al del 2015 (4,4% el 2015, 13,1% el 2016 i 1,8% el 2017). En canvi, el d'altres situacions en l'educació és inferior al 2015, però superior al del 2016 (5,3% el 2015, 0,0% el 2016 i 2,7% el 2017). En el cas del *bullying* ja vam comentar el 2016 que els casos que arribaven a l'OCH normalment era perquè tota la resta no havia funcionat; per tant, és possible que el nou protocol de *bullying* específic per a la LGTBI-fòbia estigui donant solucions i, per això, no arribin tants casos, com va passar el 2016.

El percentatge relatiu a l'accés o manteniment de l'habitatge es manté similar al del 2016 i continua existint (0,0% el 2015, 1,2% el 2016 i 1,8% el 2017). Val a dir que es tracta d'un ítem específic sobre accés o manteniment del propi habitatge; les situacions d'assetjament o agressions per part del veïnat es registren a l'ítem d'agressions.

Finalment, el percentatge de situacions de victimització es manté estable cada any (1,8% el 2015, 1,2% el 2016 i 1,8% el 2017).

Gràfic 6: Incidències per àmbit 2015-2017. Percentatges

Base: 111 incidències (2017), 84 (2016), 113 (2015).

Si creuem les incidències per col·lectiu, segons l'àmbit en què s'han produït, podem apropar-nos a la realitat de cada subcol·lectiu.

Pel que fa a les agressions, tant les verbals com les físiques i l'assetjament corresponen a homes gais i bisexuals (75,0%, 73,7% i 81,8%). En l'assetjament cal destacar el 9,1% de persones bisexuals, ja que es tracta de l'única incidència registrada per bifòbia. Pel que fa a les vexacions, només hi ha un cas, però és a una persona trans (100,0%). Cal destacar, també, que en les agressions verbals és on trobem les incidències registrades per persones heterosexuals (10,0%).

En les incidències registrades a Internet i xarxes socials, la major part corresponen al col·lectiu d'homes gais i bisexuals i generalistes (42,9% cadascuna). No obstant això, cal destacar sobretot que siguin generalistes, atès que hi ha menys nombre d'incidències registrades en aquest àmbit i, per tant, una part important fa referència a aquest àmbit. L'altra part important es produeix en l'ítem del discurs d'odi i exaltació de la LGTBI-fòbia (72,7%), tal com ha passat en anys anteriors, un fet que té cert sentit, ja que són discursos que van adreçats a tot el col·lectiu LGTBI.

En l'àmbit institucional es reparteixen les incidències entre dones lesbianes i bisexuals, i persones trans (50,0% cadascuna). En aquest cas, cal parlar especial atenció al percentatge de dones lesbianes i bisexuals, ja que recordem que hi ha un registre inferior d'incidències i una part important es concentra aquí. També destaca que en els darrers dos anys són aquests dos col·lectius principalment els que registren incidències en l'àmbit institucional.

En l'àmbit familiar també es divideixen les incidències, concretament entre homes gais i bisexuals i dones lesbianes i bisexuals (50,0% cadascuna) i és estadísticament remarcable per a dones lesbianes i bisexuals, atès el nombre inferior d'incidències registrades i, per tant, és un altre dels punts on es concentren.

Amb relació al dret d'admissió, com en anys anteriors, les persones trans són majoritàriament les que registren aquestes incidències (75,0%).

En l'àmbit laboral són homes gais i bisexuals (100,0%). Passa el mateix amb l'habitatge i les situacions de victimització (100,0%).

Finalment, en educació cal destacar que totes les incidències registrades en l'àmbit d'altres són de caire generalista (100,0%), mentre que en *bullying* les incidències es reparteixen entre homes gais i bisexuals i persones trans (50,0% cadascuna).

Taula 3: Descripció d'incidències per àmbit i col·lectiu, 2016.

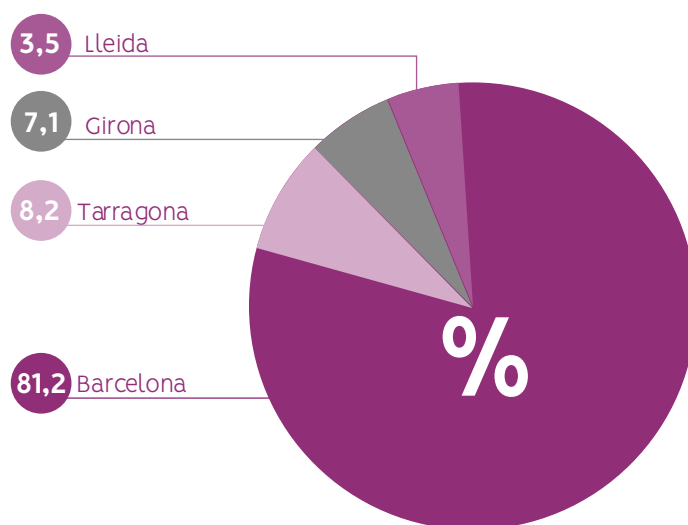
Col·lectiu	Agressió verbal	Agressió física	Agressió: Assetjament	Agressió: vexacions	Agressió: amenaces	Internet i Xarxes Socials	Odi i exaltació	Institucional	Familiar	Dret d'admissió	Laboral	Mitjans de comunicació	Salut	Educació: altres	Educació: bullying	Habitatge	Victimització	Total
Generalista	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	42,9%	72,7%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	50,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	18,0%
Home Gai/Bisexual	75,0%	73,7%	81,8%	0,0%	100,0%	42,9%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	100,0%	100,0%	51,4%
Dona Lesbiana/Bisexual	10,0%	10,5%	0,0%	0,0%	0,0%	7,1%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	75,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	10,8%
Persona Bisexual	0,0%	0,0%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	,9%
Persona Trans	5,0%	15,8%	9,1%	100,0%	0,0%	7,1%	27,3%	50,0%	0,0%	75,0%	0,0%	50,0%	25,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	17,1%
Persona heterosexual	10,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,8%
Total	20	19	11	1	2	14	11	4	4	4	4	4	4	3	2	2	2	111

4.4 TERRITORI

Les dades per territori, com en els anys anteriors, s'analitzen a través de dos gràfics; d'una banda la distribució segons les incidències registrades per província, i de l'altra la projecció territorial de la incidència real de la LGTBI-fòbia.

En la distribució territorial Barcelona és la província que registra més incidències (81,2%). Tarragona (8,2%) i Girona (7,1%) estan per sobre del 5%, mentre que Lleida hi està per sota (3,5%), de manera que és la que registra menys incidències.

Gràfic 7: Distribució d'incidències per província, 2017. Percentatges

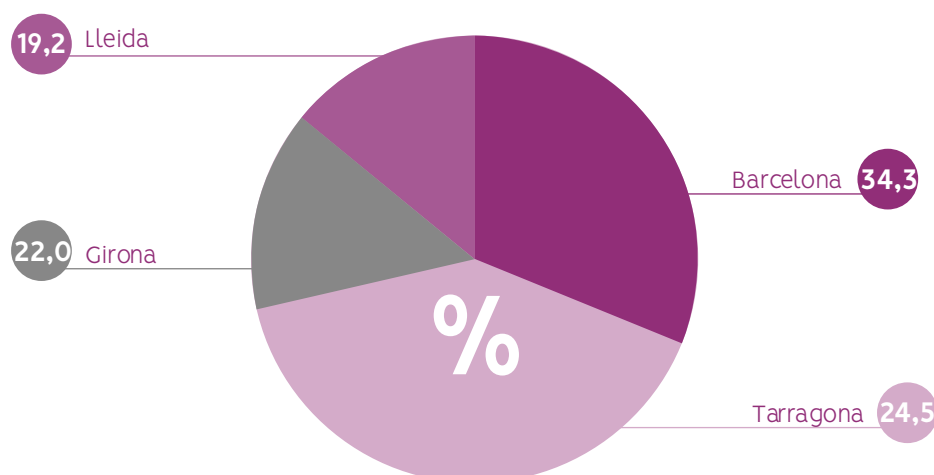

Base: 85 incidències.

En canvi, en la projecció territorial Barcelona continua sent la que més incidències registra, però representen poc més d'un terç (34,3%). Tarragona en registra gairebé una quarta part (24,5%), Girona la segueix molt de prop (22,0%) i Lleida representa quasi una cinquena part del total (19,2%).

Aquests percentatges són més ajustats a la proporció de població que té cada província i indiquen que les incidències registrades es van equilibrant a escala territorial.

Gràfic 8: Projecció territorial de incidència real LGTBI-fòbia, 2017. Percentatges

Base: 85 incidències.

Comparant les dades de projecció territorial dels darrers tres anys es poden observar diversos canvis. En primer lloc, Barcelona va perdre hegemonia en favor de les altres províncies, tot i que aquest any ha augmentat lleugerament (51,7% el 2015, 32,7% el 2016 i 34,3% el 2017).

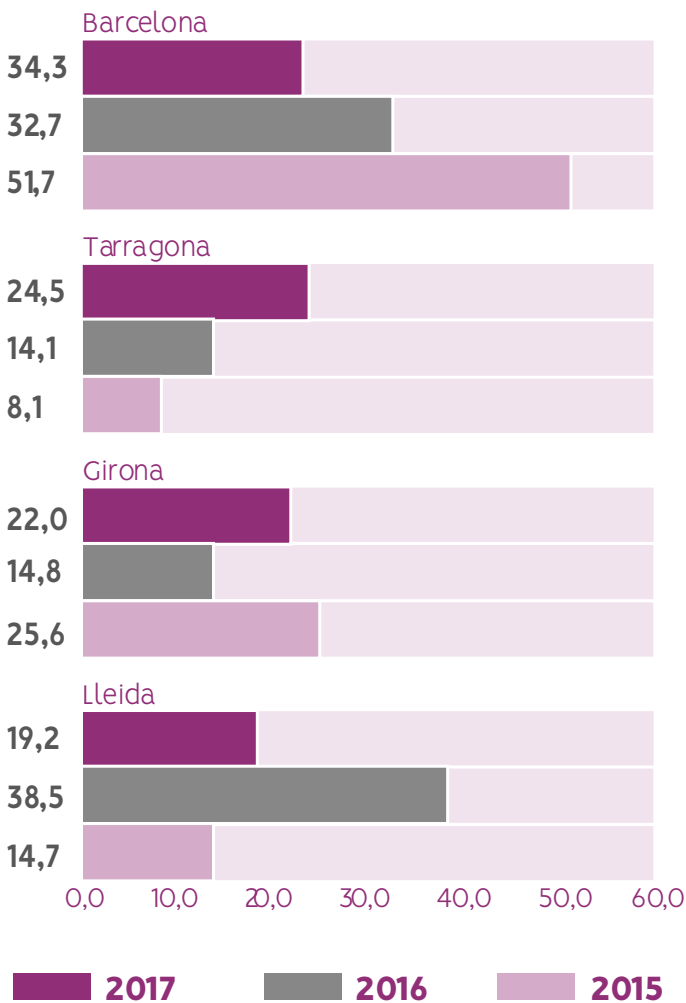
Tarragona, per primer cop, destaca per damunt de la resta i ha fet un augment progressiu en els darrers anys (8,1% el 2015, 14,1% el 2016 i 24,5% el 2017).

El percentatge de Girona augmenta el 2017 respecte als anys anteriors, tot i que encara és una mica més baix que el del 2015 (25,6% el 2015, 14,8% el 2016 i 22,0% el 2017).

Finalment, la província de Lleida va ser la gran sorpresa l'any 2016 davant l'augment d'incidències registrades, i aquest any és la que menys n'ha registrat, tot i que el percentatge és més elevat que el 2015 (14,7% el 2015, 38,5% el 2016 i 19,2% el 2017).

Sembla que, cada any que una província registra més incidències, l'any següent disminueix de manera important; així va passar amb Girona i aquest any amb Lleida.

Gràfic 9: Projecció territorial d'incidència real de la LGTBI-fòbia, 2015-2017. Percentatges

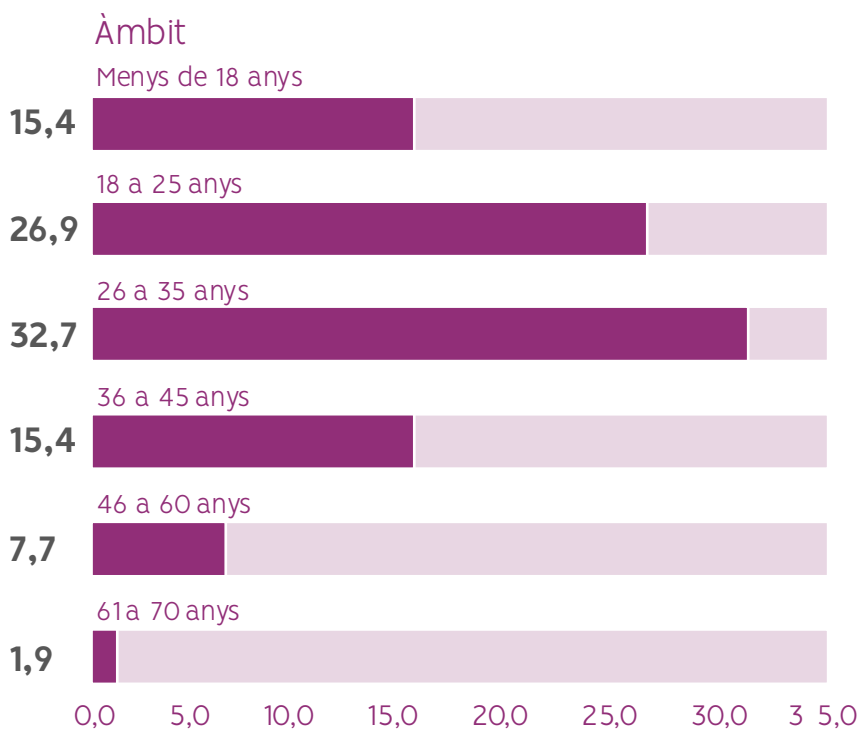

Base: 111 incidències (2017), 84 (2016), 113 (2015).

4.5 EDAT

La mitjana d'edat de les persones que registren una incidència és de 30,2 anys. Aquest fet concorda amb els percentatges dels intervals més freqüents, concretament el de 26 a 45 anys (32,7%) i el de 18 a 25 anys (26,9%). Cal tenir en compte que només 52 persones que han registrat alguna incidència revelen la seva edat (46,8% del total d'incidències), per tant, són dades amb poca consistència.

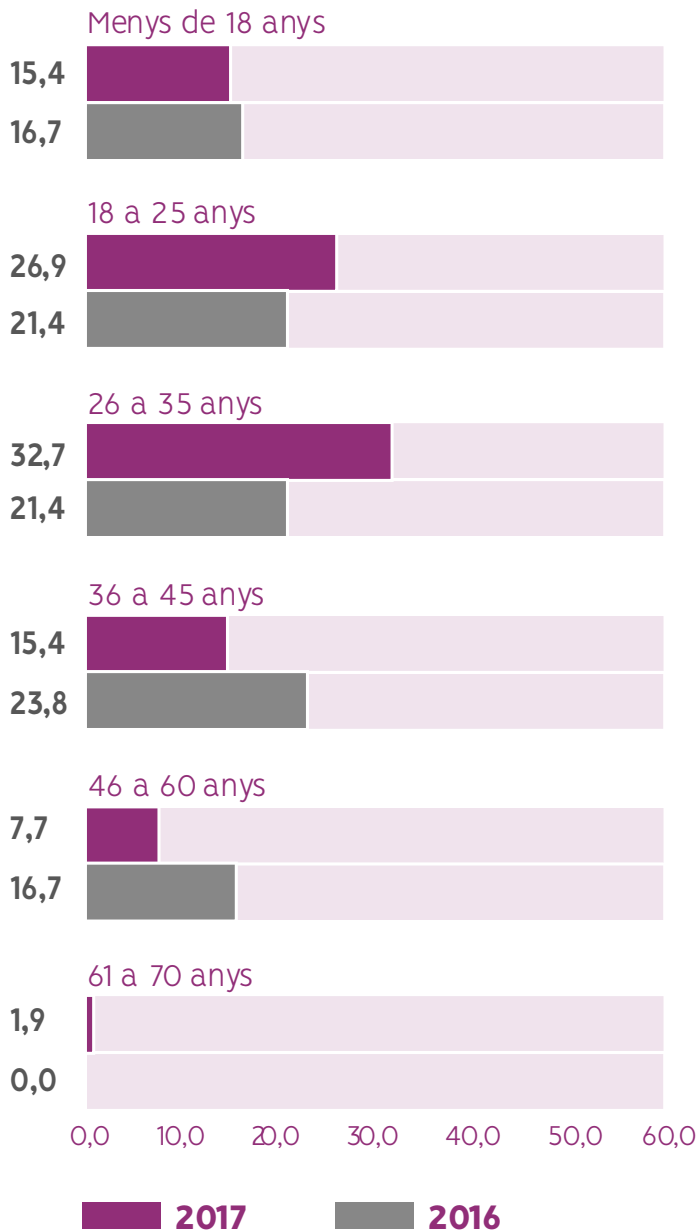
Gràfic 10: Distribució d'incidències per edat, 2017. Percentatges

Base: 52 incidències.

El 2016 la mitjana era de 31,7 anys, molt similar a la del 2017, però, atès que només el 50% de les persones que van registrar incidències van indicar la seva edat, no són dades amb prou consistència.

De fet, per intervals, el 2016 l'interval més freqüent era el de 36 a 45 anys (23,8%), mentre que el 2017 és el de 26 a 35 anys (32,7%). Cal destacar, també, que el 2016 no hi va haver cap persona de més de 60 anys que registrés una incidència i el 2017 n'hi ha hagut una (1,9%).

Gràfic 11: Incidències per edat, 2016–2017. Percentatges

Base: 52 incidències (2017), 42 incidències (2016).

4.6 DISTRIBUCIÓ TEMPORAL

Finalment, aquest any incorporem al contrast qualitatiu la distribució de les incidències registrades per mesos. Com es pot veure al gràfic, hi ha mesos en què s'han registrat més incidències que en d'altres. Així doncs, sembla que el juliol és el mes en què més incidències es van registrar (12,65), seguit de l'abril (11,7%) i el setembre (10,8%).

Al març i al maig es van registrar gairebé el 10% en cadascun (9,9% cadascun), seguits del mes d'octubre (9,0%) i del de juny (8,1%).

La resta de mesos registren més del 5% cadascun, excepte el mes de febrer (4,6%), que seria el més baix.

Gràfic 12: Distribució mensual de les incidències registrades, 2017. Percentatges

Base: 111 incidències.

5. CONTRAST QUALITATIU

5.1 ANTECEDENTS A TRAVÉS DE CASOS DESTACATS

A continuació s'exposa breument la descripció i l'anàlisi de casos que permeten apropar la persona que està llegint aquest informe a la realitat de les persones LGTBI i les diferents situacions on es poden haver vist vulnerats els seus drets.

Entre els casos que es descriuen, s'ha procurat mostrar el màxim de la diversitat existent al voltant de la LGTBI-fòbia, tant per col·lectius com per àmbits, itineraris, territoris, i altres qüestions que acostin a aquesta diversitat. Tant és així que, per segon any consecutiu, s'han augmentat el nombre de casos analitzats, atesa la diversitat i complexitat de la realitat.

Amb les 20 incidències següents, a part d'intentar mostrar tota la diversitat possible al voltant de la LGTBI-fòbia, també s'han volgut mostrar algunes de les incidències que han esdevingut estratègiques des de la perspectiva de l'OCH per a la consecució dels drets LGTBI i l'erradicació de la LGTBI-fòbia. Especialment, el 2017 ha estat l'any en què HazteOír ha passejat el seu autobús transfòbic per moltes ciutats d'Espanya, que també va voler passejar per Catalunya; també ha estat un any intens quant a discursos contra els drets de les persones LGTBI en molts espais, i, com hem dit, ha estat un any especialment intens pel que fa a les agressions físiques i verbals, que hem volgut explicar en aquest espai i en les narratives del segon apartat d'anàlisi qualitativa, així com a l'apartat final, on s'exposa una bona pràctica per a una atenció integral de les víctimes.

No es poden oblidar altres casos, potser no tan habituals, però també rellevants, relacionats amb l'àmbit laboral, el dret d'admissió o la salut.

Val a dir que d'algunes incidències en tenim més informació que d'altres, en funció de la continuïtat jurídica que els hagi donat la víctima i en funció, també, de si ens ho ha notificat. Per això algunes incidències tenen molta descripció, mentre que d'altres tenen descripcions més limitades.

Cas número 1: *Dona trans a qui impedeixen emprovar-se roba de dona en una botiga*

Afectat/des: dona trans, dret d'admissió

Descripció: Una dona trans es dirigeix a una botiga de roba i demana al dependent d'emprovar-se un vestit. Ell li indica que la llei indica que "els homes no poden anar vestits de dona". Davant aquesta resposta la víctima demana el llibre de reclamacions, però li és denegat pel dependent al·legant que no és clienta i que, per tant, no pot reclamar. La víctima ens ho fa arribar perquè ho registrem. Des de l'OCH se li respon, però no hi ha més continuïtat ni denúncia de la incidència.

Anàlisi: Aquesta va ser la primera incidència registrada el 2017. Es tracta d'una situació de transfòbia en l'atenció a una possible consumidora d'un comerç. El fet de denegar l'atenció a una persona per la seva identitat de gènere vulnera la Llei 11/2014 i, en aplicació a aquest cas, qualsevol persona ha de poder mirar, emprovar-se i comprar qualsevol peça de roba que vulgui, independentment del tipus de peça, o que estigui socialment categoritzada per a un dels dos gèneres acceptats legalment (home o dona).

A aquesta incidència se suma, a més, el fet de la denegació de fer ús d'un full de reclamacions, excusant-se en el fet que no s'ha efectuat cap consum. Segons la Llei general de defensa dels consumidors i usuaris tota empresa que dona béns o serveis ha de tenir fulls de reclamació a disposició de la clientela i n'ha de facilitar sempre que li'n demanin.

Segons l'anàlisi quantitativa d'aquest mateix informe és remarcable el percentatge d'incidències relacionades amb el dret d'admissió en casos de persones trans. La visibilitat de les persones trans, especialment a través d'entitats i col·lectius ajuda a fer que les realitats de les persones trans siguin cada cop més visibles i la transfòbia denunciable; no obstant això, la societat continua tenint un model cisheteronormatiu que dificulta i, de vegades, fa impossible desenvolupar una vida de manera quotidiana. Els espais considerats com a més privats és on es pot pensar que hom pot exercir un poder d'acord amb les seves creences, però mai no han d'esdevenir discriminadors per a cap persona, a més que un comerç no és un espai privat de la vida.

Cas número 2: *Difusió de missatges de caràcter LGTBI-fòbics als centres escolars d'un municipi de la província de Barcelona*

Afectat/des: generalista, educació

Descripció: El 3 de febrer del 2018 l'Ajuntament de Ripollet, conjuntament amb el Consell Escolar Municipal de la ciutat, que aglutina tot el teixit educatiu de la ciutat, denuncia l'arribada de les guies a col·legis i AMPA de la ciutat *¿Sabes lo que quieren enseñarle a tu hijo en el colegio? Las leyes de adoctrinamiento sexual*, editades per les entitats HazteOir i Citizen Go. El mateix dia s'activa el deure d'intervenció, del qual deriva que l'Ajuntament de Ripollet fa arribar una carta a l'entitat HazteOir rebutjant els fets i comunicant que s'obre un expedient administratiu sancionador des del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies amb relació als fets.

Anàlisi: La incorporació de la diversitat afectivosexual i de gènere, així com la diversitat familiar, en espais

escolars i en l'àmbit educatiu en general, és quelcom necessari que preveu la Llei 11/2014, i, a més, el fet d'incorporar una visió coeducativa de l'educació als centres també és present en altres lleis, com la Llei d'educació de Catalunya o la Llei d'igualtat efectiva de dones i homes. Es tracta d'una realitat que caldrà anar desenvolupant per tal de ser una societat justa i inclusiva en tots els àmbits i per treballar-ho en espais de formació de la ciutadania. Malgrat això, el pes d'una societat patriarcal que abasta tots els àmbits de la vida i que té un arrelament especial en l'àmbit educatiu continua ben present, i situacions com aquesta així ho demostren.

Cas número 3: *Esdeveniment amb contingut LGTBI-fòbic i difusió de l'esdeveniment a les xarxes socials*

Afectat/des: generalista, discurs d'odi i exaltació de la LGTBI-fòbia

Descripció: Es tracta de dues incidències relacionades entre elles dels mesos de febrer i març del 2018, atès que són dos esdeveniments organitzats de manera més directa o indirecta per l'arquebisbat de Barcelona que posen en qüestió la realitat de les diversitats afectivosexuals i de gènere. Amb un mes de diferència s'organitza un esdeveniment amb una psiquiatra infantil i d'adolescents i una conferència de Philippe Ariño, autor del llibre *Homosexualitat a contracorrent*, on exposa que les persones homosexuals no han de mantenir relacions sexuals ni tenir parella, entre altres postulats. En ambdós casos s'activa el deure d'intervenció per part de la Generalitat de Catalunya i es notifica al Síndic de Greuges i, a més, en el cas de la conferència de Philippe Ariño s'obre resolució parlamentària des de la Comissió d'Igualtat per esclarir l'acte. Es rep resposta per part de l'arquebisbat de Barcelona, que al·lega que el conferenciant només exposa la seva experiència vital en el contingut de la seva xerrada. Finalment el Departament de Treball, Afers Socials i Família no hi observa indicis de LGTBI-fòbia i archiva el cas.

Anàlisi: Es tracta de dues incidències relacionades amb discursos públics que posen en dubte els drets i les vides de les persones LGTBI. Les persones LGTBI necessitem referents positius per tal de poder desenvolupar la nostra vida de manera sana i plena. Per això, la visibilitat i la inclusió de la diversitat afectivosexual i de gènere és bàsica per a un bon desenvolupament de les persones. Si bé el dret a la llibertat d'expressió és un dret fonamental, també ho és el dret a la no discriminació i, per sobre, el dret a la vida, reconeguts com a drets humans. L'equilibri entre expressar-se i discriminar una altra persona o col·lectiu ha de ser present en qualsevol missatge que emetem. Aquest tipus d'incidències han obert o reobert el debat sobre la llibertat d'expressió, el dret a la no discriminació i el discurs d'odi i exaltació, en aquest cas, de la LGTBI-fòbia.

Cas número 4: *vulneració del dret a la intimitat obligant a fer públic el seu estat serològic a la cua d'embarcament d'un avió*

Afectat/des: home gai, assetjament

Descripció: Un home gai amb VIH és obligat a revelar públicament el seu estat serològic a la cua d'embarcament a l'avió en un aeroport de Catalunya. La víctima demana tractar amb discreció el seu estat serològic, però la hostessa que l'atén es mostra intransigent davant la seva petició. La víctima fa una instància tant a la companyia en qüestió com a l'empresa que gestiona l'aeroport.

Anàlisi: Es tracta d'un cas de possible vulneració del dret a la intimitat de la persona, atès que a Espanya es protegeix la intimitat de la persona, i cap persona està obligada a notificar cap circumstància atenent la seva intimitat, incloent-hi la salut. A més, el fet que una persona tingui VIH no afecta en absolut cap faceta de la vida, el fet de viatjar en avió inclòs.

La serofòbia, que és l'odi i rebuig a les persones amb VIH i sida, tal com hem explicat en altres informes,

suposa una doble vulnerabilitat quan la persona pertany al col·lectiu LGTBI. Malgrat que la Llei 11/2014 no inclou la serofòbia de manera explícita, sí que reconeix el dret a la salut i la qualitat de vida de les persones LGTBI i, en aquest cas, es tracta d'un home gai. A més, tal com indiquen les dades epidemiològiques el VIH té una prevalença important entre homes gais, bisexuals i altres homes que tenen sexe amb homes; per tant, no es pot obviar la relació entre LGTBI-fòbia i serofòbia.

Cas número 5: *Difusió de missatges transfòbics pels carrers amb un autobús*

Afectat/des: persones trans, discurs d'odi i exaltació de la LGTBI-fòbia

Descripció: El febrer del 2017 comença a circular un autobús de l'entitat HazteOir per diverses ciutats espanyoles amb el missatge "Los niños tiene pene, las niñas tienen vulva, que no te engañen". Al cap d'uns dies notifiquen públicament la seva intenció de viatjar per Catalunya.

El 27 de febrer s'activa el deure d'intervenció de la Generalitat de Catalunya a l'empara de l'article 11 de la Llei 11/2014. L'endemà, el 28 de febrer, l'Àrea LGTBI de la Generalitat de Catalunya ens informa que inicia diligències d'informació i actuacions prèvies orientades a determinar els fets susceptibles de motivar la possible incoació del procediment.

El 7 de març l'Ajuntament de Tiana aprova moció de rebuig a la presència de l'autobús d'HazteOir.

El 17 de març HazteOir torna a posar en marxa l'autobús i indica que es dirigeix a Barcelona. El Departament de Treball, Afers Socials i Famílies incoa un expedient sancionador on fixa una multa i sol·licita l'adopció de mesures cautelars per al cessament immediat de la circulació de l'autobús. L'expedient es trameta al Departament d'Interior, així com als ajuntaments de les localitats per on s'ha previst que circuli l'autobús, perquè es procedeixi a adoptar "les mesures cautelars necessàries per tal de dur a terme el cessament immediat de la circulació" del vehicle per part de les institucions competents.

El mateix dia els Mossos d'Esquadra aturen l'autobús al peatge de Martorell i el retiren a un dipòsit d'un municipi de Barcelona. L'Ajuntament de Barcelona indica que en el cas que circulés per la ciutat es podria paralitzar si conclouguessin que incompleix la normativa de publicitat a l'espai urbà.

Paral·lelament, la població fa una demostració massiva de suport al col·lectiu trans i a tot el col·lectiu LGTBI rebutjant l'arribada de l'autobús a Catalunya, especialment a través de les xarxes socials.

Finalment, l'autobús es veu obligat a marxar de Catalunya sense el missatge transfòbic que hi tenia imprès i el 27 de novembre del 2017 el secretari general del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies declara la Associació HazteOir.org responsable de la infracció lleu regulada a l'article 34.3 c) de la Llei 11/2014, i li imposa una multa de 1.707 euros atenent l'article 35 de la mateixa llei.

Anàlisi: L'autobús d'HazteOir ha estat possiblement l'inici de nous tipus de manifestacions contra els drets de les persones LGTBI i els drets sexuals i reproductius de les persones. En aquest cas, a diferència de les conferències de l'arquebisbat, la llibertat d'expressió va trobar el límit de la prevalença dels drets de les persones LGTBI i especialment trans i intersexuals. La sanció en aquest cas és important, ja que es reconeix la vulneració dels drets de les persones trans i intersexuals i, per tant, es fa un reconeixement a la seva dignitat.

Cal destacar, també, que aquest cas va despertar molt de rebuig en la societat catalana i espanyola, especialment visible en les xarxes socials i en algunes manifestacions públiques al carrer, cosa que indica una sensibilització sobre el fet trans i intersexual en la nostra societat que potser fa uns anys no hi era.

Cas número 6: *Agressió física al Carnestoltes de Sitges*

Afectat/des: home gai, agressió física

Descripció: La víctima va anar al Carnestoltes de Sitges amb un amic i mentre era en un bar va tenir una discussió amb dues persones, que es van posar agressives fins al punt que els vigilants les van fer fora. Al cap de mitja hora van marxar del bar i s'estaven acomiadant quan apareix un home i agredeix físicament la víctima amb una defensa extensible alhora que li diu insults homòfobs, mentre uns altres homes retenen els amics de la víctima perquè no hi intervinguin. La víctima va anar a un hospital perquè li cuessin els cops i li fessin l'informe mèdic, amb el qual va fer denúncia als Mossos d'Esquadra. En aquest cas, no tenim constància de la seva continuïtat.

Anàlisi: Tal com s'indica en aquest informe, les agressions (físiques, verbals, amenaces, assetjament i vexacions) han augmentat respecte als anys anteriors. Aquesta va ser una de les primeres agressions del 2017. Es tracta d'una agressió en un context d'oci que, com es veurà al llarg de l'informe, és una realitat habitual, tot i que no és l'única; hi ha altres espais on també es viuen agressions. Sí que és cert, però, que una part important de les agressions es duen a terme en contextos d'oci. L'agressió és clara que és de caràcter homòfob, atès que els agressors van insultant la víctima mentre li peguen. Cal destacar que els agressors trien una celebració a la qual assisteixen un gran nombre d'homes gais i bisexuals i, tot i això, executen l'agressió.

Cas número 7: *Situació de desemparament familiar a un menor gai*

Afectat/des: home gai, familiar

Descripció: La víctima és un menor, un noi gai, que es veu impel·lit a abandonar el domicili familiar davant els conflictes que es produeixen amb la família, on no troba cap mena d'aliança. Tant l'entorn escolar com els serveis socials li suggereixen que abandoni la seva expressió de gènere i adopti conductes més normatives. Des de l'OCH es va comunicar a l'equip municipal de la regidoria de feminismes i LGTBI del municipi on viu el noi.

Anàlisi: Si bé és cert que situacions com aquestes són poc conegudes, es continuen donant, tal com demostra aquesta incidència. La vulnerabilitat de les persones menors d'edat és evident pel desemparament que viuen en moments en què la família no les accepta, i l'entorn escolar i social tampoc no aporta solucions reals a la situació. Demanar a un infant o adolescent que canviï la seva expressió pot conduir a una situació d'encara més vulnerabilitat emocional i psicològica. Les persones menors d'edat no tenen recursos i, per tant, poden quedar desemparades i/o forçades a viure d'una manera que no correspon amb el que són.

Cas número 8: *Agressió verbal a una parella de dones lesbianes al metro de Barcelona*

Afectat/des: dones lesbianes, agressió verbal

Descripció: Dues dones lesbianes que són parella són insultades i humiliades per un grup de nois turistes i, especialment, per un en concret, ja que en veure que les dones es defensaven i indicaven que podien trucar la policia la resta de nois van aturar les burles. Tot i això, un d'ells va continuar i fins i tot volia posar quan les noies van treure el mòbil per fotografar-lo. Les dues dones van indicar que van tenir certa por, especialment pel fet que, si no ho denunciaven, aquestes persones podien continuar la resta del dia i la nit fent el mateix a altres persones, especialment dones. Les dues dones van posar una denúncia als Mossos d'Esquadra, atès que es van poder identificar els agressors, però es va arxivar el cas perquè es tractava d'una agressió verbal.

sense amenaces. El cas va arribar a l'Àrea LGTBI de la Generalitat de Catalunya, des d'on es va demanar a les víctimes que aportessin proves dels fets, però no ho van poder fer.

Anàlisi: Les agressions verbals i assetjaments en espais públics a dones és força habitual. En aquest cas les víctimes eren increpades pel fet d'estar mostrant visiblement una relació afectivosexual, cosa que molestava els agressors, que no volien aquesta demostració. Es tracta d'agressions en què la identificació dels agressors sol ser difícil, però no ho va ser en aquest cas concret. Fins al 2017 les agressions verbals estaven tipificades com a possibles delictes, però en el moment de l'agressió ja no era així; és per aquest motiu que es va arxivar el cas. Això sí, malgrat tenir la identitat dels agressors no es va poder tramitar cap sanció, a causa de la manca d'investigació. Les víctimes d'agressió és difícil que es puguin fer càrrec d'aportar proves, si no és que veuen compromesa la seva integritat física o la seva vida, ja que no tenen la formació ni els recursos per fer-ho.

Cas número 9: *Assetjament a les xarxes socials a una dona per la seva orientació afectivosexual a través de la pàgina del seu lloc de treball*

Afectat/des: dona lesbiana, xarxes socials

Descripció: La víctima treballa en un bar nocturn, a la pàgina de Facebook del qual deixen comentaris crítics sobre ella, la seva feina i sobre el fet que és lesbiana i la seva expressió de gènere. Sembla que els perfils que deixen els comentaris són falsos, és a dir, no corresponen amb la persona que realment està escrivint. Des d'aquests missatges la víctima també rep missatges directes i fan al·lusió a persones d'altres entorns, fet que podria significar que el motiu de fons és alguna situació de caràcter personal que aprofita el fet que la víctima sigui lesbiana i la seva expressió de gènere per agredir-la. Des de l'OCH es va rebre la incidència al registre i es va notificar a l'Àrea LGTBI de la Generalitat de Catalunya.

Anàlisi: Es tracta d'una situació d'assetjament i humiliació a través de les xarxes socials a una dona lesbiana aprofitant la seva condició i la seva expressió de gènere per agredir-la. El fet que es faci servir l'orientació afectivosexual o la identitat o expressió de gènere d'una persona per tal d'atacar-la i agredir-la indica que encara es relacionen les realitats afectivosexuals i de gènere no normatives amb una característica que no entra dins la normalitat i que no és desitjable per a cap persona, que és quelcom humiliant o una cosa de què cal amagar-se. El fet de fer servir les xarxes socials dona un espai d'anonimat a la o les persones que permet crear perfils falsos i agredir qualsevol persona amb certa impunitat i llibertat. La realitat i gestió de les xarxes socials continua sent problemàtica per les dificultats per intervenir-hi pel que fa a la identificació, investigació i sancionament, atès que són empreses d'altres països i, per tant, la normativa que les afecta és la dels països on hi ha registrades les seves seues socials.

Cas número 10: *Denegació d'accés a les tècniques de reproducció assistida per part d'una mútua privada de salut*

Afectat/des: dona lesbiana, salut

Descripció: Una parella de dones volen accedir a les tècniques de reproducció humana assistida per tenir una criatura. Per fer-ho decideixen fer-se una assegurança mèdica privada pels elevats costos d'aquests mètodes a les clíniques privades. Després d'un any i mig assegurades demanen unes proves determinades i els notifiquen que aquestes proves les ha de demanar un professional de la ginecologia de l'assegurança i quan intenten demanar cita per telèfon amb aquest professional la resposta que reben és que "aquest tipus d'anàlisis no queden previstes per a parelles de dones, només per a parelles compostes per un home i una dona". D'una banda, consideren que es tracta d'una situació de discriminació per la seva orientació afectivosexual; a més, en el moment de contractar l'assegurança ja van indicar que el motiu principal pel qual

ho feien era per tenir una criatura; per tant, d'altra banda, també cal tenir en compte la manca d'informació en aquest sentit. Finalment les víctimes no continuen amb el procés proposat des de l'OCH.

Anàlisi: Si bé a Catalunya a la sanitat pública ja s'ha aprovat un protocol d'accés a les tècniques de reproducció humana assistida per tal de garantir-ne l'accés a qualsevol persona, l'àmbit mèdic privat no respon de la mateixa manera davant aquesta situació. Com que es tracta d'un contracte privat entre dues parts es considera que poden actuar lliurement, tot i que en aquest cas es va denegar la informació a l'inici d'establir el contracte. D'altra banda, caldria preguntar-se, també, si, malgrat que sigui una relació contractual privada, la denegació d'un servei per l'orientació afectivosexual d'una persona no podria ser considerada una situació amb un possible tracte discriminatori. Finalment, cal destacar les dificultats en aquests casos per donar continuïtat jurídica a aquest tipus d'incidències per la situació de vulnerabilitat en què es troben les víctimes. En el moment que, després de temps de valoracions per tenir criatures, s'afegeix el temps de decisió del mètode per fer-ho i les condicions materials i emocionals per fer-ho, així com la mentalització per part de les implicades del temps que es pot trigar i de les dificultats que poden sorgir, posar encara més dificultats a aquest procés és frustrant i dolorós. Gestionar tota aquesta situació i sumar-hi un procés jurídic no és fàcil.

Cas número 11: *Difusió de missatge de caràcter LGTBI-fòbic per part d'un representant religiós en espais de culte*

Afectat/des: generalista, discurs d'odi i exaltació de la LGTBI-fòbia

Descripció: El bisbe de Solsona va proferir un discurs en què relacionava l'homosexualitat amb l'absència de figura paterna en la seva glosa sobre la família del 21 de maig del 2017. El discurs va ser denunciat per l'entitat de Lleida Colors de Ponent, tant a l'OCH com als Mossos d'Esquadra. Des dels ajuntaments de Cervera i de Solsona van lamentar les paraules i van donar suport als col·lectius LGTBI i, en el cas de Cervera, es va aprovar una moció en què es declarava persona *non grata* el bisbe i s'instava el Parlament de Catalunya a fer el mateix.

Tots aquests fets es van comunicar a la premsa, que se'n va fer ressò. Als annexos d'aquest mateix informe se'n pot trobar una mostra.

Finalment, el bisbe de Solsona va fer pública una carta on indicava que "no volia ofendre ningú i que en cap cas pretenia fer aquesta relació exclusiva", però que "es referma en el seu dret a ensenyar la doctrina catòlica" i assegura que continuarà presentant sense por la seva visió cristiana sobre la persona.

Anàlisi: Aquest és el segon cas del 2017 en què es denuncia un discurs d'una persona representant de la confessió religiosa catòlica a Catalunya. En aquest cas, però, el discurs ja s'havia pronunciat, a diferència de l'anterior, que encara no s'havia pronunciat i, per tant, es va poder denunciar el contingut del missatge en si mateix. En aquest cas, algunes administracions locals van tenir una resposta de suport contundent a les persones LGTBI i en contra del missatge emès pel bisbe. Aquest fet segurament va ser el que va provocar que el bisbe en qüestió fes una carta de resposta, que incloïa alguns missatges de disculpa.

Cas número 12: *Agressió física a un home en un equipament esportiu municipal*

Afectat/des: home gai, agressió física

Descripció: La víctima era al jacuzzi del vestidor de les piscines Bernat Picornell de Barcelona quan una persona se li va adreçar imperativament per dir-li que sortís immediatament del jacuzzi i marxés del vestidor. Davant aquesta actitud la víctima va preguntar per què havia de marxar del jacuzzi. L'agressor li va respondre que o marxava o li trencava la cara. Davant aquesta amenaça la víctima diu que no se'n va, de manera que

L'agressor respon violentament, fins al punt d'agredir i lesionar la víctima amb cops de puny a la cara, tirant-lo a terra i introduint-li el cap a l'aigua amb força. L'agressor li diu que no pot compartir espai públic amb ell ni amb els altres perquè és gai. De fet, durant tot l'episodi de l'agressió, menciona insults com ara "maricón", "hijo de puta" i "tienes que morir por maricón". En el moment de l'agressió les amistats de l'agressor intenten parar-lo; malgrat això, aquestes amistats després es van mofar i van parlar de la situació de manera distesa. Finalment el denunciante s'escapa i puja a recepció a demanar ajuda, però el personal que hi troba diu que abans de trucar a la policia ho han de comunicar a la direcció i es neguen a fotografiar la víctima, tot i que ell així ho demana. No obstant això, una altra persona que havia vist tota l'agressió va trucar a la policia. Al cap d'una estona apareixen els Mossos d'Esquadra i una ambulància, que valora les agressions i porta la víctima a un centre hospitalari, on passa tot un dia i on rep l'alta l'endemà. Llavors tramita la denúncia als Mossos d'Esquadra.

La víctima ja havia estat amenaçada i insultada per l'agressor en altres ocasions, però no havia arribat a l'agressió física.

Des de l'OCH se li fa un assessorament jurídic i una valoració psicològica, on es detecta afectació emocional. També es notifica a l'equipament i a l'Ajuntament de Barcelona l'agressió i denúncia, però davant la inacció cinc mesos més tard es presenta una queixa a la Sindicatura de Greuges de Barcelona. Finalment s'aconsegueix una reunió des de l'OCH amb la direcció del centre esportiu i responsables de l'àmbit d'esports de l'Ajuntament, i s'acorda donar formació a l'equipament, l'elaboració d'un protocol d'actuació per a casos de possible LGTBI-fòbia i una trobada amb la víctima i la direcció de l'equipament. Finalment l'Oficina per la No Discriminació de Barcelona també s'interessa pel cas i s'ofereix per fer seguiment de les actuacions que faci l'equipament esportiu. El cas continua estant actiu en aquests moments.

Anàlisi: Clarament, es tracta d'un cas d'una agressió homòfoba. La víctima ja havia estat insultada prèviament en altres ocasions per l'agressor, que, en un moment donat, decideix passar a l'agressió física. En aquest cas destaca la violència de l'agressió i el fet que es pugui produir en un espai com un equipament municipal indica que calen protocols d'actuació i, sobretot, formació i sensibilització de les persones treballadores i direcció d'aquests espais. De fet, el cas mostra que es pot viure una agressió LGTBI-fòbica en gairebé qualsevol lloc, i demostra la necessitat d'establir mecanismes per prevenir-ho i per poder actuar i donar una resposta a les víctimes en aquests casos. Igualment, el cas també demostra la dificultat per establir aquests mecanismes i la situació de vulnerabilitat i desemparament de la víctima.

Cas número 13: *Comentaris transfòbics en un vídeo d'una entitat de persones trans*

Afectat/des: persones trans, discurs d'odi i exaltació de la LGTBI-fòbia

Descripció: En un vídeo publicat a la plataforma Youtube de la Plataforma TransForma la Salut que treballa per un model d'atenció en salut per a les persones trans no patologitzador i adequat a les necessitats de les persones es troben comentaris transfòbics. El vídeo visibilitza testimonis de persones trans amb relació al tracte rebut per la Unitat d'Identitat de Gènere de l'Hospital Clínic de Barcelona i entre els comentaris n'hi ha un que diu "Qué cabros más feos... Es lo malo de donde la dictadura de lo políticamente correcto atrofia sus cerebros... Que acaso nadie les dijo son unos maricas horribles sobre todo el de la voz gruesa marica, que bien podría ser un luchador de mma". La Plataforma TransForma la Salut ho notifica a l'OCH i es notifica a Youtube que el contingut és inadequat, però a data d'avui encara hi és.

Anàlisi: Youtube, a part de ser una plataforma audiovisual, també és una xarxa social i, per tant, aquest torna a ser un cas d'impunitat a les xarxes socials de discursos que ataquen la dignitat de les persones i els seus drets; en aquest cas, un discurs totalment transfòbic. El discurs transfòbic ataca les identitats de gènere de les persones que es mostren al vídeo. A més, es tracta d'un vídeo fet per una entitat de lluita dels drets de les persones trans, en què algunes d'elles es mostren per tal de visibilitzar la realitat patologitzadora que hi havia fins aquell moment per part de la xarxa sanitària pública de Catalunya, fet que indica que l'agressor

volia no només atacar les persones sinó també el missatge que contenia el vídeo, per tal que no es visibilitzi la realitat trans.

Cas número 14: *Difusió a les xarxes socials d'un vídeo amb un discurs de caràcter LGBTI-fòbic per part d'un representant religiós*

Afectat/des: generalista, discurs d'odi i exaltació de la LGBTI-fòbia

Descripció: L'OCH rep una alerta d'un vídeo penjat a la plataforma Youtube en què un mossèn d'una parròquia de l'Hospitalet de Llobregat fa una homilia amb un contingut clarament homofòbic i masclista, on afirma, entre altres qüestions, que "la homosexualidad es pecado gravísimo. Muy poca gente habla del crimen abominable del aborto. Si quieres abortas y te lo pagan ellos con el dinero de todos". A la mateixa homilia el capellà assegura que el món està "podrido y pervertido" i que, si els capellans no diuen la veritat, la societat acabarà pensant que "eso de ser gay está bien, que es guay". Al discurs continua posant l'accent en el pecat de l'homosexualitat, "sigue siendo pecado ser homosexual por mucho que lo promuevan los poderes públicos", i arremet contra les lleis contra l'homofòbia perquè "llevan hacia una dictadura en la que no se puede discrepar".

El motiu de la missa és la celebració de l'alliberament LGBTI, i es fa referència al World Pride viscut a Madrid i al Pride de Barcelona de manera menyspreadora: "Esta semana los homosexuales mostrarán en Madrid sus vergüenzas públicamente y el fin de semana vendrán a hacerlo también en Barcelona".

L'OCH ho comunica a l'Ajuntament de l'Hospitalet i es demana a alguns grups polítics que la junta de portaveus faci un comunicat en què es rebutgin els fets, petició a què accedeixen, i que es llegeixi públicament. Paral·lelament s'activa el deure d'intervenció a l'Àrea LGBTI de la Generalitat de Catalunya.

Anàlisi: Aquest és el tercer cas del 2017 en què es registra un discurs amb contingut homofòbic per part de l'OCH. En aquest cas el discurs potser és més agressiu que en els dos anteriors, ja que condemna de manera directa les pràctiques i la vida de les persones LGBTI i, també, de les dones, així com les polítiques públiques de protecció dels drets de les persones LGBTI i de les dones. En aquest cas la resposta del Consistori i dels grups polítics va ser positiva, però també es tracta d'una situació en què el discurs ja s'havia fet i, a més, estava penjat públicament. Aquests discursos de persones valorades per la comunitat ja no només indiquen un possible discurs d'odi, sinó també les conseqüències sobre la comunitat més propera, les seves famílies i els seus entorns.

Cas número 15: *Acomiadament impropedent relacionat amb l'orientació afectivosexual d'un empleat*

Afectat/des: home gai, laboral

Descripció: La víctima és un home gai que treballa en un comerç i un dia una companya seva li comenta que ha sentit que la coordinadora d'equip parlava per telèfon amb l'encarregada de botiga i que aquesta li deia que "no podía trabajar con gays". La víctima ho posa en coneixement de recursos humans, on li indiquen que efectivament és sancionable, sempre que hi hagi proves del fet. En un moment donat la víctima pregunta a l'encarregada si ha dit aquesta frase i ella ho confirma i indica que no ho troba tan greu. Quan la víctima li explica que és sancionable i denunciabile, l'encarregada recula, indica que la frase està fora de context i que ella no té problemes amb els gais, i que, com a prova, ella ha enviat informes a recursos humans dient que està contenta amb la feina que fa la víctima.

L'endemà AIG, conscient que sense una prova material que certifiqui l'existència d'aquesta conversa

amb la coordinadora d'equip pot ser més difícil avançar en una futura denúncia, vol tornar parlar amb l'encarregada, aquesta vegada gravant la conversa. El denunciant entra a les 17.00 al torn de tarda i tant l'encarregada com la coordinadora d'equip es preocupen per ell. “¿Estás mejor?”, li diuen, ja que el dia anterior se'n va anar de la feina alterat, fruit de la incredulitat davant el que estava vivint. A les 19.30 hores té l'oportunitat per tenir una conversa amb l'encarregada; parlen al magatzem i l'encarregada reconeix que va ser un comentari “fuera de lugar”. Llavors aporta a l'Observatori la gravació amb data 8 de juliol i d'una durada de 15 minuts i 44 segons. L'actitud de l'encarregada torna ser reculant i treu importància al que considera un comentari desafortunat. La situació arriba al punt que genera ansietat a la víctima i ha d'anar a urgències un dia. A partir d'aquí la víctima ha hagut de demanar la baixa. Al cap d'uns dies la víctima rep una notificació d'acomiadament perquè està en període de prova.

El cas va ser derivat a l'àmbit LGTBI de CCOO i es va portar a través de la Inspecció de Treball. Finalment i atès el pas del temps de la situació, es decideix no fer una denúncia formal als Mossos d'Esquadra. Malgrat això, el març del 2018 la Inspecció de Treball de la Generalitat de Catalunya resol a favor de la víctima. La resolució es pot trobar a l'annex d'aquest informe, en què s'obliga a tenir mesures preventives per evitar la discriminació per raó de sexe, tal com preveu la Llei 3/2007, per a la igualtat efectiva d'homes i dones.

Anàlisi: Efectivament, es tracta d'un cas d'assetjament al lloc de treball per raó d'orientació afectivosexual. En aquest cas, com en d'altres d'àmbit laboral que s'han explicat en informes d'anys anteriors, l'afectació psicològica i emocional és tan gran que les víctimes rara vegada arriben a denunciar-ho. En aquest cas, malgrat que ho hauria pogut fer, la persona ja estava de baixa amb un quadre d'ansietat amb molts i diversos símptomes i, per tant, això dificulta donar seguiment a un procés jurídic. Tal com demostra aquesta situació cal oferir un espai segur de denúncia per a la víctima, però també aplicar altres mesures per tal de no comprometre l'estat psicològic i emocional de la víctima, mesures de protecció i suport. Finalment, cal indicar que l'aplicació de la Llei 3/2007 en aquests casos fa palesa la necessitat de desenvolupar un cos legal propi estatal que doni suport en casos d'assetjament per raó d'orientació afectivosexual i per identitat o expressió de gènere, tal com preveu la proposició de Llei d'igualtat LGTBI a escala estatal.

Cas número 16: *Missatges de caràcter LGTBI-fòbics d'un professor a l'alumnat en un curs de secundària*

Afectat/des: generalista, educació

Descripció: L'associació Colors de Ponent, de Lleida, ens posa en coneixement una incidència en una classe de filosofia de 4t d'ESO d'un institut públic de la localitat, on un professor ha fet declaracions LGTBI-fòbiques. Concretament el professor, en contestar a una pregunta d'un alumne, va indicar que “ser homosexual es antinatural, es como un cojo o un tuerto, es inexplicable”. Davant aquestes declaracions, l'alumnat de l'aula es va aixecar i va marxar i dues alumnes van notificar les declaracions del professor a la direcció del centre. Un cop en va estar assabentada la direcció del centre, ho va posar en coneixement del Departament d'Ensenyament per a la seva valoració. Els serveis territorials del Departament d'Ensenyament es troben amb el professor, que demana disculpes per les declaracions. L'endemà gairebé dos-cents alumnes del centre es concentren en protesta per les declaracions del professor.

La notícia va saltar als mitjans de comunicació, atès que l'alumnat va gravar les declaracions del professor i les va penjar a les xarxes socials, cosa que va servir per donar-les a conèixer.

Finalment, el desembre del 2017 el secretari general del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies va resoldre declarar el professor responsable de la comissió d'una infracció lleu tipificada la Llei 11/2014, i li va imposar una multa de 417,34 euros en aplicació del règim sancionador de la mateixa llei.

Anàlisi: Aquest és un dels sis casos que han tingut una sanció en aplicació de la Llei 11/2014 aquest 2017. Es tracta de declaracions LGTBI-fòbiques fetes, a més, en un context educatiu; és a dir, en un espai de

formació de persones i en un centre públic, i davant de persones menors d'edat, fet que pot generar molta vulnerabilitat. L'actuació de l'alumnat i del centre van ser totalment correctes, que van ser conscients de la gravetat d'aquests comentaris. I, si bé és cert que s'ha imposat una sanció al professor, també és veritat que es tracta d'una infracció lleu i que cal fer actuacions més enllà de la sanció per evitar que un professor pugui fer aquests comentaris en una aula.

Cas número 17: *Negació de comunicació de previsió per a una vaginoplàstia a una dona trans per part de la Unitat d'Identitat de Gènere*

Afectat/des: dona trans, salut

Descripció: La víctima és una dona trans que fa tres anys que està en tractament hormonal pautat i que, des de l'inici del tractament, va expressar la seva voluntat d'accedir a la cirurgia de reassignació, concretament a una vaginoplàstia. Li van comunicar que estava inscrita a la llista d'espera sense donar-li informació sobre una possible data ni el temps d'espera. Es tracta d'una dona de 60 anys, fet que l'amoïna, tant per l'accés a la cirurgia com per la seva recuperació. El gener del 2017 la víctima posa una queixa al Síndic de Greuges per tal de demanar, precisament, una data prevista de l'execució de la intervenció.

Des de l'Hospital Clínic només li confirmen que és a la llista d'espera i li indiquen que les dates les dona CatSalut, que s'empara en una normativa interna. Davant aquesta situació la víctima va intentar contactar amb un representant de CatSalut i amb la presidenta de la comissió de salut del Parlament de Catalunya.

Finalment, l'OCH treballa conjuntament amb la Fundació Enllaç i es fa una nova queixa al Síndic de Greuges, de la qual es rep una resposta des de CatSalut en què s'indica que es farà la intervenció el 2018, però sense donar cap data concreta.

Anàlisi: Es tractaria d'una situació de possible transfòbia indirecta. D'una banda, hi ha el tema de l'accés a la informació i la transparència en la informació des de les administracions públiques, però, de l'altra, el fet de no donar indicacions concretes a persones trans que estan expectants davant d'una intervenció també fa palesa la situació de manca d'implicació en polítiques LGTBI i, sobretot, en mecanismes específics d'atenció a les persones trans. Si bé s'ha aconseguit un canvi de model molt necessari no patologitzador, també és veritat que aquest model ha de ser l'inici per a la creació de protocols, instruccions i mecanismes que el facin viable i que protegeixin els interessos de les persones trans.

Cas número 18: *Bullying transfòbic en un institut de secundària de Barcelona*

Afectat/des: persona trans, *bullying*

Descripció: Un noi trans de 14 anys pateix una situació de *bullying* transfòbic al centre escolar. Tot comença al primer curs de l'ESO, en què altres nois l'insulten, però en aquell moment el centre respon i afronta les diferents situacions. Quan la víctima fa segon curs d'ESO aquests nois ja no hi són, però l'assetjament continua per part d'altres alumnes i, en aquest cas, no hi ha resposta des del centre, ni del professorat ni de la direcció, a excepció d'una professora.

La situació per a la víctima és tan insostenible que comença a fer molt d'absentisme escolar i a tenir greus afectacions psicològiques, fins al punt que és internat en un hospital de dia.

La víctima no volia tornar al mateix centre escolar i, juntament amb l'associació NACE (No al Acoso Escolar), es busca la manera de trobar un centre on es pugui reubicar la víctima que estigui conscienciat amb l'assetjament escolar i disposi d'espais segurs per a persones LGTBI.

Anàlisi: Es tracta d'un cas de *bullying* transfòbic que fins i tot va començar abans que el procés de transició de la víctima. Inicialment eren uns els agressors però, tot i desaparèixer, l'assetjament va continuar per part d'altres alumnes. Aquest fet fa visible la necessitat de treballar per a la prevenció i la visibilitat de la diversitat afectivosexual i de gènere amb tota la comunitat educativa. D'altra banda, tot i que inicialment el professorat i la direcció donaven una resposta, va arribar un moment que aquesta resposta va desaparèixer i només les entitats especialitzades donaven resposta a la situació de la víctima. Si bé és cert que és molt important que per fi hi hagi un protocol de resposta al *bullying* LGTBI-fòbic, no podem oblidar la seva prevenció amb formació específica sobre diversitat afectivosexual i de gènere, i també per saber-hi donar resposta i aplicar aquest protocol.

Cas número 19: *Agressió verbal en un partit de bàsquet de Segona Divisió catalana*

Afectat/des: home gai, agressió verbal

Descripció: En un partit de bàsquet de Segona Divisió de Catalunya, un jugador de l'equip contrari, després de reclamar una acció a la víctima i aquesta haver-li dit que callés, li ha contestat: "Calla tu, maricón". La víctima ho notifica a l'àrbitre, ja que no ho ha sentit. Arran d'aquest incident la víctima fa un escrit a la Federació Catalana de Basquetbol, a la Unió de Federacions Esportives de Catalunya i a la resta de federacions dels diferents esports per tal que les agressions LGTBI-fòbiques al terreny de joc puguin ser reflectides a l'acta i posteriorment sancionables.

Des de l'OCH es fan arribar els fets a l'Àrea LGBTI de la Generalitat de Catalunya.

El desembre del 2017 i com a resposta a l'escrit de la víctima, la Federació Catalana de Bàsquet dicta una resolució per la qual amonesta el jugador que va proferir els insults.

Anàlisi: El fet de proferir insults homofòbics i LGTBI-fòbics al terreny de joc és una situació força habitual en el món de l'esport. La víctima va tenir la capacitat de resolució i de queixa per tal que aquestes circumstàncies no es permetessin en el món de l'esport, i això va portar al fet que finalment la Federació Catalana de Basquetbol amonestés el jugador i, per tant, es prenguésseriosament les agressions LGTBI-fòbiques. No obstant això, les respostes un cop s'ha proferit l'insult impliquen que hi ha hagut una víctima que s'hi ha afrontat, però que segurament moltes altres que no ho han pogut fer i han hagut de viure amb aquesta realitat. Una realitat que fa que la LGTBI-fòbia a l'esport perduri.

Cas número 20: *Agressió física a dos nois gais a la zona de la platja de la Mar Bella de Barcelona*

Afectat/des: homes gais, agressió física

Descripció: Dos joves van ser increpats per un grup d'aproximadament cinc persones en tornar a casa després d'haver sortit de festa en una zona pròxima a la Mar Bella. Els agressors eren en un vehicle que es va aturar a prop de les víctimes per insultar-les i amenaçar-les, perquè un tenia el braç a sobre de l'espatlla de l'altre, amb frases com "Maricones de mierda". En un moment donat, els agressors van baixar del vehicle i van agredir les víctimes físicament, fins al punt que una d'elles té el nas trencat. L'agressió es va aturar quan una de les víctimes va cridar que havia arribat la policia, tot i que no era veritat. Van poder aturar un taxi i el taxista va avisar els Mossos d'Esquadra, que van venir amb una ambulància. Finalment les víctimes van posar una denúncia a la comissaria dels Mossos d'Esquadra i en aquests moments el cas ha estat judicialitzat.

Anàlisi: Tanquem l'anàlisi dels casos amb una agressió física homòfoba, que ha estat una dinàmica molt freqüent durant el 2017. Com s'ha vist en altres agressions, algunes es duen a terme en espais d'oci o

en moments relacionats amb l'oci. També es repeteix en altres agressions el fet que primer hi ha l'agressió verbal, després les amenaces i finalment l'agressió física. Aquesta ha estat una de les darreres incidències de l'any i, per tant, en aquests moments només es té constància de la seva judicialització. També va ser una agressió visibilitzada als mitjans de comunicació per tota la casuística i gratuïtat de l'incident.

5.2 RELAT SOCIAL SOBRE LA LGTBI-FÒBIA: ENTREVISTES QUALITATIVES

A l'apartat anterior s'han analitzat vint casos que posen de manifest la duresa de la LGTBI-fòbia que arriba a ser denunciada. Així i tot, això només suposa una petita mostra del conjunt de situacions i incidents lleus i greus als quals ha tingut accés l'OCH.

Lamentablement, no és possible aturar-se per dedicar l'atenció que probablement mereixen la major part de les incidències, però sí que s'han volgut conèixer les implicacions que tenen algunes de les incidències de 2017.

Tal com s'ha explicat a l'anàlisi de dades quantitatives l'augment de les incidències registrades per agressions ha estat molt important i centra l'anàlisi d'aquest informe. Per això, les entrevistes que a continuació s'exposen s'han fet a persones que han patit agressions físiques LGTBI-fòbiques. Les agressions que s'exposen a les entrevistes es produeixen principalment en espais o entorns d'oci, fet molt indicatiu de la vulnerabilitat que suposa per a una persona estar en un moment d'esbarjo i que la persona agressora aprofiti aquest moment per perpetrar el seu acte. D'altra banda, s'ha procurat visibilitzar el màxim de subcol·lectius possibles i per això s'ha entrevistat dos homes gais, una parella de dones i una dona trans. A més, també s'han volgut representar els diferents territoris, i aquest any especialment, perquè s'han recollit incidències més equitativament per part de tots els territoris. Així, les entrevistes són a dues persones que van patir l'agressió a Barcelona, una persona que la va patir en una població de Girona i una parella que la va patir en un municipi de Lleida.

En primer lloc, s'ha fet una entrevista a un home gai que va patir una agressió física en un parc a Barcelona. En aquest cas cal destacar que, malgrat que l'agressió va ser important, la persona agredida, abans de presentar denúncia a les administracions o als cossos de seguretat, va fer pública l'agressió a les xarxes socials com a manera de visibilitzar la realitat de la LGTBI-fòbia. Les xarxes socials li van facilitar una xarxa de suport, però també el van col·locar en una situació d'exposició important que va fer que rebés agressions verbals i amenaces a través d'elles. Va ser aquest fet que el va portar a decidir denunciar l'agressió i totes les agressions patides a través de les xarxes socials. L'afectació emocional d'una i altra agressió ha estat important per a la persona agredida, que remarca la necessitat de formació, educació, visibilitat de les agressions i aplicació de sancions a les persones agressores.

La segona agressió és a un matrimoni de dues dones en un municipi de Lleida amb l'afegit que hi havia el seu fill davant. En aquest cas, el fet de mostrar-se en públic com a parella va provocar comentaris, burles i insults per part d'un grup de persones que eren al mateix espai. Aquesta situació d'insults constant va durar una bona estona fins que una de les dones els va demanar de què reien, i la resposta va ser directament una agressió física a les dues dones per part del grup. Tot i els intents d'aturar-la, l'agressió no va parar fins que les persones agressores no ho van considerar. L'atenció per part dels cossos de seguretat va ser d'intervenció com si fos una baralla i, per tant, les víctimes no van rebre una atenció adequada davant la situació. Com en el cas anterior, les dones ho van fer públic a través de les xarxes socials, fet que les va portar als mitjans de comunicació i a les entitats LGTBI. En aquest cas l'afectació emocional ha estat molt intensa, atès que tenen una criatura i han rebut amenaces posteriors a l'agressió. Per a elles, l'atenció integral a la víctima és molt important; en el seu cas l'acompanyament rebut per part de les entitats LGTBI ha estat decisiu per poder posar la denúncia.

En tercer lloc, un altre noi gai explica la seva agressió, en aquest cas en un municipi de Girona. El contrast amb la realitat urbana és important, però les agressions es reben igual; el que canvia és el comportament de l'entorn respecte de les persones LGTBI, però no se situa tant en una escala de bé i mal, sinó que és diferent pel que fa al tipus de respostes o d'interaccions que es realitzen. En aquest cas l'agressió també va venir donada per una mostra pública d'afecte i, en el moment de ser atesos pel cos de Mossos d'Esquadra, l'atenció va ser, també, com si es tractés d'una baralla en un espai d'oci entre dos nois. Per tant, en cap cas es va donar una atenció adequada com a possible víctima de LGTBI-fòbia. La víctima, finalment, denuncia els fets perquè és necessari per tal d'explicar-ho als mitjans de comunicació. La primera atenció rebuda, doncs, no només no va encoratjar la denúncia, sinó que va ser dissuasiva.

Finalment, la quarta entrevista és a una dona trans que va patir una agressió a la ciutat de Barcelona. En aquest cas, l'agressió s'inicia per una agressió verbal masclista per part de dos homes. Aquesta agressió es va allargar i, després de la defensa verbal, van identificar la seva víctima com a dona trans i la van atacar amb tot tipus d'insults i vexacions, fins al punt que la víctima es va veure superada i va donar un cop de puny a un dels agressors. Aquest fet va ser l'excusa per agredir físicament la víctima, que van tirar a terra. La situació la va aturar una amiga de la víctima, que es va llançar a sobre d'ella per protegir-la. En aquest cas, la manca d'identificació dels fets i de les persones agressores per part dels cossos de seguretat va dificultar la denúncia, fins al punt que la víctima va desistir de denunciar el fet. En aquest cas, a més, l'atenció mèdica va ser complicada tant logísticament com pel tracte rebut per part d'alguns professionals, que, sense tenir en compte que la víctima havia patit una agressió, se centraven més en la seva condició de dona trans.

Finalment, es recullen en un quadre els consensos i dissensos al voltant de la LGTBI-fòbia trobats de l'anàlisi de les entrevistes.

Entrevista 1: Agressió física a un home jove gai a Barcelona

És una entrevista a un home jove gai que pateix una agressió física a la ciutat de Barcelona i que posteriorment la fa pública a les xarxes socials. L'entrevista se centra en els fets, en el procés jurídic posterior, i en l'àmbit personal, especialment en l'impacte de la seva agressió a les xarxes socials i a la seva vida.

La víctima comença contextualitzant l'espai de l'agressió.

Va ser un dia cap a les 3 del matí. Jo estava voltant per un parc de Barcelona i va aparèixer un noi del no-res, com una aparició. I el tio es va apropar cridant "Maricones de mierda" i tota la gent que hi havia va marxar i jo, que era al final de tot, no vaig tenir temps de marxar i em va arraconar i em va fotre cops de puny i tal. Un noi que hi havia per allí —jo no el vaig veure ni res— va cridar "Eh, tu, para", l'home es va girar i jo vaig aprofitar per marxar i ja està. Vaig marxar a casa, vaig agafar el bus amb la cara ensangonada i me'n vaig anar a dormir. I l'endemà [...], el matí següent a les vuit, havia d'anar a treballar i estava sagnant encara [...] i va ser: "A ver, me tengo que ir al médico a que me cosan o algo".

Va començar quan vaig anar al metge i em van cosir i tal. I jo estava com amb molta ràbia amb el que m'havia passat i tal, em vaig agafar la baixa i vaig penjar la foto de la meua cara després de l'agressió a Twitter, genial idea (irònicament). Y empezó, eso, a rular, a rular y a rular y fue todo como un follón, perquè em van començar a trucar els mitjans i tal, a lloverme entrevistas no sé ni para quién y tal [...], molt raro tot. Després, l'endemà, al penjar la foto a Twitter em van començar a arribar amenaces de mort per Twitter, en pla amb fotos de pistola i "Te vamos a matar, maricón". En aquest moment [...] vaig decidir denunciar-ho, perquè jo encara no m'havia plantejat si anar a denunciar-ho o no. Vaig pensar "Mira, una agresión más y ya está". Però vaig veure tota la amenaça [...] i ho vaig decidir denunciar.

Y, nada, la denuncia fue eso, fui a la comisaria, denuncié. A los dos o tres días me llamaron para volver declarar otra vez. Luego al mes me llamaron para lo previo a una rueda de reconocimiento para mi agresor. Porque a todo esto fue como muy extraño, la policía me llamó una vez para decirme que lo habían encontrado, que no, que lo habían soltado, que no podían hacer nada, no sé qué, unas cosas extrañas. Que lo habían identificado, luego que no. Me llamaron para una rueda de reconocimiento con seis personas que no tenían nada que ver con las características que yo había dado [...]. Les dije que no era ninguno de estos

que me mostraban. Y acabó todo, no me han llamado, no ha salido el juicio aún, no me ha llegado nada. Aún está como parado, en previa.

La víctima aclareix per què decideix denunciar un cop rep les amenaces a les xarxes socials i no abans, amb l'agressió:

El rollo de las amenazas y tal sí me hizo pensar que estoy en peligro. Y también estuve concediendo tantas entrevistas y tal porque pensé "Si me tienen visto igual les hace más cosa hacerme algo". Por eso también hice muchas entrevistas [...], voy a ser visible, que me vean, que estoy vivo, que estoy aquí.

La agresión física es un momento determinado, un punto que te pasa [...] y ya está, acaba. Con las amenazas era, bueno, yo no sé cuándo va a acabar esto y yo tengo que hacer mi vida diaria, yo trabajo [...] con personas que están a mi cargo. Tenía miedo, tenía mucho más miedo, más como psicológico, el pensar "Es que no sé cuándo me va a pasar algo". Con la agresión tenía miedo a que me volvieran a pegar, pero yo ya me compré mi espray antivioladores [...], para ir preparado. Pero el no saber cuándo me iba a pasar, si me iba a pasar algo, quién era esa gente que me amenazaba [...]. ¿Si no me conocen, por qué me amenazan? Me daba mucho miedo, o sea el componente psicológico del miedo, que no sé qué me va a pasar.

Quina afectació personal i/o emocional has tingut?

Afectación laboral he tenido, desde ese momento estoy de baja. Y sigo de baja aún. No solo por eso, sino por más cosas que pasaban en mi vida en ese momento, pero sigo de baja. Me ha afectado, voy a perder el trabajo, me van a echar por llevar tanto tiempo de baja.

No he vuelto a ir por la zona de la agresión, ni pienso volver.

I el tema de les xarxes socials quan va parar?

Paró como al mes o así, fue un mes [...], bueno, fue el boom al principio y después al final me iba llegando una amenaza cada tres días [...], fue al principio cuando yo vi allí [...]. Además, yo no había usado mucho Twitter, tenía sesenta seguidores y fue como, bueno, qué locura. Yo lo colgué para mi entorno, para mis amigos, para la gente de Barcelona. Pero es que me llamaron de Argentina, de no sé qué, gente que me cogía la foto, la retocaba y la volvía a colgar [...] y yo: "Venga, pedidme permiso al menos, ¿no?". En el momento, además, estaba amenazado, y era como "No sé si está creciendo demasiado, esto", si no, si lo estoy haciendo bien, si no, siempre la duda: ¿Qué hago? ¿Paso hiperdesapercibido? ¿O, al contrario, doy mucha cancha? No sé.

A continuació la víctima parla de la identificació de les persones agressores, tant en l'agressió presencial com en les de les xarxes socials.

Por redes es como más difícil la parte esta, del anonimato, de identificar.

Como medida, yo pondría en cada sitio donde hay una agresión..., montaría una carpa informativa de que allí ha habido una agresión. Si tienes una agresión tienes estos recursos y tal.

Yo no entiendo la parte esta de que no se ha identificado y más cuando el agresor dijo que él vivía en el parque [...], lo que él decía era "Maricones, fuera de aquí, esto es mi casa, maricones de mierda" [...].

No lo comuniqué a Twitter, o sea, lo comunicaba a la gente que usaba la foto; a ver, que normalmente la gente preguntaba si podía usar las fotos, menos dos o tres grupos, que no preguntaron. Lo que pasa es que yo estaba en el momento de todo a la vez. Las amenazas tampoco, solo a la policía, las imprimía en papel y las llevaba a la comisaría [...]. No dije nada en Twitter, ni denuncié las cuentas ni nada, es que yo estaba empezando a usar Twitter, tampoco sabía ni qué era.

Vas obtenir resposta de les administracions?

Se puso en contacto conmigo la alcaldesa de mi ciudad y la alcaldesa de Barcelona. Del Ayuntamiento de Barcelona me ofrecieron ponerse como parte acusadora, pero yo no quería cosas con partidos políticos.

Todo el mundo me ofreció abogados gratuitos... Yo lo agradezco, muy guay, la gente se volcó bastante. Como al final yo les dije que no quería que se pusieran como parte acusadora, no volvimos a tener contacto.

Yo creo que es que no hay ninguna formación, la policía no tiene ninguna formación o sensibilidad con el tema [...], por mucho que las leyes..., o hagan cosas, si no hay nadie allí o que los vigile o los acompañe en el camino para ver lo que hacen bien o hacen mal [...].

Havies sofert LGTBI-fòbia abans?

Situaciones, muchas; físicas, no, que yo recuerde, no. Eran más bien discriminaciones, de insultos, o de ir por la calle o de estar con mi pareja y que en el metro te digan cosas. O así; nunca me había pasado lo físico, yo nunca me había pegado con nadie.

Insultos es más como un drama psicológico, tener que aguantar constantemente eso, y la agresión física es ese sentimiento de, bueno, "Aquí al lado hay un barranco, ¿qué hago? ¿Lo tiro, me va a tirar? ¿Lo mato, me va a matar? ¿Me va a ayudar alguien? ¿No? ¿Qué hago?" [...] Lo físico es el momento de decir "Está peligrando mi vida". Lo psicológico fue más de forma indirecta, no sé si me va a pasar hoy, mañana, mi madre, si me ven con mi madre [...], porque era en plan: "Vamos a matar a tu madre, a tu familia, sabemos dónde vives". En el momento es mucha carga, mucho nivel de estrés. La hostia, sé que ya ha pasado y ya está, que ha acabado ahí y ya está [...]. Lo psicológico es que no sabes cuándo va a acabar, es como la tortura psicológica que tú te autoimpones [...]. ¿Cuánto tiempo tengo que hacer tal? ¿Cuándo puedo salir de casa? ¿Puedo salir por la noche? [...] Yo lo pasé peor con las cosas estas de las redes. [...] A los dos, tres días para mí ya hubiera pasado.

Com valores la situació actual de la LGTBI-fòbia?

Siempre he sido consciente de que existe la LGTBI-fobia y de que la sufro [...]. Sí que es verdad que a partir de ahí me he puesto a estudiar más cosas sobre género y me dado cuenta de violencias y de cosas que antes no pensaba. Y ahora también he conocido a mucha gente y ahora también cada vez que ha habido una agresión me entero, cosa que antes no, ahora lo tengo más visible. Entrar en una red así de cuidados, no sé cómo decirlo, que está guay mantenerla y te ayuda. Cuando te pasa es como que te pasa a ti y ya está, yo lo vi como algo social, que era público, que lo tenía que hacer público [...] y es lo que yo quería cuando lo colgué en Twitter, mostrar que estas cosas siguen pasando, que no se visibilizan, pero que siguen pasando.

Per acabar, què opines sobre la Llei 11/2014?

Sabía que existía la ley contra la LGTBI-fobia, no sabía si se había aplicado, si estaba aceptada. Sabía que se estaba haciendo. No creo que la ley me haya servido, por ahora; esperemos que en un futuro sí sirva. No sé si lo que falta son los presupuestos o algo para tener más recursos, ya sean formativos, ya sean para cuando pase algo poder dar recursos económicos para montar cosas, hacer actos, visibilizar las agresiones que hay, que hay muchas. Visibilizarlo, yo creo. Quien me ha ayudado ha sido la red que se ha creado.

Hay que hacer sensibilización en los colegios, y meterlo en todos los estudios, todos los estudios tienen que tener perspectiva de género, desde pequeños, para que la sociedad vaya avanzando y llegue un punto en que [...] la gente que estemos haya trabajado el tema. Hay generaciones que ya están aquí, que no vas a cambiar, pues empezamos desde pequeños, a ver qué podemos hacer.

Entrevista 2: Agressió física a una parella de dones en un municipi de Lleida

Aquesta entrevista es fa a una parella de dones que van patir una agressió física en un municipi petit de la província de Lleida. Les víctimes van denunciar l'agressió, però la por continua present en molts espais de la seva vida quotidiana. Les víctimes expliquen l'agressió, el procés posterior i les conseqüències d'aquesta agressió en les seves vides, i la realitat dels municipis més petits i no metropolitans.

Les víctimes comencen explicant l'agressió:

Aparte de que todo fue muy rápido, es que no te lo esperas. Me llama un día una cuñada y me dice: "Vamos al pueblo, que hacen la fiesta y, como tu mujer está trabajando, luego que se venga. Y sacan la barra fuera, cena, subes a cantar", porque yo canto. Estuve a punto de no ir, que ojalá no hubiera ido jamás. Todos estuvimos perfectos, es que estas personas de antes de que llegara mi mujer... y ningún tipo de problema, es que ni mirarme [...].

Ahora, en el momento en que llega mi mujer ahí ya fuimos el ojo del huracán de todo el mundo. Llega mi mujer y me da un beso, como cualquier pareja normal. Y ahí empezó pues ya que si miraditas, que si no sé qué. Y aguantando, una hora larga. Hasta que ya oímos: "Ji, ji, ji, es que míralas, qué asco, bla, bla, bla, bla" y hasta que al final me di la vuelta y le dije: "¿Se puede saber qué te hace tanta gracia?" [...]. Se acercó y es que nos chocó las cabezas, nos cogió las cabezas de mi mujer y la mía, y pum. Y es que no te lo esperas, no estás preparada para defenderte, porque tú estás hablando como una persona normal, puedes gritar un poco más o un poco menos porque estás enfadada, pero tú estás hablando [...], porque sabes que te vas a pelear y te puedes defender, no, no te lo esperas. Y yo allí me volví loca, porque a mí me puedes hacer algo, pero a mi mujer o a mi hijo no. [...] O sea, nuestro hijo estaba a dos pasos, estaba allí y tenía tres añitos recién cumplidos [...] y estás agrediendo a sus madres delante de sus narices. Por suerte alguien lo pudo coger y lo apartó un poco, pero lo estuvo viendo todo. [...]

No sabes las secuelas que se le pueden quedar a tu hijo. [...] Mientras me ahorcaban en el suelo con las dos manos en el suelo yo oía: "Mama, mama". ¿Y si a mi hijo le da por venir y entre tanta gente le dan un golpe o algo? [...]

Bueno, la agresión en sí fue bastante más larga. Vino la policía.

E1: Alguien llamó [a la policía]. Ni ellos, porque, cuando todo acabó, [...] tardaron un buen rato en echarlos de allí, porque no se querían ir.

E2: No fue una agresión simple, o sea ni entre mi mujer, ni entre mi cuñada, ni entre varios tíos que había por ahí podían sacármelo de encima: patadas en la cara, en el pecho para que me dejara de ahorcar, y no. Yo no me acuerdo, ella me dijo que estaba semiinconsciente, pero yo no me acuerdo de nada. Solo me acuerdo de estar ahorcada y oír a mi hijo de fondo y a mi mujer como una loca. A día de hoy, cuando se acuerda de esa cara mía en el suelo llora muchas veces.

E1: Vinieron los Mossos y no quisimos hacer denuncia en ese momento. Dijimos que daba igual, pero, claro, estás nerviosa, quieres relajarte y estar tranquila.

E2: No sabíamos ni cómo llegar a casa. [...] [Els Mossos van dir] que si queríamos denunciar fuéramos a hacer una denuncia y eso. Es que a ellos [als agressors] lo único que les dijeron fue: "Venga, va, marchaos ya" o algo así, ni les cogieron los datos ni nada. Nadie sabía quiénes eran, los encontramos nosotras a través de Facebook, en realidad le hicimos todo el trabajo a la policía, y los tuvieron allí. [...] Constaba una pelea en el pueblo, pero nada más.

Quan van aconseguir arribar a casa, la víctima explica que sentia molta ràbia i que necessitava poder canalitzar-la escrivint el que havia passat:

E2: Y yo llegué a casa, bueno, lo que más me dolió es que perdí el anillo de compromiso que me regaló mi mujer cuando me pidió matrimonio y el primer anillo de mi hijo con su nombre, que también me regaló mi mujer. Y eso fue una pérdida descomunal, más que la cara partida, las manos en el cuello y todo, cuando me di cuenta y todo.

Y con toda mi rabia empecé a escribí como un loca en el Bollo Informer⁸. Y ya subió como la espuma, todo el mundo comentando, todo el mundo compartiendo, no sé si mil y pico comentarios, tres mil comparticiones, una cosa increíble. Y a partir de ahí se pusieron en contacto con nosotras. Y nosotras decíamos que no queríamos denunciar. Hasta que un día dijimos pero por qué somos nosotras las que nos tenemos que esconder y ellos se van a salir con la suya [...].

Ahora, lo nuestro nos costó. Hemos estado sin salir de casa [...]. Tú entrabas en mi casa y era todo oscuro, la luz que había era de las lámparas. A las 10 de la mañana y no entraba la luz del sol. Nos planteamos hacer la compra por Internet. Llamándonos cada 5 segundos, irse a trabajar ella y escribirle si había llegado; no me contestaba y la llamaba, y venga a llamar y una ansiedad.

[...]

Llamar a la policía y contarles esto y que te digan: “Esto no es una película, no os va a pasar nada”. Y echarte a llorar.

La presidenta de Colors de Ponent nos ayudó muchísimo, fue la persona clave para que decidiéramos denunciar. [...] Yo la machacaba a whatsapp, pero porque tenía mucho miedo. [...] Y hasta hace muy poco no hemos estado un poco mejor.

Mi mujer me dijo que nos fuéramos a vivir fuera de aquí. Yo le dije que no, que por qué tenía que dejarlo yo todo por unos que han decidido que pueden ser Dios y pegar a quien les dé la gana. Perdona pero no, vamos a luchar.

I el seguiment de la policia?

E2: Atención a la víctima nos llamaba una vez cada dos meses para ver cómo estábamos.

Estábamos tan asustadas que fuimos no sé dónde, ya no me acuerdo. Nos dijeron: “Bueno, si queréis os podemos ofrecer un teléfono que tú lo marcas y la policía sabe al instante dónde estás, pero esto es para víctimas de maltrato”. Tememos por nuestra vida.

Yo me levanto muy pronto y estoy completamente sola, esas primeras semanas no quieras saber lo que fue. Ponerme el pestillo en el coche, mirar para todos los lados [...] acojonada, y, el minitrayecto que hago desde el parking hasta el trabajo, el peor rato de mi vida.

[...]

Ya no solo tienes miedo de lo que te ha pasado con esa gente, de que pueda venir esa gente, sino de que te pueda pasar con cualquier persona que tengas cerca de ti. Y nos llegaron amenazas de ellos directamente.

[...]

E1: Aparte de la amenaza, cogieron a mi hermana, que vive en el pueblo, y le dijeron: “Te lo digo para que lo sepas, pero que tengas cuidado, que les digas a tu hermana y a su mujer que tengan cuidado, porque yo los conozco y esto así no se va a quedar”. Llega directamente de familia de ellos.

E2: Los tres chicos que fueron a testificar [...] vimos entrar a la chica que nos ayudó y que además testificó a la policía, testificó [al judici] que no sabía nada. Y eso a nosotras nos da miedo [...] porque mi mujer y yo estamos solas.

Y ahora, un mes y medio después del juicio, seguimos a la espera de resolución, y legalmente son quince días.

[...]

E1: En el juicio está muy claro lo que pasó. Entre los testigos falsos, que se contradecían entre ellos [...], los testigos cagados, temblando.

[...]

Solo se sabe que les han puesto una multa de 900 € a cada uno. A nosotras, en función de los daños, pero ¿qué pasa? Yo cuando me voy de allí con una contusión en la cabeza que alucinas, un chichón de metro y medio, el ojo, el cuello y tal, me pusieron lesiones leves, todo leve [...] en el informe médico. [...] Mi mujer las cervicales las tenía que no las podía mover, a día de hoy le siguen doliendo.

⁸ Comunitat de dones lesbianes a través de les xarxes socials on es publiquen informacions, notícies i altres coses per a la comunitat lèsbica a Catalunya.

Una de les entrevistades recorda l'atenció mèdica que va rebre per fer el comunicat mèdic i fer així la denúncia:

E2: Entro allí, me mira. Le digo "Bueno, vengo a esto porque tengo que denunciar, porque ha sido una agresión homófoba", y me dice el doctor "No me lo cuentes, no me interesa, yo esto no lo quiero saber, te pongo lo que tienes y ya está". Esto al oír las palabras agresión homófoba; hasta ese momento me estaba escuchando. [...] Yo aluciné.

E1: Cuando fui yo también al médico dije: "Vengo porque he sufrido... el día tal". "¿Qué te duele?". Digo: "Me duelen las cervicales, casi no puedo moverme". [I el metge diu:] "Vale, dolor de cervicales, te receto Ibuprofeno, ya te puedes ir". Ni mirar en plan "Gira el cuello, mira abajo", ni me tocaron. De ahí los partes leves.

[...]

Creieu que és més fàcil que passi això en municipis més petits, més grans?

E2: No, da igual. Va a pasar en Barcelona, en Cancún, en un pueblo de veinte habitantes, donde sea, da igual.

E1: Es verdad que en ciudades grandes te hacen menos visible, porque se ve más. Pero, a la hora de que te tengan que mirar, mirar mal, decir "¿Esta no es tu madre, no es la otra? Ah, no, que sois dos, me llevo las manos a la cabeza", en todos los lados.

E2: Hemos estado en Barcelona y nos ha pasado, hemos estado en Lérida y nos ha pasado, en pueblo pequeño y en pueblo grande. Va a pasar en cualquier lado.

Las víctimes expliquen que amb l'edat sí que han viscut diferències, sobretot més tolerància entre gent més gran que no pas jove.

E2: Yo me he encontrado más gente tolerante mayor que gente joven. [...] Y además ser respetuosos, porque yo siempre he dicho "Yo puedo entender que tú no me entiendas y que en tu casa hables lo que quieras, pero no me faltes al respeto".

[...]

I com valoreu la situació de LGTBI-fòbia actual? Creieu que s'està fent alguna cosa?

A l'OCH jo hi vaig anar perquè vaig veure en un article al diari que havien ajudat un nano amb una cosa si
E2: No. Nosotros estamos haciendo algo, pero los demás no. Los demás hacen, pero cuando ya ha pasado algo. La gente no se va a mojar el culo por ti. Hay gente maravillosa que está muy escondida, yo creo que por miedo a que los demás les digan o les hagan algo, que defienden muchísimo todo esto.

[...]

E2: Yo no creo que esto vaya a cambiar, es más, creo que va a peor. Cada vez la gente juega más con los hijos, condicionándolos y adoctrinándolos con "Esto no está bien y esto sí". Puedes educarlo y puedes creer que esto no está bien, pero enséñale también a respetar, si no qué pasa, ¿qué tiene que ir por ahí partiendo la cara a la gente?

Es todo una gran mentira absurda de prejuicios que no valen nada y, claro, te dicen: "Es que a mí en mi casa me han educado así". No, perdona, tu abuelo a mí no me mira la cara y yo paso y me respeta y eres tú el que viene a decirme algo.

Yo una vez al año me hago las pruebas de todo, de infecciones de transmisión sexual. La última vez que me fui a hacer las pruebas me dicen "¿Qué sexo mantiene?" y le digo que tengo mujer y me pregunta "¿Utilizáis algún método anticonceptivo?" y le digo "En realidad somos dos mujeres". "Ah, sois dos mujeres y ¿cómo lo hacéis?, ¿y qué hacéis?". Yo creo que en ese momento le estaba dando un morbo increíble, al final le tuve que decir "Bueno, esto no creo que sea relevante para hacerme las pruebas, tú hazme el análisis de sangre y déjame en paz".

E2: Pero no solo la LGTBI-fobia, sino el tema de la discriminación pero para mucha gente. "Tú porque eres

negro, tú porque eres pobre”. [...] Hay mucho odio.

E2: Toda una vida sufriendo para que ahora que por fin soy libre tú decidas partirme la cara por ello. A mí me ha costado mucho llegar donde estoy y aceptarme como soy. ¿Por qué tú tienes que partirme la cara porque soy yo? ¿Y hacerme sentir como un bicho raro porque soy yo?

Finalment, les víctimes remarquen una situació molt crítica al judici, en què van estar exposades als seus agressors:

E1: Cuando fuimos al juzgado pedimos un biombo para que no nos vieran, porque ya había pasado tiempo, ellos habían bebido, pueden tener una imagen borrosa, que no se acuerden. No pusieron nada, nos cruzamos, cara con cara. Y luego nos dijeron: “Os ponemos el biombo, pero tenéis que tener en cuenta que habrá un momento en que os tendréis que poner delante de esas personas, mirarlás fijamente y decir “Esta persona me ha hecho esto, esta aquello...”. Si yo ya he dicho quién es, yo te los he identificado, incluso te he mandado las fotos de estas personas, para qué. Y nos dijeron “¿Imagínate que me he equivocado de persona y he traído a otra”, y yo les dije “Pero ¿quién va a venir aquí a ser juzgada en nombre de otra?”.

E2: Tuvimos que identificarlos llorando, temblando. Bueno, me temblaba hasta la boca. Se tuvo que parar el juicio, la abogada diciéndome: “Tú tranquila, continúa cuando puedas”.

E1: ¿Por qué no hay protección ante personas a las que vimos solo una vez y que estamos deseando que no nos vuelvan a ver para que no nos vuelvan a reconocer?

Com a conclusió les víctimes indiquen i demanen que:

E2: Somos una familia muy normal, y te hacen sentir como una mierda en muchos aspectos de tu vida, día a día, y eso lo sufrimos mucho nosotras psicológicamente. Te influye incluso como pareja, te hace tener muchos problemas.

Cuando le toque a mi hijo dentro de unos años, cuando lo machaquen en el cole, ahí sí que lo vamos a pasar mal [...] y yo sé que va a pasar y me estoy mentalizando y mi hijo solo tiene tres años. [...] Al tener a mi hijo es todo más doloroso.

Entrevista 3: Agressió física a un home jove gai en un municipi petit de Girona

És una entrevista a un home jove gai que va patir una agressió física en un municipi petit de la província de Girona. La víctima va denunciar l'agressió, però no ha prosperat, no s'ha fet declaració i no hi ha hagut una identificació de les persones agressores. No obstant això, la denúncia va servir per visibilitzar l'agressió als mitjans de comunicació. La víctima explica l'agressió, el procés posterior i la seva valoració respecte de la realitat dels homes gais i persones LGTBI en l'àmbit rural i en municipis petits.

La víctima comença contextualitzant l'espai de l'agressió.

Érem en aquest poble de Girona, on de fet l'any anterior ja havia patit una agressió homofòbica que gairebé arriba a les mans, però les meves amigues es van posar pel mig i a mi no m'agrada gaire barallar-me, no m'he barallat mai, així que vaig marxar.

Se centra en l'agressió que va patir el 2016:

I era la festa major i, res, estàvem amb un amic xerrant i són aquestes coses dels homes, que els agrada posar-se on no els demanen, i van passar tres joves més petits que nosaltres i ens van dir "¿Qué, discutís por una chica?". Clar, va fer gràcia i li vaig dir "No, yo soy maricón y él también" i es van quedar a quadros i són aquestes coses dels homes, que, doncs, que tampoc s'ho creien. "No m'ho crec, no m'ho crec" [van dir els nois a la víctima]. "Ah, no?" [va contestar la víctima]. I ens vam fer un petó davant seu [...]. I després va començar allò de "Maricones de mierda" [...] i jo no m'hi vaig posar i vaig dir "Bueno, marxem" [...], perquè ja discuteixo cada dia amb els meus amics per discutir-me amb persones que no conec... Però el meu col·lega, que no socialitza com a homosexual però que en aquell moment li va sortir la vena, va contestar i va dir "Homòfobs [...]". Es van girar, el van empènyer, jo em vaig posar pel mig i, pam, cop de puny a la cara i van marxar. Llavors jo vaig trucar a la policia [...] i eren allà a la festa, perquè sempre hi són, vigilant, i em van dir que què volia que hi fessin, que anés a denunciar-ho a la comissaria més propera [la víctima diu que la policia li va indicar el nom del municipi]. I jo: "Bueno, no ho sé, m'acaben d'agredir, potser us els trobeu per aquí a la festa". Llavors vaig anar a l'ambulància i els vaig demanar si em podien fer un comunicat mèdic per anar-ho a denunciar, i em van dir que no, que anés a la barra a buscar gel. I vaig haver d'anar a la barra a buscar gel i passar-me la nit amb un got a la cara. I una mica frustrat, la veritat. Va ser com molt complicat.

Recordo que va ser interessant com van reaccionar els meus amics i les meves amigues. [...] Moltes vegades els expliques aquesta realitat quotidiana difícil i dura, i, quan vaig dir "M'acaben de cardar una hòstia", que alguns ja ho havien vist l'any anterior, es van quedar tots una mica xocats: "Això existeix?". I ells no se n'adonen però són una mica homòfobs. Però va ser dur per a mi, sobretot aquesta reacció inesperada dels Mossos i de la policia local i de l'ambulància.

[...]

Al cap d'un dia vaig anar a denunciar-ho; el meu company no va voler venir. Vaig anar a fer el comunicat mèdic i tot això, vaig parlar amb una entitat, que em va dir: "Escriu aquest e-mail i registra-ho en aquest web" [a l'Observatori Contra l'Homofòbia]. I ho vaig denunciar.

Després de la denúncia, la víctima va tenir contacte amb els mitjans de comunicació.

I l'Agència Catalana de Notícies es va posar en contacte amb mi i em van fer una entrevista i TV3 també em va fer una entrevista.

I, llavors, arran d'això també em va trucar l'alcalde del municipi [i va dir] que tenia tot el seu suport i que si necessitava res que li ho digués. I això va ser una mica la situació en general [...], no va anar més enllà perquè quan ho vaig anar a denunciar el mossos tampoc no entenia gaire la situació.

Li preguntem què vol dir que el mossos no entenia gaire la situació:

És a dir, en el sentit de..., potser és una mica com la situació de quan t'apallissa un nazi, és com aquesta situació en què tu vols denunciar una cosa que podria ser com un delictes d'odi tranquil·lament però [la policia] és incapaç de processar d'aquesta manera, no? És: "Bueno, però estàveu de festa, no? Oi que havíeu

begut?" [fent referència al que diu la policia]. I és com que t'estiren sempre a aquell terreny al qual tu no vols arribar perquè no té cap mena de sentit, [...] però, bueno. Desplacem la culpa cap als altres i ja està.

I com ho va processar el teu entorn: familiar, amistats, etc.?

Aviam, a casa meua és una mica més complicat, el meu padrastre no en parla; en general no se'n parla, a casa. Amb els meus germans sí, des de fa molts anys. Però fa gràcia perquè és un tema que no es pot tocar, per a ell no existeix, i com que no existeix no se'n parla.

La meua mare, clar, quan vaig arribar a casa eren les vuit del matí, anava mig borratxo i li vaig explicar la història plorant. I, clar, pobreta, li va saber greu, però també és d'aquesta lògica de "Però per què has fet això, per què provoques?". Ja ho intenta, però li costa. Però per al meu padrastre no existeix i ja està.

El fet de parlar de la seva família el fa recordar com els va comunicar la seva orientació afectivosexual.

Quan els ho vaig explicar em va preguntar... Recordo que havia vingut un noi a casa, jo no els n'havia dit mai res, però ja hi socialitzava amb tothom, menys amb ells, segurament. I l'endemà, quan ens vam aixecar, discussió, ho vaig explicar als meus pares i quan va acabar la conversa el meu padrastre em va dir que com és que els dos portàvem un xuclet, que si havíem anat de putes i clar... Bueno, jo ric perquè ja el conec, però va ser bastant graciós.

I les amistats?

Des de fa un parell o tres d'anys que ja socialitzava abans com a tal; quan vaig començar a socialitzar d'aquesta manera vam tenir un conflicte molt fort, sobretot amb els del poble. Aquí a Girona ciutat és un món diferent, perquè quan vas a la Universitat et fas amb qui estàs predisposat a fer-te i amb qui està predisposat a acceptar-te i ja està. Però sí que és veritat que als amics de tota la vida encara ara els costa assumir que, per aquest conflicte constant entre el jo socialitzar com a homosexual i ells, a mesura que s'ha anat aguditzant jo m'he reivindicat molt més. I a partir d'aquí es genera sempre allò de "Per què necessites reivindicar-te constantment...?". Ho necessito perquè si no em trepitgeu constantment. Amb les noies va ser molt fàcil, van ser les primeres que ho van saber i tot molt maco, però amb els homes..., doncs n'hi ha alguns que es declaren obertament masclistes; és tota una discussió interessant. Però, és a dir, en un primer moment sempre és el suport aquell, però sembla que, quan acabes discutint, al cap de sis mesos, sobre altres agressions, sobre altres formes d'opressió determinades, ja no recorden ni l'agressió que vas patir fa sis mesos ni cap altra que hagi pogut patir. I és com aquest oblit, que els has d'anar recordant de tant en tant el que has fet i el que no i el que t'han fet, perquè si no se n'obliden molt de pressa.

Creus que les noves generacions això ho veuen diferent?

No [riu]. No ho crec, no ho crec. És a dir, crec que ja s'estan reestructurant una mica les formes en què es manifesta l'homofòbia. És a dir, en espais rurals suposo que també és tot com més complicat, de fet ho he viscut així molt; suposo que també per l'entorn universitari o no universitari, que també és nota. [...] En els entorns més joves hi ha coses que no s'entenen igualment, jo crec que és més o menys la mateixa situació que fa vint anys i que tot és el mateix. És a dir, pots millorar en drets [...] però si no hi ha política preventiva [...] la jurisprudència no ho cobreix tot, al cap i a la fi. Jo crec que estem en una situació bastant complicada, però perquè no ens podem crear una identitat, perquè no tenim referents ni a la televisió, ni... El fet de no poder-te crear una identitat que ja estigui formada, que ja existeixi, que l'hagis de crear de nou, sense res, això en si ja és una forma d'opressió, des de la meua perspectiva. I, evidentment, si tu no et pots crear aquesta identitat, perquè no saps que existeix i l'altra gent tampoc no sap que existeix..., i per tant sempre genera conflicte.

El que a vegades no entenc és per què fa entrar en conflicte la masculinitat hegemònica amb aquestes formes diferents de viure la sexualitat, és una cosa que no acabo d'entendre però suposo que no ho visc d'aquesta manera també.

Preguntem a la víctima sobre la realitat en municipis més petits i/o rurals:

Crec que el problema bàsic, sobretot de les comarques gironines en general, perquè la ciutat més gran és Girona i és petita, és sobretot la segregació. És a dir la segregació de la part més cèntrica, on han

viscut sempre els catalans de tota la vida, la majoria burgesos amb un poder adquisitiu molt alt, i la resta de barris fa que hi hagi segregació també a les escoles. Per tant, les persones immigrades, les persones immigrades de l'Estat espanyol dels anys vuitanta, dels anys seixanta, viuen a les zones suburbials de la ciutat; a Figueres passa exactament el mateix. I llavors es focalitzen moltes formes de fer en escoles determinades, és a dir, no hi ha una confluència real entre totes les persones de tota la ciutat, que es barregin i es converteixin en persones multiculturals, interculturals.

Per una banda aquesta forma de racisme fa que es generi una identitat molt reaccionària en els dos llocs. És a dir, no només en la part de les persones amb un poder adquisitiu molt més baix, que solen tenir unes conductes segurament més vinculades a la religió, sobretot la catòlica, aquí almenys, i les persones del nucli més urbà... És a dir, es genera una contraidentitat, que és: "Jo em reivindico des de les meves formes masculines hegemòniques de socialització", que és la catalana, i llavors l'altra, que és l'altra, que és l'espanyola, sobretot. I uns poden ser més violents físics i els altres poden ser més violents psicològics. Però, al cap i a la fi, jo trobo que als espais rurals és aquella masculinitat del treball, de l'esforç de formar una família, i a l'altra part és aquella masculinitat d'ocupar l'espai, sobretot del carrer, de poder sortir de festa, a les discoteques. Des de la meua perspectiva hi ha aquest conflicte obert [...].

I als meus amics de la part més rural és una cosa que els xoca molt, que els costa d'assumir, i als amics urbans els en pots parlar, però ells no te'n parlaran mai, ni tampoc no et faran preguntes sobre el tema. En canvi els altres et faran preguntes sobre el tema per picar-te, per burxar-te o perquè és una cosa que els sorprèn i que no coneixen tampoc, i és com una cosa curiosa i peculiar.

[...]

Llavors també et preguntes quina hauria de ser la forma idònia per intentar que la gent pugui socialitzar còmodament amb les seves formes, amb la seva sexualitat en general. Si això no ho aconsegueixes ni en espais teòricament més revolucionaris, i llavors, si no ho aconsegueixes ni en aquests espais que teòricament són tan idíl·lics i genials, la resta també és complicat.

Com creus que podríem aconseguir una societat que fos un espai més segur?

Jo crec que hi ha dos terrenys de conquesta que són importants i que surten d'un pilar central i que és la conquesta del poder polític, en el sentit de la capacitat de control de la creació de llei, de la creació d'educació i del control dels mitjans de comunicació. Per a mi això és el punt clau perquè considero que la masculinitat s'ha reafirmat molt en el marc en què té referents on es pot reafirmar. O sigui, a la tele veure constantment com és un home et fa reafirmar-te constantment com a tal. Precisament, des de la meua perspectiva, hi hauria d'haver el 50% de les sèries amb visibilització de persones amb sexualitats no heterosexuales o persones amb altres identitats de gènere, però no per una qüestió que siguem la meitat de la població, sinó perquè no tenim referents i l'única forma és que hi hagi una visibilització.

Per altra banda, l'educació és importantíssima, des del meu punt de vista. Sobretot més que a la secundària, la primària i la guarderia, fins i tot, crear relats de contes. És a dir, tots els espais de l'hegemonia ideològica conquerir-los completament, a través del poder polític, segurament, per crear nous relats sobre les històries, llegendes, sobre les vides de la gent que ens precedeix [...], que puguin almenys donar opció que et puguis identificar amb certes persones i crear un model de vida nou, però ho veig tan negre que no sé com portar-ho.

Per tancar, com valories l'agressió i tot el procés posterior?

Més que l'agressió en si, el que em va afectar més va ser la reacció general davant d'aquesta, que no em va sorprendre però em va fer mal. Que no hi hagi una voluntat real de protecció, de prevenció d'aquestes coses o d'entendre aquestes coses. [...] I és aquesta fredor de les institucions cap a les persones que a mi em va xocar. I, d'altra banda, el qüestionament, o sigui "Però, bueno, havies begut", però no només de l'entorn institucional, sinó persones [...] que no formen part del teu entorn directe que van dir el mateix: "Per què provoques...?", però col·legues no tan propers, però "És que, home, però per què us va fer un petó, normal...". [...]

És aquesta sensació de "Com explico a la gent que no ha viscut mai això que això existeix, que és veritat i que resulta que tenim sentiments i que també ens afecta". Que no és una cosa neutra [...]. Per a ells la neutralitat és sospesar la culpa dels dos, i això no és la neutralitat, la neutralitat és mirar el fet objectivament, considerar què és bo i què és dolent. [...] Els costa molt d'entendre, perquè això resulta que és extremista. [...] S'enfoca la neutralitat en un terme mitjà, estic entre la víctima i el botxí. Però, en canvi,

sembla que en altres casos no, quan algú mata algú no hi ha justificació possible. [...]

La víctima parla de l'experiència de fer públic als mitjans el relat de l'agressió:

Si no m'haguessin dit que, si no posava la denúncia no parlava amb els mitjans, segurament no ho hauria denunciat. Perquè, si hagués pogut parlar amb els mitjans directament, sabia que la denúncia no serviria de res tampoc. Per tenir certa credibilitat has d'haver posat la denúncia, i per això ho vaig denunciar, segurament.

[...]

En un moment en què per aconseguir aquesta justícia ideal necessites crear un relat, potser és més important el relat públic que la denúncia mateixa.

Finalment, com coneixies la Llei 11/2014, com en valores l'aplicació, la llei?

És una mica el problema de les lleis en general, que si no hi ha una campanya concreta de visibilització de la llei ningú no sap que existeix i, per tant, no s'aplica en el pla fàctic. I també és un problema de la jurisprudència en general, que considera que amb lleis ja està tot solucionat [...]. La llei no ho cobreix tot i, si no la fas visible, ningú coneix aquesta llei i no la pots aplicar. Jo sabia que existia, però no com es desplega, ni quins mitjans hi ha, ni quins diners s'hi destinen. I tampoc sabia que part de les agressions físiques o verbals reiterades també es podien denunciar. O tampoc no sé què he de dir als Mossos quan ho vaig a denunciar.

[...]

El que caldria segurament és una educació concreta sobre les lleis en general i aquesta en particular per a tothom. [...] visibilitzar la llei, visibilitzar el conflicte i, si eduques el jovent en el fet que existeix aquesta llei també hi ha un caràcter preventiu ("Hi ha aquesta llei, més val que no faci això o em caurà el pèl") que potser permetria a la gent socialitzar més lliurement.

Entrevista 4: Agressió física a una dona trans a Barcelona

És una entrevista a una dona trans que va patir una agressió física a la via pública a Barcelona. La víctima ens explica l'agressió, el seu contacte amb l'OCH i com va intentar fer la denúncia, que finalment no va formalitzar a la comissaria. La víctima també parla de l'afectació emocional i de la discriminació quotidiana que viuen les dones trans.

La víctima comença contextualitzant l'espai de l'agressió.

El succés va passar a la nit a Barcelona, eren les 3 de la matinada, més o menys. Havíem sortit a prendre algo, a aquella hora estàvem tornant cap a casa, vam parar a agafar-nos un durum. Érem quatre noies que, menjant, anàvem cap al metro i van venir dos homes acompanyats també d'una dona. I van venir i van fer el típic comentari de quan una dona s'està menjant una cosa en forma fàl·lica, no? I comença: "Qué, te gusta esto?" i una de les altres noies va recriminar-li l'acció dient que no molestés més. Un dels tios va aprofitar per posar-se una mica chulito i jugar, perquè per a ells això és com un joc.

Com que vèiem que això no parava, jo també vaig anar a defensar tant l'agressió anterior com que la molestessin a ella també. Llavors, quan hi vaig anar jo, ells suposo que, associant-me amb un tio, suposo que van pensar "Mira, amb aquest sí que ens hi podem ficar". Llavors va ser quan van ser una mica més agressius verbalment. Quan em van atribuir el gènere que no em correspon, vam dir: "Mira, això també és una agressió, marxeu perquè ens esteu molestant moltíssim". I al assabentar-se que jo era una dona trans van aprofitar el filó i van dir "Aquí podem fer mal, però vamos". I van començar amb tot el ventall d'insults transmisògins que et puguis imaginar: Machito, maricón, tot el que es pugui associar o a castigar la feminitat o a ressaltar la masculinitat perquè em foti més.

Quan això ja va pujar de to, els vam insistir quaranta mil vegades que marxessin; no en van fer ni cas. Em vaig sentir tan atacada i tan empresonada..., perquè no podem córrer tampoc. Llavors se'm va acudir la gran idea de defensar-me amb un cop de puny, que és el primer que dono a la meua vida i no sé donar. Llavors ja va ser un desastre, i el següent que recordo és ser a terra rebent puntades de peu, però d'una manera desproporcionada. Jo en aquell moment no sentia els cops, era una qüestió de jo ser al terra amb la mà tapant-me la cara i rebent cops. No soc conscient del temps que va passar, però no van ser 30 segons. I cridant-me tot el que m'havia dit abans, cridant-me mentre em pegava.

Tot va parar perquè una de les companyes es va tirar a sobre meu, ella va rebre també i llavors van marxar. En aquell moment van venir dues persones i allà va ser quan vaig començar a ser conscient del que havia passat perquè estaven molt espantades. Un d'ells va anar a perseguir les dues persones que m'havien agredit i l'altre es va quedar amb nosaltres per si necessitàvem atenció i van avisar els Mossos.

Quan em vaig poder aixecar, no tenia sang, tenia justament..., me'n vaig adonar després, que tenia una ferida aquí i mal aquí [Assenyala la mà i la cara], realment em van pegar a la cara, però per sort em vaig tapar la cara, però d'això me'n vaig adonar al cap de dos dies [...]. Quan vaig poder recuperar-me de tot, que va passar potser un quart d'hora, vam anar amb la persona que havia vingut a ajudar-nos i amb l'altra persona que estava retenint aquestes dues persones en un portal [...] on s'havien ficat. Van arribar els Mossos, però, com que no érem al lloc on havíem avisat que érem, doncs van passar de llarg. Que jo sàpiga no van baixar a mirar ni a preguntar res. El cas és que van trigar prop de quaranta-cinc minuts a trobar-nos. T'ho dic de memòria, llavors poden ser 45, 30 o 50 minuts, no ho recordo, però va ser molta estona.

Com que no venien, vam anar cap al lloc on havia passat, que era a 100 metres o 150 metres [...], i quan vam arribar hi havia l'ambulància i els Mossos. En aquell moment jo havia perdut una mica la noció de tot.

Em vaig asseure a l'ambulància i em van començar a fer preguntes sobre el que havia passat i ho vaig començar a explicar. Llavors jo vaig sentir que la meua companya, la que s'havia llançat a sobre meu, els deia que eren allà al portal. I al cap d'una estona van tornar o així i jo els vaig dir: "Els heu agafat o no?". I em van dir "No", i llavors vaig preguntar "Però hi podeu entrar?" i em van dir "És que el ha passat no és delictes, per tant no hi podem entrar", i vaig dir "Com que no és delictes?". I em van dir: "Clar, perquè no tens ferides". El de l'ambulància em va dir "Notes dolor?" i vaig dir "No puc moure el braç" i em va dir "D'acord, et portarem al CAP", però no em van inspeccionar, ni van mirar si tenia sang per algun lloc, ni res, en general tot així. Quan em va dir això, el mossos em va preguntar "Voldràs denunciar-ho?", i un dels testimonis era al costat i jo li vaig dir "Home, si m'estàs dient que el que ha passat no és delictes, quina motivació tinc jo per denunciar-ho, si només serveix per fotre'm en problemes i a sobre no sé ni qui ha sigut, ni res?".

Es veu que el que havia passat és que havien entrat al portal, però resulta que es devien haver ficat en alguna casa, segurament seva, suposo. Per tant, no podien entrar a la casa.

Els vaig dir que per a mi no tenia sentit denunciar, perquè no em volia ficar en problemes. Em van dir que "D'acord" i el testimoni se'n va anar una mica indignat, en pla "Jolín, després de tot ho podries haver denunciat". [...] El de l'ambulància un cop va acabar tot em va dir "Jo et recomano que vagi al CAP, que et facin un comunicat de lesions i que ho denunciïs perquè no aconseguiràs res segurament, però almenys queda constància que això ha passat aquí", i vaig pensar "Doncs és veritat". Em va frotre perquè ja havia perdut el testimoni, però almenys...

Vam anar a un CAP que hi ha al costat, ens hi van portar. Allà em van dir que no funcionava la màquina de radiografia, vaig anar caminant fins a un altre, que crec que era el CAP Manso. [...]

A Manso em van tenir fent proves i radiografies, van veure que tot funcionava bé, eren tot contusions, [...] i vaig haver d'anar amb cabestrell i vaig agafar la baixa dos dies. Al final, entre unes coses i les altres, vaig acabar a les vuit del matí, és a dir, això va passar a les tres i vaig acabar a les vuit.

La víctima explica el procés de la denúncia:

Després em vaig posar en contacte amb l'OCH i em van dir que ells en farien el registre, però que seria interessant que el fes jo també als Mossos. Quan vaig anar als Mossos em van dir que no tenien constància de cap agressió aquell dia. Per tant, per això et dic que no tinc clar si em van prendre o no les dades, però no hi consta. I de testimoni només tinc la gent que anava amb mi, que ho va veure i ja està.

Als Mossos em van atendre com a la finestra, no em van dir "Passa" ni res, va ser tot com a pelo. Entres als Mossos i igual que si dius que t'han robat el mòbil. A més, a manera anecdòtica, estaven més preocupats perquè la finestra no corria bé; hi havia com tres mossos allà en pla "Esto no va bien" i jo parlant. I després d'aquesta experiència vaig dir: "Mira, no ho denuncio". Tot l'esforç que faig de presentar el testimoni i que passin de mi d'aquesta manera... així que res.

La víctima exposa l'afectació psicològica i emocional de l'agressió:

[...] El que més por em feia era la sensació aquesta de tenir fòbia després als espais o les típiques seqüeles que et poden quedar. Però realment com va ser una cosa gradual, que no va ser que et venen pel darrere, et foten i se'n van; no he passat per aquesta fase de tenir por.

Però sí que és veritat que estic més sensible a la resta de violències del dia a dia. Tant pel que fa a les agressions intencionades com no intencionades, o de discurs en segons quins camps, feministes o tot això. En aquest sentit sí que estic més sensible, i estic fent teràpia; això va passar al novembre i jo estava fent teràpia des de l'agost i vaig trobar una mica les eines per gestionar-ho.

Quina resposta has rebut des de les administracions públiques?

Des de l'Àrea LGTBI em van enviar un correu on em deien que volien fer dues coses: posar en constància l'agressió perquè s'actués d'ofici, i per altra banda posar en constància l'actuació dels Mossos, sobretot que em van dissuadir de denunciar-ho. En aquell moment, com que no tens una base jurídica, que te la sàpigues. [...]

En el moment no t'ho plantejges, com que estàs en aquesta situació d'estrès...; vaig perdre molts cabells, vaig perdre una mata de cabells que em va espantar moltíssim.

I com va ser el tracte als CAP on et van atendre?

Sí que recordo que pel que fa a qüestions trans el personal està molt poc format. Poc o mal format.

L'única persona de tot el personal mèdic que em va atendre que em va respectar quan jo demanava que em diguessin per nom femení va ser una infermera; va ser una que justament em va començar a fer preguntes, amb tota la bona intenció, però tipus "I quant de temps fa que t'hormones?". I jo "No m'he hormonat" i ella "És que se't veu molt com un home", i jo "És que soc una dona trans". M'ho va dir fora de la problemàtica, era com per treure tema, però aquesta pregunta no, pregunta'm què tal el dia.

Des de l'OCH m'han ofert suport psicològic, però no des de l'Administració.

I com estàs ara?

Ara estic emocionalment bastant pitjor. Sí que es veritat que en aquell moment estava en un situació bastant conflictiva en molts camps meus de la vida per aquest tema [pel fet de ser una dona trans], i un dels que més em preocupava era la família, sobretot el nucli: pare, mare, germà. En aquell moment feia una setmana o dues que vivia amb ells, perquè estava vivint a fora i justament em vaig quedar sense pis per una qüestió que no hi té res a veure.

[...] I de cop era tornar, i tornar a estar amb mons pares; no ho entenien, estaven en una fase molt de negociació, de no voler entendre-ho. [...] I, clar, arribar allà amb el cabestrell, a les nou del matí, i seure amb ells i dir: "Escolta, m'ha passat això, per això, i vull que entengueu que el més em fot és arribar a casa i no trobar-me un espai segur". Suposo que amb el xoc i tot van dir: "D'acord, ho hem de canviar i punt, ja ho entendrem, però ho hem d'acceptar". D'alguna cosa em va servir. Però va ser com un problema molt bèstia que va fer que molts problemes petits comencessin a solucionar-se, petits al costat de l'agressió.

Això va ser com una mica de subidón, però després sí que és veritat que a tots els espais on pateixo agressions més o menys fortes se'm fa molt més difícil, molta més ansietat, símptomes de depressió. És com que tot ara m'afecta més i no sé fins a quin punt està connectat amb la situació traumàtica. [...] Quan hi ha conflictes m'afecta bastant més.

Havies patit mai cap altra agressió trànsfoba, transmisògina?

Físiques només he tingut una agressió, però sí que mesos enrere, al voltant de l'abril-maig..., sí que he patit ciberassetjament massiu organitzat de gent que s'organitza en pàgines per venir al meu mur de Facebook per negar la meva identitat. Aquest fet sí que em va causar un trauma visible, molt fàcil de relacionar.

Jo vaig publicar un article sobre el tema, sobre la meva condició a la tarda, i a la nit vaig arribar a casa i vaig llegir que tenia 300 comentaris on se m'insultava. I des d'aquell moment tot el que abans m'afectava relativament, que era per exemple el tema dels pronoms, que la gent no et tracti amb el pronom correcte, o totes aquestes coses que passen el dia a dia a una persona trans... Aquell punt va ser un punt d'inflexió molt bèstia perquè vaig arribar a desenvolupar una, fins i tot, fòbia social, de no poder sortir de la meva habitació per si a la meva companya de pis se li escapava un pronom masculí. I això derivava en el fet que, com que ella treballava pel matí, jo esmorzava, dinava i quan ella arribava a la tarda jo ja no sortia de l'habitació fins l'endemà; potser estava catorze o quinze hores sense menjar res, és una cosa que ja és una cosa física. I això em va durar una mica més d'un mes, fins que ja vaig anar a teràpia.

Coneixies la Llei 11/2014, sabies com s'aplicava?

No, no ho sabia.

Respecte al ciberassetjament:

Quan va passar tot això, el mateix dia van contactar amb mi persones activistes de feminisme i em van dir que tenien aquestes persones fitxades i que estaven buscant altres agressions d'aquest tipus. Em van dir que si es podia demostrar que això ho havien fet més de no sé quantes vegades sí que era constitutiu de delictes. Van buscar coses, però no van trobar res més.

Què opines sobre la Llei 11/2014?

Sembla més una directiva, com les europees, que una llei.

Penso que a mi personalment de poc em serveix una llei que em pretengui defensar, que em dona la raó, però diu "Esto es lo que hay". Així que jo penso que el tema sancionador és important. Sí que penso que hi hauria d'haver un pes, que el fet de fer-ho tingui conseqüències. Ja no dic indemnització, però si alguna sanció.

Com creus que podria ajudar en l'erradicació de la LGTBI-fòbia, la transfòbia i la transmisogínia?

Principalment la formació. Jo penso que hi ha part d'odi estructural que no canviaràs per molt que la gent tingui coneixement. Però la gran majora d'agressions que jo pateixo no són intencionades, són gent que simplement no té la formació. [...] De formació de gent que és part d'aquesta violència. Estic anant a dues psicòlogues, una d'elles, la del CAP, em va dir que estava formada concretament en l'àrea de la condició trans i va deixar anar perles tipus "sentir-se mujer", "cuerpo equivocado". [...] Penso que s'han de formar, fins i tot, les entitats formadores, perquè si no alguna cosa falla. [...]

Sobretot formació, després ja el règim sancionador, però, si no van juntes, no crec que tingui gaire sentit.

Penso que hi ha poca atenció i una comunicació efectiva de l'atenció. A Ripollet em van explicar que hi havia un cop al mes l'atenció de l'OCH; jo no en tenia ni idea. I jo soc una persona que és al mundillo, si jo no ho sé imagina't la nena trans de 16 anys que els seus pares maltracten. Hi ha espais, pocs, però no se sap. Cal visibilitzar-los i trobar la gent que els necessita.

5.3 Quadre de Consensos i Dissensos

CONSENSOS

- En totes les entrevistes es manifesta una situació de desemparament institucional:
 - Poc o cap suport per fer la denúncia i en posar-la.
 - Actituds dissuasives per part de les forces de seguretat per posar la denúncia, que valoren la situació com una baralla i no com una agressió LGBTI-fòbica.
 - Les víctimes no reben una atenció integral.
- Aquesta situació provoca una revictimització de la víctima, que té com a conseqüències:
 - Augment de la por i de l'afectació emocional i psicològica.
 - Diàcultats per denunciar el fet, fins al punt que una de les persones entrevistades arriba a no denunciar-lo, concretament la dona trans que, davant la inacció de les forces de seguretat, veu que no pot denunciar l'agressió.
- En tres dels quatre casos es coincideix en la necessitat inicial de, més que denunciar, visibilitzar la realitat com a mètode per alertar, buscar suport i intentar que el fet no quedi impune. Aquesta visibilitat es produeix a través de:
 - Xarxes socials: en dos casos. Es rep suport, però també hi ha una exposició més gran, que, fins i tot, deriva en assetjament en un dels casos.
 - Mitjans de comunicació. Una de les víctimes manifesta que va posar la denúncia perquè era la manera de poder-ho explicar a mitjans de comunicació.
- Totes estan d'acord que la formació, l'educació i l'atenció integral a la víctima són tres pilars fonamentals en l'erradicació de la LGBTI-fòbia.

DISSENSOS

- L'afectació emocional varia en funció de l'exposició. A més exposició, més afectació. Així doncs, quan l'entrevistat número 1 fa pública l'agressió a Twitter rep moltes amenaces que l'exposen més emocionalment parlant; o, a l'entrevista número 2, el fet que hi ha una criatura enmig de la situació i el fet que, a més, la va viure, fan l'exposició emocional molt més greu.
- Dues de les tres entrevistes es donen en espais no urbans, concretament la 2 i la 3. En preguntar-los per les diferències entre una realitat i l'altra no es té la percepció que les urbs protegeixin de les agressions, tot i que sí que ofereixen l'opció de viure de manera més lliure l'orientació afectivosexual. L'entrevistat 3 sí que fa una reflexió sobre el mode de vida i les diferents situacions de discriminació que s'hi produeixen: en àmbits més rurals les discriminacions venen donades pel fet de no seguir el rol masculí tradicional, mentre que en àmbits més urbans es pretén mantenir les diversitats afectivosexuals i de gènere en la intimitat.
- Respecte de la LGBTI-fòbia i la diferència generacional, alguns entrevistats manifesten que si eduquem en la diversitat en el futur podria disminuir la LGBTI-fòbia. En canvi, en altres entrevistes no es veuen diferències en l'edat ni en la generació. Finalment, a l'entrevista 2, el fet de tenir una criatura les ha fet experimentar més respecte i tolerància per part de persones grans, i molta més agressivitat per part de persones joves o de mitjana edat.

6. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

6.1 Conclusions Generals

El 2017 s'han registrat 111 incidències, que representen el 32,2% més que en el 2016.

Aquest 2017 ja es poden identificar algunes pautes sobre la situació de la LGTBI-fòbia segons l'OCH.

En primer lloc, la LGTBI-fòbia que es registra és molt diversa, tant en els àmbits en què es produeix com en el territori i, per tant, també hi ha diversitat en els itineraris jurídics o administratius que segueixen les incidències.

Poc més d'una quarta part de les incidències registrades no deriven en denúncia de la situació a les administracions o cossos de seguretat (27,9%).

El 2017 ha estat l'any en què les agressions han augmentat més des que es va aprovar la Llei 11/2014: s'ha passat del 30,9% el 2015 i el 2016 al 47,7% el 2017. En aquest cas l'ítem agressions inclou si són físiques, verbals, amenaces i assetjament. El discurs d'odi i exaltació de la LGTBI-fòbia es consolida com el tercer ítem més registrat (11,5% el 2015, 13,1% el 2016 i 9,9% el 2017).

En termes generals, més de la meitat de les incidències registrades són per part d'homes gais i bisexuals (51,4%).

Les incidències que afecten tot el col·lectiu LGTBI, el que anomenem generalistes, es consoliden en el segon tipus d'incidència més registrada (16,8% el 2015, 19,0% el 2016 i 18,0% el 2017).

El percentatge de les incidències registrades per persones trans es manté i, fins i tot, ha anat augmentant els darrers tres anys, fins al 17,1% el 2017.

En canvi, el percentatge d'incidències registrades per part de dones lesbianes i bisexuals és força inestable i el 2017 ha estat el més baix dels darrers tres anys (10,8%). També han disminuït el nombre d'incidències registrades per part de persones bisexuals per possibles situacions de bifòbia; tan sols n'ha arribat una (0,9%).

Aquest 2017 també s'han registrat incidències per part de persones heterosexuals, en ambdós casos per associació amb el col·lectiu LGTBI, però no s'ha registrat cap incidència de persones intersexuals.

Veient aquestes dades és necessari fer actuacions que arribin als grups més invisibles, com ara les dones lesbianes i bisexuals, les persones bisexuals i les intersexuals.

A més, per tal de poder fer una anàlisi més completa de totes les incidències i, especialment, de la realitat de les persones trans, considerem interessant poder plantejar el fet de registrar la identitat de gènere de la víctima d'alguna manera.

En l'anàlisi dels àmbits on es produeixen les possibles situacions de discriminació pel col·lectiu afectat es poden establir algunes situacions que s'han mantingut estables els darrers tres anys:

Les incidències registrades per agressions són molt més freqüents entre els homes gais i bisexuals que en la resta de subcol·lectius.

Pel que fa al **dret d'admissió és quelcom més habitual en persones trans**, de la mateixa manera que les incidències en l'àmbit institucional. Tot i això, a l'àmbit institucional també es registren moltes

incidències per part de dones lesbianes i bisexuals, les quals també destaquen entre les persones que registren incidències en l'àmbit de la salut i en el familiar.

Pel que fa al **bullying LGTBI-fòbic**, és registrat majoritàriament per nois gais i bisexuals i per persones trans.

Finalment, **tant les incidències registrades a Internet i les xarxes socials com les de discurs d'odi i exaltació de la LGTBI-fòbia afecten tots els col·lectius**, és a dir, es consideren generalistes.

Pel que fa als itineraris seguits, **el 2017 s'ha aconseguit que una part important de les incidències segueixin l'itinerari corresponent a la Llei 11/2014, de manera que ha disminuït el percentatge d'incidències que activaven el deure d'intervenció** i s'ha relegat aquest mecanisme al que preveu la llei, és a dir, una resposta d'urgència i/o que requereix la intervenció de les administracions públiques per garantir la dignitat del col·lectiu LGTBI. Això ha estat possible gràcies al fet que s'ha elaborat la normativa respecte de l'aplicació del règim d'infraccions i sancions que preveu la llei, tot i que encara no s'ha aprovat. S'espera que el 2018 s'aprovi i el seu ús augmenti.

El 2017 ha representat un increment important de les incidències que segueixen un procés penal, fet que quadra amb l'augment de les agressions registrades. D'altra banda, les incidències que seguien l'itinerari del Síndic de Greuges han disminuït, la qual cosa encaixa amb la davallada del percentatge d'incidències registrades en l'àmbit institucional.

El 2017 és el primer any en què els percentatges de la projecció territorial de la LGTBI-fòbia per províncies segueixen una lògica més poblacional: Barcelona és la que registra més percentatge, seguida de Tarragona, Girona i, finalment, Lleida.

Barcelona recupera el primer lloc en incidències registrades, segons el pes poblacional de la província, en detriment de Lleida, que passa a ser la província amb menys percentatge. No obstant això, les diferències de percentatges no són tan importants com en els anys anteriors.

Cal preguntar-se si el 2018 seguirà la tendència de disminució del percentatge de projecció territorial que han seguit els darrers dos anys les províncies de Girona i de Lleida o si som en un punt en què el registre d'incidències es va equilibrant en el territori.

Aquest 2017 l'informe s'ha centrat en les agressions, especialment les agressions físiques i això també és reflecteix en l'anàlisi qualitativa de la LGTBI-fòbia i l'exposició de la bona pràctica. Per això, considerem important aplicar aquesta mirada a les conclusions, especialment en l'anàlisi qualitativa.

Moltes de les agressions analitzades tant en l'anàlisi de casos com en les entrevistes es desenvolupen en espais o entorns d'oci, tot i que la resta també es produeixen en espais molt diversos, com ara equipaments municipals, parcs, espai públic o transport públic. També destaca que, abans d'una agressió física, l'agressor/a habitualment comença per proferir insults i amenaces a la víctima, que poden ser el mateix dia o en dies diferents, fins que arriba al punt d'intensificar l'odi i deshumanitzar la víctima i passa a l'agressió física.

Alguns casos van ser comunicats o visibilitzats abans de ser denunciats, ja sigui a través d'Internet, les xarxes socials o, fins i tot, els mitjans de comunicació. Quasi totes les víctimes entrevistades coincideixen en la importància de visibilitzar la realitat de la LGTBI-fòbia patida, abans que la de denunciar.

I, a més, quan van a posar la denúncia, el desconeixement de la realitat de la LGTBI-fòbia i/o de la Llei 11/2014 fa que en molts casos les víctimes rebin missatges dissuasius, fins al punt que decideixin no denunciar el fet. El principal argument és que, atès que són en espais d'oci, es tracta d'una baralla i no d'una agressió amb un component de LGTBI-fòbia. Tota aquesta situació genera una doble victimització o revictimització a

la persona agredida, amb tot el que suposa d'impediments per donar continuïtat a la denúncia o el procés jurídic i, en especial, la manca d'atenció integral a la víctima, fet que comporta una afectació emocional i psicològica que pot arribar a ser greu. A més, hi ha la dificultat afegida d'identificar els agressors en els casos en què les víctimes no són ben ateses.

En alguns casos les víctimes van fer servir les xarxes socials per visibilitzar l'agressió i, malgrat que van servir per rebre suport i establir xarxes d'ajuda, també les van exposar a rebre més agressions. De fet, en aquesta mateixa línia, moltes altres incidències s'han produït en aquest entorn, en què resulta bastant complicat poder sancionar o gestionar, ateses les dificultats per la legislació vigent als països on estan registrades les empreses que gestionen les xarxes socials, però també a causa de la facilitat de generar perfils falsos per part de les persones agressores. Per tant, si bé és cert que en qualsevol agressió la identificació de les persones agressores no sempre és fàcil, en el cas de les xarxes socials l'anonimat augmenta, ja que es poden gestionar comptes amb perfils falsos a fi d'agredir les víctimes.

Aquest 2017 també s'han registrat moltes incidències per discurs d'odi i exaltació de la LGTBI-fòbia, fet que ha obert el debat sobre aquesta realitat, especialment avivat per la situació política de Catalunya d'aquest any. A més, les denúncies respecte a aquests discursos han tingut més recorregut en els casos en què el discurs ja s'ha dut a terme, i no ha estat així en els casos en què s'havia anunciat un acte amb un contingut LGTBI-fòbic previsible, que no s'ha pogut aturar.

Finalment, cal destacar, que pel que fa a altres situacions de possible LGTBI-fòbia, algunes s'han produït en espais d'empreses privades en el moment de proveir un bé o un servei, com ara un comerç, un avió o una asseguradora de salut. Aquest àmbit entès com a privat es pot mostrar com un espai perfecte per exercir la discriminació cap a persones LGTBI, ja que és l'empresa proveïdora la que decideix sobre el seu producte. És un àmbit, doncs, pendent de treballar i al qual no és fàcil arribar. De tota manera, la implementació del règim d'infraccions i sancions pot ajudar a fer-ho.

Llei 11/2014

El 2017 ha estat l'any amb més sancions imposades en aplicació de la Llei 11/2014 des de la seva aprovació, concretament cinc. S'annexa a aquest informe una notícia en què es detallen els casos sancionats. Hi destaquen les sancions a l'autobús d'HazteOir i la sanció al professor de Lleida, ja que van tenir un gran impacte mediàtic i en tots dos casos la sanció respon a l'article 34.3.c) de la Llei 11/2014, que indica que és sancionable "portar a terme actes que comportin aïllament, rebuig o menyspreu públic, notori i explícit de persones per causa de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere". Aquesta situació ha estat possible gràcies a l'elaboració de la normativa referent al règim d'infraccions i sancions que preveu la Llei 11/2014, tot i que encara no està aprovat. Per tant, quan s'aprovi és previsible que puguin augmentar el nombre de sancions.

El fet de poder tenir un reglament específic per al desenvolupament del règim d'infraccions i sancions és quelcom molt necessari i que les entitats reclamaven des de l'aprovació de la Llei 11/2014. Esperem que la seva aprovació pugui ser anunciada aquest 2018.

El fet d'aprovar un **protocol específic per al desenvolupament del deure d'intervenció** que preveu la Llei 11/2014 és totalment necessari, especialment pel que fa als ens locals, per tal que puguin fer front a situacions de LGTBI-fòbia de la millor manera possible i puguin desenvolupar polítiques més adequades, perquè ha anat acompanyat de la creació dels serveis d'atenció integral a les persones LGTBI (SAI) als municipis.

El 2017 també s'ha aconseguit l'aprovació d'un **protocol específic per al bullying LGTBI-fòbic** que es demanava en aquest mateix informe corresponent al 2016.

Finalment, pel que fa a polítiques específiques per a les persones trans, el 2017 s'ha aprovat el nou **model d'atenció en salut a les persones trans**. Aquesta experiència ha de servir per fer una atenció despatologitzadora, però també perquè la comunitat trans continuï participant en el desenvolupament d'aquest model, a fi d'evitar situacions com la del cas analitzat número 17, en el qual la víctima no té accés a la informació sobre els terminis per accedir a una vaginoplàstia.

Percepció de la LGTBI-fòbia

Aquest últim apartat està molt relacionat amb les entrevistes i el que les persones han anat manifestant al voltant d'aquest any en el moment que s'han vist exposades a una situació de LGTBI-fòbia.

Les víctimes són conscients que la LGTBI-fòbia existeix i és una realitat i, de fet, força normalitzada, atès que algunes víctimes no pensaven denunciar el fet fins que no es veuen en una situació que les porta a denunciar, com el cas de l'entrevista 1 del contrast qualitatiu d'aquest mateix informe.

Moltes ja s'havien trobat en situacions de discriminació o, fins i tot, agressions. La inacció o la mala resposta o atenció inadequada per part dels cossos de seguretat i altres serveis públics, com ara els serveis mèdics, no només no faciliten la denúncia de les incidències, sinó que poden arribar a ser dissuasives per posar la denúncia, tal com passa a l'entrevista 4. Caldria demanar-se si aquest efecte dissuasiu que es produeix un cop pot arribar a provocar que les persones decideixin no tornar a intentar comunicar futures situacions de possible LGTBI-fòbia. Totes les víctimes manifesten que no s'esperaven una resposta tan poc acollidora com la que van rebre, i, fins i tot, dissuasiva. És important, per tant, que continuem treballant per arribar a desenvolupar uns mecanismes d'atenció integral a la víctima adequats per als casos de possible LGTBI-fòbia.

Tal com indiquen les víctimes, la formació, sensibilització i educació és bàsica per poder erradicar la LGTBI-fòbia, però també per rebre una atenció adequada en casos de LGTBI-fòbia.

Finalment, la visibilitat de les agressions patides per les víctimes és quelcom que han manifestat en les entrevistes. A la tercera entrevista, de fet, la víctima acaba denunciant el fet per tal de poder-lo fer públic als mitjans de comunicació; i a les entrevistes 1 i 2 les víctimes el fan públic a través de les xarxes socials, ja que necessiten explicar-ho, però sobretot trobar suport de la comunitat i de la societat en general.

Si bé és cert que aquesta visibilitat és molt important en el moment de patir l'agressió, també ho és la reparació, especialment per combatre l'afectació emocional i psicològica de les víctimes. En aquest sentit, les sancions i sentències per a les víctimes també són molt importants, especialment quan els processos jurídics són llargs i durs. De fet, durant l'elaboració d'aquest informe una de les víctimes, la parella de dones de la segona entrevista, ha rebut la sentència del seu cas, que ha estat de 300 € de multa i de 6 mesos d'allunyament de 100 metres per part de dues de les persones agressores. Per a les víctimes no ha estat una sentència realment justa davant l'agressió, sobretot perquè la mateixa sentència estableix que el fet que una de les dones preguntés a les persones agressores de què reien va donar peu que fossin agredides, de manera que se situa la responsabilitat de l'agressió física sobre les mateixes víctimes. En aquest sentit, no sembla que la sentència identifiqui l'agressió com un acte d'odi per l'orientació afectivosexual de les víctimes. Caldria preguntar-nos si estem preparades, com a societat, per identificar els delictes d'odi, com es perpetren i com cal fer-hi front.

Aquest informe, centrat en l'augment de les agressions per causa d'orientació afectivosexual, identitat o expressió de gènere, conclou que cal una atenció adequada, específica i integral per a víctimes de LGTBI-fòbia i que per fer-ho cal una formació i una sensibilització adequades, mecanismes específics per a la detecció i l'actuació, i també per a la seva prevenció.

6.2 RECOMANACIONS

1. La prevalença de les agressions físiques i vexacions com a primer àmbit de les incidències registrades fa imprescindible l'execució de polítiques específiques que aturin la violència que pateixen les persones LGBTI, especialment els homes gais i bisexuals. És vital garantir la seva seguretat i l'acompanyament a les víctimes en tot el seu itinerari. Caldria desenvolupar els aspectes següents:

- a.** Aplicar un protocol per tractar íntegrament i adequadament les víctimes d'agressions per raó d'orientació afectivosexual, identitat de gènere o expressió de gènere (article 18.f. de la Llei 11/2014).
- b.** Desenvolupar un sistema eficaç per poder identificar i detenir les persones agressores i evitar, d'aquesta manera, que tot l'itinerari de la denúncia quedi aturat pendent d'aquesta identificació.
- c.** Reprendre el grup de treball entre el comandament del cos de Mossos d'Esquadra i l'OCH per fer tot el seguiment davant les incidències per LGBTI-fòbia que arriben tant als Mossos com a l'OCH.

2. Que es pugui presentar la denúncia per LGBTI-fòbia en qualsevol comissaria dels Mossos d'Esquadra de Catalunya, independentment de la qualificació que es faci, a posteriori, dels fets denunciats (penal o administratiu). Caldria disposar de l'organisme coordinador de polítiques LGBTI per tal que fos l'estament a qui els Mossos comunicuessin les denúncies catalogades com a infraccions administratives.

3. Creació de l'organisme coordinador de polítiques LGBTI, tal com estableix l'article 8 de la Llei 11/2014. Aquest òrgan hauria de coordinar l'execució de les polítiques LGBTI dels diversos departaments de la Generalitat de Catalunya.

4. El reglament del règim sancionador ha de facilitar i agilitzar els processos d'instrucció i sanció derivats de les denúncies rebudes per possibles infraccions de la llei. Aquest reglament ha de ser incorporat en tot el procés sancionador i requeriria els recursos i mitjans adequats per al seu perfecte desenvolupament.

5. Tal com es demanava en aquest mateix informe corresponent al 2016, la Generalitat de Catalunya ha aprovat el 2017 el protocol del deure d'intervenció. Demanem que aquest protocol incorpori la participació en les comissions d'avaluació o seguiment de les entitats LGBTI.

6. Instem la Generalitat de Catalunya a executar la recomanació que el Síndic de Greuges va fer el 22 de juliol del 2017 amb número de registre S-37886/2017 al Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, en què s'indica que caldria que es reconegués a l'OCH la condició d'interessada en els procediments administratius que afectin els drets de les persones LGBTI i que cal pronunciar-se respecte d'una situació de discriminació a l'empara de la Llei 11/2014, del 10 d'octubre.

7. La Llei 11/2014, 42 mesos després de la seva aprovació pel Parlament de Catalunya, no ha estat implementada en la seva totalitat. Indiquem com a prioritat destinar els recursos econòmics, materials i de personal especialitzat necessaris i adequats per poder establir les diferents mesures i serveis que estableix la Llei 11/2014 i desenvolupar les diferents propostes i accions sobre polítiques LGBTI.

8. El nou protocol d'accés a les tècniques de reproducció humana assistida aprovat l'agost del 2016 requereix un seguiment de la seva aplicació i de recursos necessaris per a la seva correcta implementació. Per tal de fer-ho possible caldria la participació de totes les parts implicades: Departament de Salut, Àrea LGBTI, professionals de la medicina i entitats afectades. Urgeix fer campanyes divulgatives per fer possible el coneixement del seu contingut a les possibles beneficiàries. Cal destinar els mitjans necessaris per a la seva implementació a tot el territori.

9. Salvaguardar les llibertats públiques de les dones lesbianes, impedit actituds que invisibilitzin les seves expressions afectivosexuals. Evitar la impunitat davant de les agressions i discriminacions. Cal potenciar la memòria històrica LGTBI mitjançant el reconeixement de les aportacions de diferents dones lesbianes en l'art, la música, la política, la ciència, activisme, etc.

10. Instem les administracions a fer campanyes informatives i de sensibilització adreçades a les persones bisexuals i la població en general per donar conèixer la seva discriminació específica i invisibilitzada. Calen campanyes dirigides a erradicar la bifòbia.

11. Cal una atenció i treballs específics per a persones trans que incloguin:

- a.** Activar operatius específics per a la prevenció de situacions en què es puguin vulnerar els drets i les llibertats de les persones trans, amb especial èmfasi i indicacions concretes pel que fa a les persones menors.
- b.** Garantir un accés igualitari al mercat de treball per a persones trans, treballar la prevenció de la transfòbia en l'àmbit laboral i donar-hi suport amb recursos específics per a les persones trans, tant d'accés al mercat de treball com de suport als espais de feina.

12. Implementar tots els punts de l'Acord nacional per fer front a l'epidèmia del VIH a Catalunya. Cal protegir els drets de les persones amb VIH/SIDA i combatre l'estigma que pateixen fruit de les discriminacions persistents. S'ha de dotar del pressupost adequat per poder implementar les polítiques preventives més eficients i desenvolupar el Pacte social contra l'estigma associat.

13. Vetllar pel degut compliment de les peticions d'asil polític i/o refugi per part de les persones LGTBI perseguides als seus països d'origen.

14. Impulsar l'aprovació de la Llei contra la discriminació per orientació sexual, identitat o expressió de gènere i característiques sexuals, i d'igualtat social de lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals, transgènere i intersexuals registrada al Congrés dels Diputats i que ha començat el seu tràmit parlamentari.

15. Cal establir programes específics adreçats a les persones grans LGTBI per poder garantir el ple desenvolupament dels seus drets i llibertats, que en moltes ocasions es veuen vulnerats per manca de recursos i de coneixement sobre les seves necessitats i discriminacions.

16. Protegir i garantir amb els recursos necessaris el lliure desenvolupament afectiu i sexual de les persones joves LGTBI i especialment de protecció vers les menors que estan en situacions de vulnerabilitat o que pateixen violència.

17. Desenvolupament, coneixement i difusió dels protocols que previnguin el *bullying* específic LGTBI en l'àmbit educatiu. Són necessàries polítiques contundents que posin fi a aquesta forma de violència que afecta menors d'edat. Cal desplegar tot l'article 12 de la Llei 11/2014, dedicat a l'educació, i desenvolupar mesures que incorporin la perspectiva coeducativa en tot l'entorn educatiu i escolar i que tinguin en compte tots els models familiars. Cal promoure la participació de les entitats LGTBI en el seguiment i avaluació del protocol.

18. Potenciar que els ajuntaments, com a Administració propera, desenvolupin polítiques específiques adreçades al col·lectiu LGTBI. És important poder desenvolupar mesures i accions específiques en l'àmbit local que facilitin i potenciïn la visibilitat i seguretat de les persones LGTBI.

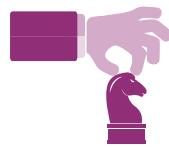
19. La implementació, elaboració i desenvolupament de polítiques LGTBI per part de les diferents administracions és imprescindible que tinguin la participació proactiva de les entitats LGTBI. Les entitats LGTBI i, en el seu cas, els consells municipals o nacionals LGTBI han de poder incidir i prendre part en tots els processos que tinguin relació amb els drets i llibertats del col·lectiu.

20. Potenciar per part de les diferents administracions la recerca i estudis al voltant de les diferents realitats i àmbits LGTBI.

21. Advocar per garantir els drets sexuals i reproductius de les persones LGTBI.

22. Garantir els drets i llibertats de tots els col·lectius de les persones intersexuals, impulsant mecanismes que visibilitzen la realitat de les persones intersexuals.

7. BONA PRÀCTICA

7.1 ATENCIÓ INTEGRAL A VÍCTIMES D'AGRESSIÓ HOMOFÒBICA

Breu descripció del succés:

La matinada del 12 de març de 2017, una parella d'homes gais eren als voltants d'una discoteca. Els nois estaven gaudint d'una nit de festa. Cap a les 4.00 hores, un noi els increpa perquè expressen la seva afectivitat en públic (s'estaven fent un petó). La resposta de la parella va ser clara: es van fer un altre petó per deixar palès que les diferents formes afectivosexuals s'han de poder expressar en qualsevol lloc sense que hagin de ser discriminats. És en aquest moment que l'agressió es produeix: el noi es dirigeix on és la parella i els agredeix físicament a tots dos. La parella no s'esperava la resposta violenta. L'agressió la comença aquest noi, però la continua un grup de persones (entre quatre i sis persones més), que, després de la violenta escena, es dirigeixen amb crits discriminatoris cap a la parella, fent referència a la seva orientació afectivosexual.

Va fins al lloc dels fets una ambulància del SEM, que trasllada la parella ferida fins a l'hospital més proper amb ferides visibles, sobretot al rostre. Ells denuncien els fets als Mossos d'Esquadra diumenge al matí. Les conseqüències físiques són patents i duradores, ja que un dels nois, una setmana després de l'agressió, ha d'anar al servei d'urgències de l'Hospital Clínic per motius de dolor agut a la zona dental.

La denúncia i la intervenció de l'Administració local:

Una de les persones agredides fa denúncia del que ha passat a les seves xarxes socials. És en aquest moment que la situació es comença a fer viral, i les víctimes reben un suport integral que expressa el rebuig per l'agressió homòfoba. La mostra d'aquest rebuig es manifesta en la concentració a la plaça de l'Ajuntament de la ciutat dilluns a la tarda, una concentració on les víctimes reben el suport del poble i el total rebuig a l'agressió soferta. Hi assisteixen diferents grups polítics municipals, a més del president de l'Observatori Contra l'Homofòbia (en endavant, OCH), que hi intervé, juntament amb l'alcalde del municipi, per fer denúncia social i donar suport a les víctimes.

La primera actuació de l'Ajuntament del municipi va ser coordinar-se amb l'OCH per posar en marxa un dispositiu de protecció i atenció a les víctimes i ser un agent actiu per aplegar tota la informació necessària que permetés dur a terme les accions pertinents. L'OCH ofereix a les víctimes els serveis disponibles al seu abast, concretament l'assessorament legal i l'atenció psicològica. L'Ajuntament va tenir contacte amb la part agressora (de fet, va transcendir que la persona agressora patia un trastorn mental). La prioritat de l'OCH és el benestar de les víctimes i la nostra intervenció va adreçada a elles, tot i que tenim consideració cap a la situació complexa que hi va haver en les setmanes següents. En aquest context vam decidir mantenir una reunió amb l'entitat Obertament, que lluita contra l'estigma i la discriminació a persones que poden tenir algun problema de salut mental, per tal de ser tan cauteloses com fos possible respecte a la situació.

L'atenció a les víctimes per part de l'OCH:

L'OCH ofereix un assessorament legal i jurídic als nois i els posa en contacte amb un advocat que defensa els seus interessos particulars. En aquest moment el cas està en fase d'instrucció. Paral·lelament es comença un procés terapèutic d'acompanyament psicològic i de suport emocional en què s'estudien les necessitats específiques de les dues persones que són ateses. Una de les accions primordials és separar els dos processos; per una via, hi ha el procés judicial, que en ocasions acostuma a ser enrevessat i lent, i, per l'altra, el benestar psicosocial de les víctimes a través d'un treball conjunt que permeti la millora en la vida quotidiana. Malgrat

això, som conscients que de vegades tots dos processos es retroalimenten.

Durant l'exploració inicial de la primera trobada es decideix valorar l'afectació emocional dels dos nois com a greu, i a finals de març comencen el procés d'atenció psicològica. Aquesta exploració es fa mitjançant l'observació i conversa, i ens focalitzem en les principals variables de funcionament cognitiu i emocional i del context social en què està la persona. Igualment, en la primera trobada es duu a terme una anàlisi descriptiva, la qual es basa a reunir informació descriptiva i rellevant sobre el problema. Aquesta exploració serveix per plantejar una llista de temàtiques problemàtiques. Com a problema entenem una transacció individu-ambient (context social) que provoca malestar, suposa interferència en les activitats quotidianes i/o perjudica la salut i el benestar psicosocial de la persona. És a partir de la identificació d'aquesta llista que es conversa amb les víctimes i se'ls proposa una pauta d'intervenció que serà treballada al llarg de l'acompanyament psicològic.

Després de la valoració inicial, els dos nois tenen evidències que poden indicar un trastorn per estrès posttraumàtic (TEPT, un tipus de trastorn d'ansietat), en context d'estrès vivencial greu recent, amb malsons i insomni, hiperalerta, revivència de l'estrès amb flash-backs, així com irascibilitat i ansietat generalitzades com a resposta davant l'aglomeració de gent, la foscor i situacions similars a la nit de l'agressió (ambients festius i sorollosos). A més a més, un d'ells narrava el cansament d'haver de mantenir una actitud estoica davant la situació viscuda. En el moment de començar el procés terapèutic els nois tenen pautat un tractament psicofarmacològic. La nostra tasca és oferir mecanismes i recursos per al seu benestar.

Com he comentat en línies anteriors, el cas es va convertir en mediàtic: diferents mitjans locals, autonòmics i estatals van recollir la notícia i van fer-ne difusió com a mostra de la LGBTI-fòbia que encara és present en els nostres carrers; en aquest cas, una agressió física en l'espai públic. El primer que s'acorda és deixar d'atendre els diferents mitjans de comunicació que volien cobrir la notícia i saber més informació sobre l'esdeveniment que s'havia produït. Aquesta sobreexposició mediàtica (entenent el paper d'altaveu dels mitjans) no convenia a les persones agredides, perquè en aquell moment no estaven preparades per gestionar emocionalment una narració contínua dels fets, els quals provocaven que recordessin molt intensament l'estat anímic d'aquella nit.

El procés va constar de quatre sessions perllongades en un mes i mig (amb data de finalització a mitjans de maig). Les problemàtiques principals eren l'insomni, la irascibilitat, la por a tornar a ser agredits i el condicionament estressant a estímuls aparentment neutres. Durant les sessions es van proporcionar recursos i mecanismes per alleujar la simptomatologia narrada per les víctimes. El prisma de l'OCH en les atencions psicològiques és eclèctic. Posa èmfasi en un paradigma de gestió de les emocions per conviure durant un temps determinat amb les problemàtiques que afecten el benestar psicosocial i ofereix recursos cognitivoconductuals per avançar en el procés, que finalitza en l'efectivitat dels canvis produïts en la seva vida quotidiana.

Sense voler estendre'ns més, es van proporcionar tècniques de relaxació, tècniques de gestió emocional enfocades a la narració del cas per tractar les emocions identificades (ira, por, impotència) i dessensibilització sistemàtica, adreçada a reduir les respostes d'ansietat davant de determinats estímuls. Com que l'ansietat era recurrent, es decideix fer una construcció d'una jerarquia d'ansietat en què les víctimes decideixen 10 situacions generadores d'ansietat, organitzades i graduades segons la intensitat que produeixen. Durant el procés terapèutic, les situacions es van anar experimentant, primer de manera imaginada i després, a mode d'exposició, presencialment (tècnica d'exposició), fins que no generaven la intensitat marcada prèviament pels nois en la seva vivència.

Amb les diferents tècniques treballades en les sessions i posades en pràctica, s'arriba a un moment similar de benestar psicosocial semblant al que sentien abans de l'agressió. D'aquesta manera, el procés terapèutic s'encamina a la integració d'aquest episodi en les seves vides.

Una vegada finalitzat el procés d'atenció, els nois van treballar activament en la pedagogia social com

a element característic per la transformació social, per fer passos i encaminar-nos a uns espais lliures de LGBTI-fòbia. Tots dos van formar part de diferents actes organitzats, en alguns dels quals participava l'OCH (formacions, xerrades o esdeveniments públics) i en què la seva història era un referent vivencial del que vol dir la discriminació homòfoba. La vida es compon de narracions i narratives, i aquests dos nois van contribuir a la sensibilització i la pedagogia amb la seva història.

A manera de conclusió, la garantia dels drets i les llibertats de totes les persones LGTBI o que no segueixen els patrons hegemònics en relació amb la sexualitat és una responsabilitat social que recau en totes nosaltres com a societat. En aquest cas en particular, estem mirant de normalitzar l'expressió de l'afecte en un espai públic, per poder-ho fer amb seguretat i sense temor a ser agredides.

Narrativa de les víctimes sobre l'atenció rebuda a l'OCH:

Hem de dir que no teníem coneixement de l'Observatori Contra la Homofòbia, però arran de l'agressió que vam patir ens van posar en contacte amb tot l'equip i gràcies a totes les branques de l'OCH vam poder conèixer els procediments legals que cal seguir en casos d'agressió física per motius d'orientació sexual. També cal remarcar el seguiment fet pel Cristian (psicòleg de l'OCH); ens va ser de gran ajuda per poder verbalitzar el que havia passat i els primers moments del procés legal, a més de crear unes pautes per superar les pors i la irascibilitat, les quals ens van servir per poder reprendre amb més normalitat les nostres vides quotidianes.

De la mateixa manera, ens van donar eines i possibilitats per poder ajudar la societat a prendre consciència sobre la qüestió (mitjançant xerrades, taules rodones...) utilitzant la nostra experiència, i per donar informació per a possibles casos futurs i sobre el greu problema que comporta l'homofòbia als nostres pobles i ciutats.

També volem remarcar que, no només professionalment, sinó també personalment, hem sentit que hem rebut molt de suport, i encara avui l'OCH fa un seguiment del nostre cas, legalment i personalment.

Agraïments

El nostre especial agraïment a la tasca de l'Ajuntament per disposar la seva confiança en el servei de l'Observatori Contra l'Homofòbia, a l'entitat Obertament per la seva guia a l'hora tractar una situació complexa, a l'advocat que porta el cas jurídicament i als nois mateixos per col·laborar activament en tasques de l'OCH quant a la pedagogia social.

Cristian Carrer Russell
Coordinador tècnic de l'Observatori Contra l'Homofòbia

8. ANNEXOS

8.1 FORMULARI WEB DE DENÚNCIA PER LGTBI-FÒBIA DE L'OCH

Observatori
contra
l'homofòbia

C/ Verdi, 88 baixos, 08027 Barcelona ☎ 93 217 26 69 / 652 138 948 (servei premsa) ✉ coordinacio@och.cat

[INICI](#) [ACTUALITAT](#) [DENÚNCIA](#) [SERVEIS](#) [RECURSOS](#) [COL·LABORA](#)

DENÚNCIA

1

2

Nom / Inicials

Edat

Correu electrònic

Telèfon de contacte

SEGUENT

8.2 ASSESSORAMENT AL WEB DE L'OCH. PREGUNTES FREQUENTS: QUÈ CAL FER EN CAS DE BULLYING?

PREGUNTES FREQUENTS

— QUÈ FER EN CAS DE BULLYING?

Si ets una persona LGTBI i has patit agressions, amenaces, intimidacions o insults, aquí tens unes indicacions bàsiques per a que et puguem ajudar:

1) Comunica-ho a direcció i, si pot ser, per escrit (és convenient que et quedis una còpia). En aquest comunicat ha de constar:

- els fets QUE han passat
- QUAN han tingut lloc
- a ON ha succeït
- QUI ens ha agredit, amenaçat, etc.
- COM han passat els fets

És convenient que et quedis una CÒPIA del comunicat que fas al centre.

2) Demana assistència mèdica -sanitària (psicològica i/o mèdica) i demana un "peritatge d'agressions" rebudes. **ÉS IMPORTANT DEIXAR CONSTÀNCIA.**

3) Contacta'ns! El nostre correu és och.observatori@gmail.com. T'atendrem personalment i t'ajudarem. **No estàs sol/a.**

4) Busca recolzament directe en tot moment, ja siguin amics, professors, familiars o, en definitiva, algú AMB QUI ET SENTIS RECOLZAT/DA.

8.3 SENTÈNCIES I RESOLUCIONS

8.3.1 RESOLUCIÓ DE LA INSPECCIÓ DE TREBALL A FAVOR DE LA VÍCTIMA EN QUÈ S'INDIQUEN ACTUACIONS

Consorcio
Inspección de Trabajo
y Seguridad Social
de Cataluña

Consorci
Inspecció de Treball
i Seguretat Social
de Catalunya

Núm. Expediente | Núm. expedient: *****
Empresa | Empresa: *****

Se constata que la empresa no dispone de medidas para la prevención del acoso sexual y el acoso por razón de sexo en los términos del artículo 48 de la Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres (BOE del 24).

De las declaraciones de todas las partes se concluye que tiene lugar la incidencia comentada en el relato de hechos y su puesta en conocimiento a RRHH, sin que se haya generado un protocolo de actuación específico.

Los hechos relatados y las entrevistas realizadas ponen de manifiesto que la empresa no dispone de medidas para la prevención del acoso sexual y el acoso por razón de sexo en los términos del artículo 48 de la Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres (BOE del 24): **Artículo 48. Medidas específicas para prevenir el acoso sexual y el acoso por razón de sexo en el trabajo.**

1. Las empresas deberán promover condiciones de trabajo que eviten el acoso sexual y el acoso por razón de sexo y arbitrar procedimientos específicos para su prevención y para dar cauce a las denuncias o reclamaciones que puedan formular quienes hayan sido objeto del mismo.

Con esta finalidad se podrán establecer medidas que deberán negociarse con los representantes de los trabajadores, tales como la elaboración y difusión de códigos de buenas prácticas, la realización de campañas informativas o acciones de formación

Por lo anterior, se inicia procedimiento sancionador contra la empresa por el incumplimiento relacionado: no disponer de medidas para la prevención del acoso sexual y el acoso por razón de sexo.

Lo que se informa a los efectos oportunos.

En Barcelona, a 1 de febrero de 2018.

Inspecció de Treball de Catalunya
Travessera de Gràcia, 303-311
08025 Barcelona
Tel. 93 624 75 00 / Fax 93 554 76 66
itc.barcelona@gencat.cat

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials i Família

8.3.2 MANIFEST DE SUPORT AL COL·LECTIU LGTBI DE LES PORTAVEUS DE LA COMISSIÓ D'IGUALTAT DE LES PERSONES DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

MANIFEST DE RECOLZAMENT AL COL·LECTIU LGTBI

Davant l'organització el proper 12 de febrer d'una xerrada amb el títol "Puc estimar tothom? Amor i homosexualitat", organitzada per la delegació de Joventut de l'Arquebisbat de Barcelona, que anirà a càrrec de Philippe Ariño, escriptor conegut per les seves declaracions en les quals considera que les persones homosexuals no han de tenir parella i que manifesta que l'homosexualitat és un món de mentides:

Les Portaveus de la Comissió d'Igualtat de les Persones:

- Manifesten el seu rebuig a qualsevol tipus de discriminació i considera que els poders públics han de vetllar perquè totes les manifestacions públiques evitin conculcar el dret a la no discriminació de cap individu o col·lectiu per motius d'orientació sexual, així com de gènere, origen, situació social o religió.
- Recorden que la llei 11/2014 estableix que per garantir els drets de les lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, la qual estipula que les administracions públiques han de garantir a les persones LGTBI que pateixen o es troben en risc de patir qualsevol tipus de violència o discriminació el dret a rebre de manera immediata una protecció integral, real i efectiva, així com el dret a l'assistència jurídica especialitzada relacionada.
- Insten a l'organització de la xerrada a evitar donar espai a plantejaments que atemptin contra el dret a la no discriminació per raó de naixement, raça, sexe, identitat de gènere, orientació sexual, religió, opinió o qualsevol altra circumstància personal o social.

ANNA GARNER I SABATE
PORTAVEU CUP-CC

NOENI DE LA CALLE SIFRE
PORTAVEU C's

MARTA MORETA ROURA
PORTAVEU PSC

GEMMA LIENAS
Portaveu CatreuEsBot

Montserrat Piquer JCS

Carles Castells Riera

8.3.3 RECOMANACIÓ DEL SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA SOBRE EL RECONeixEMENT A L'OBSERVATORI CONTRA L'HOMOFòBIA LA CONDICIó D'INTERESSADA EN ELS PROCEDIMENTS ADMINISTRATIUS QUE AFECTIN ELS DRETS DE LES PERSONES LGTBI

Registre de sortida
Núm: S-37886/2017
Data: 22/06/2017 09:56:43

Síndic de Greuges de Catalunya

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Hble. Sra. Dolors Bassa i Coll
Consellera
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
Psg. Taulat, 266-270
08019 Barcelona

AO-00047/2017

Senyora,

Faig referència a l'expedient registrat amb el número que s'anota en l'encapçalament, relatiu a l'actuació d'ofici 00047/2017 sobre la xerrada que el senyor Philippe Ariño va fer el passat 12 de febrer a la parròquia Sant Anna de Barcelona i concretament, a la queixa que va presentar l'Observatori contra l'Homofòbia en el marc de l'expedient informatiu que va obrir l'administració.

Així, l'Observatori contra l'Homofòbia plantejava que havia sol·licitat personar-se en el procediment informatiu iniciat i no havia rebut resposta.

Vam rebre un informe de la Direcció General d'Igualtat en què se'ns fa saber que no es va iniciar cap procediment administratiu però sí un període d'informació i actuacions prèvies. Aquest es va tancar el passat 7 de març de 2017 en constatar que les paraules emeses durant la conferència del 12 de febrer per part del senyor Ariño no constitueixen cap infracció administrativa.

Així mateix, se'ns transcriu la resposta tramesa a l'Observatori en relació amb la seva petició de personar-se en el procediment administratiu iniciat, el darrer paràgraf de la qual us passo a reproduir literalment:

Us recordem que d'acord amb l'article 62.5 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, la presentació d'una possible denúncia no confereix, per si sola, la condició d'interessat en el procediment, sens perjudici que es pugui acreditar l'existència d'aquest interès legítim en els termes de l'article 4 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre en relació amb l'article 25 de la Llei 11/2014, del 10 d'octubre"

Un cop analitzada la informació tramesa i la resta disponible sobre el cas, considero oportú realitzar determinades consideracions sobre si l'Observatori està legitimat per comparèixer i ser part en els procediments administratius sobre qüestions que afectin a situacions de discriminació de les persones LGTBI.

L'article 62.5 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, estableix que la presentació d'una denúncia no confereix, per si sola, la condició d'interessat en un procediment.

Síndic de Greuges de Catalunya
Passeig de Lluís Companys, 7
08003 Barcelona
Tel 933 018 075 Fax 933 013 187
sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

L'article 4.1 de la mateixa llei defineix aquells que tenen la consideració d'interessat en un procediment administratiu, entre els quals hi ha:

- a) els qui el promoguin com a titulars de drets o interessos legítims individuals o col·lectius
- c) Aquells els interessos legítims dels quals, individuals o col·lectius, puguin ser afectats per la resolució i es personen en el procediment mentre no s'hagi dictat una resolució definitiva.

En relació amb el punt anterior, el punt 2 de l'article 4 estableix que *Les associacions i organitzacions representatives d'interessos econòmics i socials són titulars d'interessos legítims col·lectius en els termes que la Llei reconegui.*

Cal dir que, en termes, força semblants l'article 7.3 de la Llei Orgànica del Poder Judicial estableix que *els jutjats i tribunals protegiran els drets i els interessos legítims individuals i col·lectius. Per a la defensa d'aquests darrers es reconeixerà la legitimació de les corporacions, associacions i grups que resultin afectats o que estiguin legalment habilitats per a llur defensa i protecció.*

Finalment, l'article 25.1 de la Llei 11/2014, del 10 d'octubre estableix que:

Tenen la consideració d'interessat en els procediments administratius en què calgui pronunciar-se respecte d'una situació de discriminació, i sempre amb l'autorització de la persona o persones afectades, les associacions i organitzacions legalment constituïdes que tinguin entre llurs finalitats la defensa i la promoció dels drets humans (...).

Com sabeu, l'Observatori contra l'Homofòbia és una associació que té la funció de lluitar contra l'homofòbia i denunciar les agressions d'aquest tipus, així com donar suport a les víctimes, essent una eina cabdal del col·lectiu LGBTI per lluitar contra les situacions de discriminació i l'homofòbia en els diferents escenaris en què es pugui produir.

D'acord amb això, es pot afirmar que ens trobem davant una associació que promou la defensa dels interessos particulars, a través de les denúncies que rep, i que protegeix interessos col·lectius davant situacions com la del cas que ens ocupa. Des d'aquesta perspectiva li hauria de ser reconeguda la condició d'interessada quan aquests interessos que protegeix es puguin veure afectats per la resolució que es dicti.

A partir d'aquí es posa de manifest que hi ha dues formes de legitimació per a la protecció dels interessos legítims o col·lectius de les entitats: l'habilitació legal o l'afectació. Mentre que l'habilitació legal implica una legitimació objectiva des del moment que la llei la reconeix de forma expressa i sense necessitat d'acreditar cap dret ni interès legítim col·lectiu afectat, l'afectació dels interessos legítims ve donada per l'habilitació estatutària. És a dir, en aquest darrer cas hi ha d'haver una relació entre les finalitats recollides en els estatuts de l'entitat o en el seu objecte fundacional i el que és l'objecte del procediment.

Aquest criteri d'afectació està estretament lligat amb la noció d'interès legítim com a benefici o avantatge (efecte positiu) o negatiu (perjudici) que obté l'entitat amb l'estimació o desestimació de la pretensió exercida amb relació als seus fins estatutaris, que va molt més enllà del pur interès per la legalitat.

En conseqüència, si considerem que hi ha un interès legítim col·lectiu s'han d'admetre les dues formes de legitimació: per afectació i per llei habilitant. El fet de reduir la legitimació per ser part en el procediment a l'habilitació legal comporta realitzar una interpretació restrictiva del concepte d'interès legítim col·lectiu i alhora, suposa prohibir l'accés de les entitats als tribunals fins que la llei no en faci un reconeixement exprés.

A la vista de les consideracions efectuades, recomano al Departament que presidiu que reconegui a l'Observatori contra l'Homofòbia la condició d'interessada en els procediments administratius que afectin els drets de les persones LGTBI i en que calgui pronunciar-se respecte d'una situació de discriminació a l'empara de la Llei 11/2014, del 10 d'octubre.

A l'espera de conèixer el vostre determini sobre aquesta resolució en el sentit si accepteu o no la recomanació realitzada, us saludo.

Atentament,

Rafael Ribó
Síndic

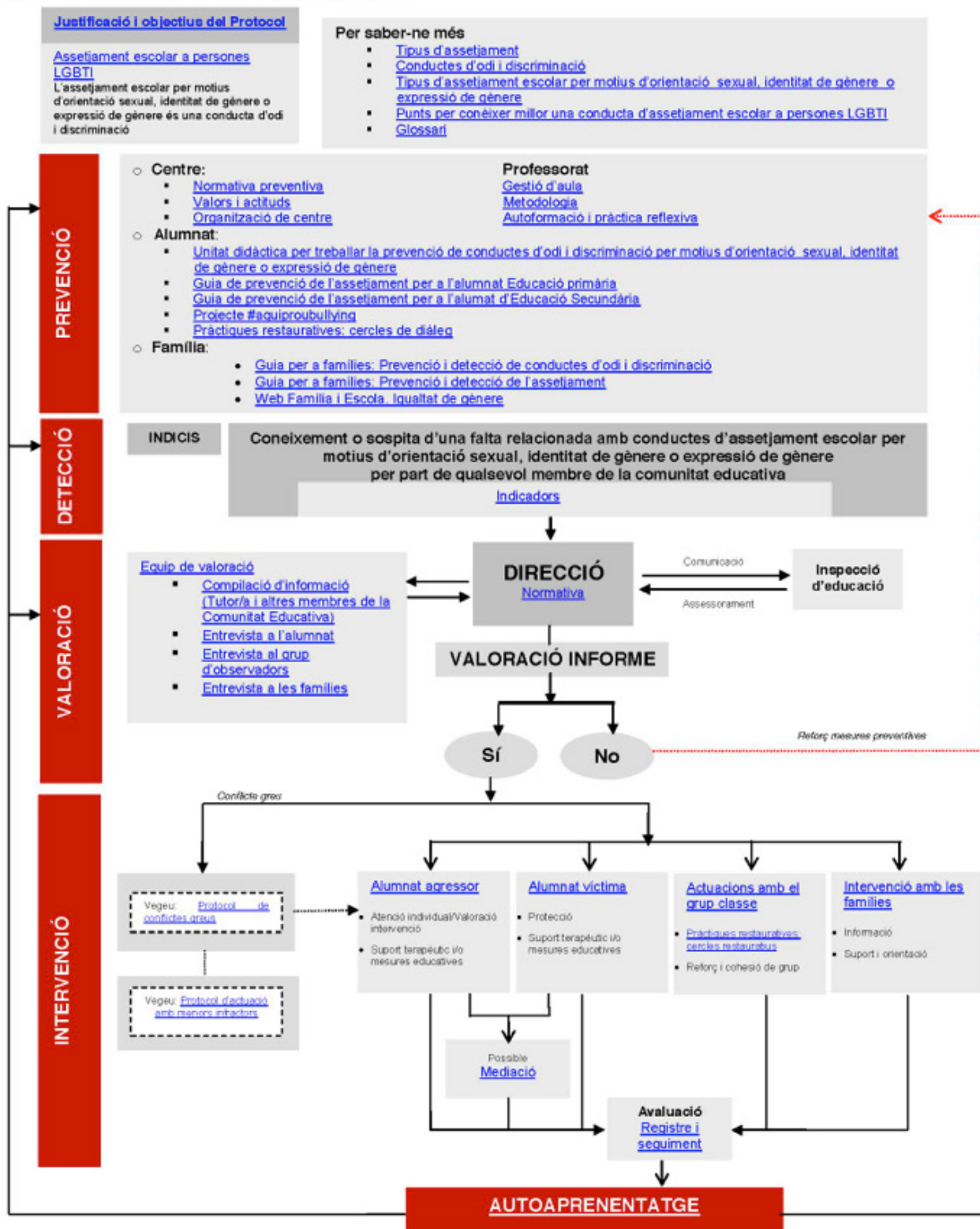
Barcelona, 22 de juny de 2017

8.4 PROTOCOLS I MECANISMES DE DESPLEGAMENT DE LA LLEI 11/2014

8.4.1 QUADRE RESUM DEL PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ D'AVANT L'ASSETJAMENT ESCOLAR A PERSONES LGTBI

PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ ENFRONT L'ASSETJAMENT ESCOLAR A PERSONES LGTBI (elaborat per instància del Parlament de Catalunya en compliment de la Moció 101/XI aprovada el 09.03.2017)

Aquest protocol està basat en els continguts del Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront situacions d'odi i discriminació, i del Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament entre iguals.

8.4.1 QUADRE RESUM DEL PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT L'ASSETJAMENT ESCOLAR A PERSONES LGTBI

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

CatSalut. Instrucció 14/2017
Implantació del Model d'atenció a les persones trans
en l'àmbit del CatSalut

Assumpte

Implantació del Model d'atenció a les persones trans¹ en l'àmbit del CatSalut

Àmbit d'aplicació

Servei Català de la Salut (CatSalut)

Sistema sanitari integral d'utilització pública de Catalunya (SISCAT)

Índex

1. Exposició de motius
2. Àmbit aplicació
3. Objecte
4. Consideracions generals sobre el model d'atenció a les persones trans
5. Previsions d'implantació
 - 5.1. Accés
 - 5.2. Atenció sanitària
 - 5.2.1. Atenció primària i salut comunitària
 - 5.2.2. Atenció hospitalària
6. Entrada en vigor

1. Exposició de motius

La Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals (LGBTI) i per a l'eradicació de l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, té per objecte establir i regular els mitjans i les mesures per fer efectiu el dret a la igualtat i a la no discriminació per raó d'orientació sexual, d'identitat de gènere o d'expressió de gènere.

L'article 16, relatiu a la salut, a l'apartat 3 estableix, entre d'altres, les següents línies d'actuació:

a) Vetllar perquè la política sanitària sigui respectuosa amb les persones LGBTI i no tracti, directament o indirectament la condició d'aquestes persones, especialment els transgènere i intersexuals, com una patologia.

h) Reconèixer el dret a la prevenció, a la detecció eficaç i al tractament integral d'acord amb la cartera de serveis vigent.

i) Incorporar al sistema sanitari l'atenció integral les persones transgènere i les persones intersexuals, d'acord amb la cartera de serveis vigent, tenint en compte la seva revisió segons els avenços científics, i definint els criteris d'accés tant al tractament hormonal com a la intervenció quirúrgica. S'ha de tenir en compte la voluntat de la persona afectada en la presa de decisions, sempre que la seva vida no estigui en perill o les condicions de salut no es puguin veure perjudicades, d'acord amb la normativa vigent. Pel que fa als menors, s'ha de tenir especialment en compte, a més, llur dret al lliure desenvolupament de la personalitat i llur capacitat i maduresa per a prendre decisions.

Es fa necessari establir un conjunt d'actuacions per a la implantació del Model d'atenció a la salut de les persones trans en l'àmbit del CatSalut.

Vista la proposta de la directora general de Planificació en Salut del Departament de Salut, en virtut de les competències que li són conferides per l'article 91 del Decret 6/2017, de 17 de gener, de reestructuració del Departament de Salut.

¹ L'asterisc inclòs en la paraula trans pretén visualitzar i incloure la gran diversitat d'identitats i percepcions del gènere: persones transgènere, transsexuals, *crossdressers*, *genderqueers*, agènere, no-binàries, fluides, transvestits i tantes altres. Si bé no s'inclou en tot el document per facilitar-ne la lectura, cal tenir present aquest caràcter divers i obert de la paraula trans.

CatSalutServei Català
de la SalutGeneralitat de Catalunya
Departament de Salut**CatSalut. Instrucció 14/2017**Implantació del Model d'atenció a les persones trans
en l'àmbit del CatSalut

Atès l'article 6.1.c) de la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya, que estableix la finalitat del CatSalut de la coordinació de tot el dispositiu sanitari públic i de cobertura pública i la millor utilització dels recursos disponibles, i l'article 7.1 f), que preveu la funció d'establir directrius generals i criteris d'actuació vinculants quant als centres, serveis i establiments adscrits funcionalment al Servei Català de la Salut, pel que fa a la seva coordinació amb el dispositiu sanitari públic.

D'acord amb l'article 11 del Decret 118/2014, de 5 d'agost, sobre la contractació i prestació dels serveis sanitaris amb càrrec al Servei Català de la Salut, que preveu les instruccions del Servei Català de la Salut i que estableix que les entitats proveïdores de serveis sanitaris han de complir les instruccions que el Servei Català de la Salut dicti en el marc de les seves competències.

D'acord amb l'aprovació de la Proposta de resolució registrada en el Parlament el 17 de novembre de 2016, i aprovada per la Comissió de Salut el 30 de març de 2017, que instava el govern a implementar un nou model d'atenció a la salut de les persones trans despatologitzador i amb visió biopsicosocial.

D'acord amb les mocions presentades en diversos ajuntaments, i en particular, el de Barcelona, recolzant i instant la implementació d'un model d'atenció a la salut de les persones trans* despatologitzador i amb visió biopsicosocial.

D'acord amb el conseller de Salut, i en exercici de les facultats que m'atorguen els articles 16 i 17 de la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya, dicto aquesta Instrucció.

2. Àmbit d'aplicació

Servei Català de la Salut (CatSalut)

Sistema sanitari integral d'utilització pública de Catalunya (SISCAT)

3. Objecte

L'objecte d'aquesta Instrucció és establir un conjunt d'actuacions per a la implantació del Model d'atenció a la salut de les persones trans en l'àmbit del CatSalut.

4. Consideracions generals sobre el Model d'atenció a la salut de les persones trans

El Model d'atenció a la salut de les persones trans és un model integral, amb visió inclusiva i no patologitzant, i amb participació de l'àmbit comunitari.

El model ha de ser respectuós amb l'autonomia, l'autodeterminació, la dignitat i la integritat de les persones trans. Les persones trans i el seu entorn tenen dret a disposar d'informació verídica, suficient i entenedora respecte dels diferents tractaments disponibles.

El sistema sanitari públic ha de garantir que totes les persones que s'aut identifiquen com a persones trans són ateses sense cap discriminació, fet que comporta la no exigència de cap diagnòstic clínic, entre ells el de disfòria de gènere, com a requisit per a l'atenció en salut, que són tractades en tot moment segons la seva identitat de gènere sentida i el nom sentit, i que es respecta sempre la decisió personal de transitar, o no, cap a la identitat sentida, així com el ritme d'aquesta transició.

Pel que fa a la Cartera de serveis de l'atenció a la salut de les persones trans en l'àmbit del CatSalut, les principals línies d'atenció són:

1. Acompanyament i atenció a les persones trans des d'una perspectiva biopsicosocial, que inclou atenció mèdica, quirúrgica, psicològica i social específiques, si ho sol·liciten.
2. Acompanyament i atenció a les persones trans amb requeriments específics o que presentin qualsevol vulnerabilitat des del punt de vista social o clínic des d'una perspectiva biopsicosocial, que inclou atenció mèdica, quirúrgica, psicològica i social específiques, si ho sol·liciten; fent especial èmfasi a les persones trans amb malalties cròniques, gent gran, persones immigrades, treballadors o treballadores sexuals, contextos de privació de llibertat, persones amb manca de xarxes socials de suport, entre d'altres col·lectius.
3. Acompanyament i atenció als menors trans i al seu entorn familiar des d'una perspectiva biopsicosocial, que inclou atenció mèdica, quirúrgica, psicològica i social, si així ho sol·liciten.

4. Formació i conscienciació dels professionals de la salut, a partir de la visió i valors d'aquest Model i tenint en compte el protocol clínic consensuat i amb la participació de les entitats de les persones trans.
5. Informació i conscienciació social sobre el fet trans.

5. Previsions d'implantació

5.1. Accés

Els equips d'atenció primària i salut comunitària són la porta d'entrada al sistema de salut per a totes les persones. Per tant, aquests equips, amb el suport de la resta de serveis de la xarxa d'atenció primària del territori, poden realitzar l'acompanyament i l'atenció a les persones trans, d'acord amb el Model d'atenció a la salut de les persones trans i d'acord amb el seu Protocol clínic marc. En qualsevol cas, els equips d'atenció primària i salut comunitària han de posar en coneixement de les persones trans i dels seus representants legals, en cas de persones menors, l'existència de les unitats de referència territorial.

Les formes d'accedir a les unitats de referència territorial són:

- a) De manera espontània.
- b) Per derivació del metge de l'equip d'atenció primària i salut comunitària o el pediatre en els supòsits següents:
 - i. A sol·licitud de la persona trans o els seus representants legals, en cas de persones menors.
 - ii. D'acord amb el criteri clínic del metge de l'equip d'atenció primària i salut comunitària, quan es consideri necessari, especialment, durant el període de transició en la identitat sentida o davant l'existència de problemes de salut atribuïbles al procés de transició o al tractament hormonal i/o quirúrgic.

El Servei Trànsit de l'ASSIR Esquerra de la Regió Sanitària Barcelona és l'actual unitat de referència per a tot el territori català per a l'atenció específica de les persones trans.

En l'àmbit de l'atenció hospitalària específica per a persones trans, és de referència la Unitat d'Identitat de Gènere de l'Hospital Clínic i s'hi accedeix únicament per derivació des de la unitat Trànsit de referència territorial. L'accés a les altres unitats hospitalàries especialitzades en l'atenció a persones trans es farà igualment des de la unitat trànsit territorial de referència.

Els supòsits de derivació des del Servei Trànsit de l'ASSIR Esquerra de la Regió Sanitària Barcelona a la Unitat d'Identitat de Gènere de l'Hospital Clínic són els següents:

- a) A petició de la persona trans o dels seus representants legals, en cas de persones menors.
- b) Persones trans que compleixin els criteris del protocol compartit entre les dues unitats. Les situacions d'alta complexitat mèdica poden requerir dels serveis especialitzats (cardiòlegs, neuròlegs, internistes, etc.) d'hospitals del territori on viu la persona.

D'acord amb la necessitat de la demanda, i per millorar l'accessibilitat de les persones trans als serveis de salut, es preveu la creació progressiva d'una xarxa funcional d'unitats trànsit de referència territorial en l'àmbit de l'atenció primària i salut comunitària de Catalunya.

5.2. Atenció sanitària

5.2.1. Atenció primària i salut comunitària

Aquesta atenció es portarà a terme segons el Model d'Atenció a la Salut de les persones trans, i d'acord amb el Protocol clínic marc.

Si, per motius de la demanda, escau el desplegament d'unitats de trànsit de referència territorial, l'atenció en aquestes unitats serà realitzada pels professionals sanitaris dels centres que compleixin els requisits específics que estableixi el Departament de Salut i el CatSalut, d'acord amb l'esmentat Protocol clínic marc.

Els equips d'atenció primària i salut comunitària portaran a terme el corresponent seguiment amb el suport de la unitat trànsit de referència territorial.

5.2.2. Atenció hospitalària

Les persones que requereixin o demanin atenció hospitalària especialitzada en salut de les persones trans es derivaran a l'àmbit de l'atenció hospitalària.

En cas de demanda de la persona trans o representants legals, les unitats hospitalàries d'endocrinologia pediàtrica dels hospitals de referència de cada territori realitzaran la indicació i el seguiment del tractament hormonal en el cas de menors trans, sens perjudici que ho pugui fer també el servei Trànsit de referència territorial, sempre que disposi del personal mèdic adequat d'acord amb el Model d'atenció a la salut de les persones trans i d'acord amb el seu Protocol clínic marc.

En el cas dels adults, es derivaran a l'atenció hospitalària específica per a persones trans aquelles persones que ho demanin i que compleixin els criteris del protocol compartit entre la unitat de referència territorial i la unitat hospitalària.

Les situacions d'alta complexitat mèdica poden requerir dels serveis especialitzats (cardiòlegs, neuròlegs, internistes, etc.) d'hospitals del territori on viu la persona.

Pel que fa a l'atenció quirúrgica, els hospitals de referència són:

- Hospital Germans Trias i Pujol de Badalona
- Hospital Clínic de Barcelona
- Hospital Universitari de Bellvitge

L'accés a aquests centres no està subjecte a cap sectorització territorial.

La Cartera de serveis quirúrgics inclou:

Cirurgies tendents a la feminització corporal:

- Cirurgia de reassignació genital: penectomia, orquiectomia, vaginoplàstia, clitoroplàstia i vulvoplàstia
- Glotoplàstia

Cirurgies tendents a la masculinització corporal:

- Cirurgia de reassignació genital: histerectomia, salpingo-ooforectomia,

vaginectomia, metaidoioplàstia, fal·loplàstia, implants testiculars o d'erecció i reconstrucció uretral.

- Mastectomia

Així mateix, s'inclouran, si escau, aquelles intervencions que en un futur puguin ser adequades i segures.

6. Entrada en vigor

Aquesta Instrucció entra en vigor el 10 de novembre de 2017

El director

CPISR-1 C
David Elvira
Martinez

Firmado digitalmente por CPISR-1 C
 David Elvira Martinez
 Nombre de reconocimiento (DN): c=ES,
 o=Servei Català de la Salut, ou=Direcció,
 cn=Vegeu <http://www.asccat.cat/CATCat/>
 Reason: title=Director, sn=Elvira
 Martinez, givenName=David
 serialNumber=301461745, cn=CPISR-1 C
 David Elvira Martinez
 Fecha: 2017.09.27 13:45:17 +02'00'

8.5 ARTICLES EN MITJANS I FOTOGRAFIES

8.5.1 ARTICLE SOBRE LES SANCIONS IMPOSADES PER HAVER VULNERAT LA LLEI 11/2014 PER PART DEL DEPARTAMENT DE TREBALL, AFERS SOCIALS I FAMÍLIES

Sanciones y multas contra la LGTBIfobia

gayles.tv/news/generalitat-catalunya-ley-sanciones-multas-contra-la-lgtbifobia-sai/

By Gayles.tv

December 16, 2017

Sanciones, multas y advertencias contra la LGTBIfobia aplicadas por la Generalitat de Catalunya en 2017

Gayles.tv.- Ahora que finaliza 2017, hemos contactado con la **Direcció General d'Igualtat del Departament de Benestar, Afers Socials i Famílies** para conocer la situación de las denuncias al **profesor de Lleida** (Profesor homófobo denunciado por sus alumnos) y a **Hazte Oír** (Inmovilizado en Cataluña el bus transfóbico de Hazte Oír). Y además nos han informado sobre otras multas y advertencias efectuadas también en aplicación de la Ley 11/2014 a lo largo del año.

Por otro lado se nos informa que el pasado 14 de Diciembre entró en funcionamiento el **SAI (Servei d'Atenció Integral per a les persones LGBTI)** número 20 en **Pla de l'Estany**. "Seguimos avanzando en el despliegue de la Ley 11/2014, no solo con multas y sanciones, también a través de un trabajo constante en formaciones y aumentando la Xarxa SAI. Una labor muchas veces poco visible pero básica para extender la lucha contra la LGTBIfobia a todos los agentes sociales del territorio" comenta **Mireia Mata, Directora general d'Igualtat de la Generalitat de Catalunya**.

RESOLUCIÓN DE LA SANCIÓN PROFESOR DE LLEIDA

Una vez valoradas todas las pruebas practicadas, así como, las alegaciones efectuadas y la documentación adjunta, el Secretari General del Departament de Treball Afers Socials i Famílies el pasado **11 de diciembre de 2017** resolvió **declarar al profesor responsable de la comisión de una infracción leve** tipificada en el

artículo 34.3.c) de la Ley 11/2014, del 10 de octubre: "Llevar a cabo actos que comporten aislamiento, rechazo o desprecio público, notorio y explícito de personas a causa de la orientación sexual, la identidad de género o la expresión de género". Así mismo impuso una **multa de 417,34 euros** en aplicación del artículo 35.1 de la Ley 11/2014, del 10 de octubre, por la comisión de una infracción leve.

RESOLUCIÓN DE LA SANCIÓN ASOCIACIÓN HAZTE OÍR

Valoradas todas las pruebas, las alegaciones correspondientes y toda la documentación que forma parte del expediente, el Secretari General del Departament de Treball Afers Socials i Famílies resuelve en fecha **27 de noviembre de 2017**, declara a la Asociación

HAZTEOIR.ORG como **responsable de la infracción leve** regulada al artículo 34.3 c) de la Ley 11/2014, del 10 de octubre para garantizar los derechos de lesbianas, gays, bisexuales, transgeneros i intersexuales y para erradicar la homofobia, la bifobia y la transfobia, e imponerle una **multa de 1.707 euros** atendiendo el **artículo 35** del mismo cuerpo normativo.

Se considera que la discriminación ha sido múltiple puesto que el mensaje **discrimina al conjunto de personas transexuales y también colectivo de personas intersexuales** y se ha tenido en cuenta que la retirada de los eslóganes del vehículo no respondió a la voluntad de las personas responsables de la entidad expedientada, sino que fue el resultado de aplicar la medida cautelar tomada por la Administración.

MULTA POR TRATO IRRESPETUOSO A DOS LESBIANAS POR DARSE UN BESO EN LA VIA PÚBLICA

Con fecha **7 de febrer de 2017** se impuso una **MULTA de 150€** a un individuo que iba con un niño en brazo por **trato irrespetuoso a dos lesbianas por darse un beso en la vía pública**. Estos fueron los insultos: *"Estas muestras de lesbianismo en la calle delante de niños, si sus madres hubieran hecho esto, estan invocando al demonio del lesbianismo, irán al infierno. Te ato en el nombre de Cristo."*

INSULTO EN FACEBOOK

A partir de una **pelea por temas personales** una persona publicó en su muro del **Facebook** una referencia a una persona gay calificándola "de homosexual maricón". **El 24 de julio de 2017** la persona infractora recibió una **advertencia** atendiendo a la Ley 11/2014.

INSULTO HOMÓFOBO A UN GAY MIENTRAS PASEABA POR LA CALLE

El día 24 de mayo de 2017 la Direcció General d'Igualtat del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies recibió diligencias policiales de la Direcció General de Policia relacionadas con unos insultos homófobos que una persona inmigrante con dificultades de comprensión de las lenguas oficiales en Catalunya i con dificultades económicas, propinó al denunciante mientras andaba por la calle en relación a su orientación sexual. Mientras la persona denunciante caminaba escuchó com alguien que iba con otra persona le silbaba y le lanzaba besos. A continuación le dijo "*se ha girado el muy maricón*". Al escuchar estas palabras la persona denunciante le dijo "*¿Sabes que en Catalunya esto es delito?*", "*Voy a llamar a la policia*". Delante de estas palabras le contestó "*llama a tu puta madre o a Rajoy. Maricón eres. Tira maricón*"

En base a este hecho probado el pasado 9 de octubre de 2017 se declaró a la **persona infractora como responsable de la infracción leve tipificada en el artículo 34.3.c):** "Portar a terme actes que comportin aïllament, rebuig o menyspreu públic, notori i explícit de persones per causa d'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere" y al no haber reiteración, se acordó substituir la multa de una quantia equivalente al importe mensual del indicador de renta de suficiencia de Catalunya correspondiente a un periodo de entre siete días y tres meses, por una **advertencia** atendiendo al artículo 35.1 de la Llei 11/2014.

GAYLES.TV

Televisión Online

Síguenos en: [Facebook](#) [Twitter](#) [Instagram](#)

- [inShare2](#)

8.5.2 ARTICLE DE LA DENÚNCIA D'UNA ENTITAT LGTBI AL BISBE DE SOLSONA PER LES SEVES DECLARACIONS

24/3/2018

Un col·lectiu LGBTI denuncia el bisbe de Solsona per les declaracions homòfobes

Un col·lectiu LGBTI denuncia el bisbe de Solsona per les declaracions homòfobes

ccma.cat/324/un-collectiu-lgbti-denuncia-el-bisbe-de-solsona-per-les-declaracions-homofobes/noticia/2790230

May 23, 2017

Xavier Novell, bisbe de Solsona

El col·lectiu de lesbianes, gais i bisexuals Colors de Ponent ha denunciat les paraules del bisbe de Solsona, Xavier Novell, davant l'Observatori contra l'Homofòbia de Catalunya. Aquesta denúncia se suma a les que s'han presentat contra Novell als Mossos. L'Observatori és l'impulsor de la Llei contra la LGTBIfòbia de Catalunya.

Colors de Ponent
@ColorsdePonent

Fem denuncia a @OCL_H i ens sumem a les q s'han fet als @mossos contra declaració lgtbi-fòbica del bisbe de Solsona. No callarem!

24/3/2018

Un col·lectiu LGBTI denuncia el bisbe de Solsona per les declaracions homòfobes

NO CALIAREM!

15:57 - 22 may. 2017 · Lleida, Spain

62 68 personas están hablando de esto

En un comunicat el col·lectiu assegura que "no permetrem, ni en deixarem passar una, ni a Solsona, ni a Lleida, ni a enlloc, contra la LGBTI-fòbia. Hi plantem cara".

En la seva darrera glossa dominical, el bisbe de Solsona **vinculava l'homosexualitat amb "l'absència" d'una figura paterna**. Novell citava un text del papa Francesc sobre la família que diu: "Hi ha rols i tasques flexibles, que s'adaptin a les circumstàncies de cada família, però la presència clara i ben definida de totes dues figures, femenina i masculina, crea l'àmbit més adient per a la maduració de l'infant."

Novell es preguntava "si el fenomen creixent de la confusió en l'orientació sexual de molts adolescents no podria ser degut al fet que, en la cultura occidental, **la figura del pare estaria simbòlicament absent, desviada i difuminada**".

8.5.3 ARTICLE DE LA CARTA DE DISCULPA DEL BISBE DE SOLSONA PER LES SEVES DECLARACIONS DENUNCIADES

El bisbe de Solsona es disculpa per la seva glossa sobre l'homosexualitat

ara.cat/societat/bisbe-Solsona-disculpa-glossa-homosexualitat_0_1806419472.html

June 1, 2017

El bisbe de Solsona, Xavier Novell, ha demanat disculpes als pares i mares que s'hagin pogut sentir ofesos per la glossa sobre la família del 21 de maig, en què relacionava l'homosexualitat i l'absència de la figura paterna. En una carta, a què hi ha tingut accés Catalunya Ràdio i ha pogut confirmar l'Agència Catalana de Notícies, Novell ha assegurat que "no volia ofendre ningú i que en cap cas pretenia fer aquesta relació exclusiva".

El **bisbe de Solsona** assegura també que "no vol mantenir un conflicte obert, però es referma en el seu dret a ensenyar la **doctrina catòlica**", i en aquest sentit, assegura que continuarà presentant sense por la seva visió cristiana sobre la persona.

El bisbe de Solsona es remet a les paraules del **papa Francesc** i defensa que tota persona, independentment de la seva **tendència sexual**, ha de ser respectada en la seva dignitat i acollida amb respecte, procurant evitar tot signe de discriminació.

Les declaracions arriben després que el **bisbe de Solsona** sortís escortat aquest diumenge pels Mossos d'Esquadra, la policia local i alguns feligresos, de l'església parroquial de Santa Maria de l'Alba de Tàrraga. Davant la parròquia, a la plaça Major, hi havia un centenar de manifestants que rebutjaven les seves últimes declaracions, en què relacionava l'orientació sexual amb l'absència de la figura paterna. També, després que Cervera el declarés 'persona non grata'.

8.5.4 ARTICLE SOBRE LA DECISIÓ DE LA FISCALIA DE DEMANAR TRES ANYS PEL CONTINGUT D'UNS VÍDEOS QUE VA FER UN HOME

El Observatorio contra Homofobia pide identificar a todos agresores homófobos

 lavanguardia.com/vida/20171220/433777402769/el-observatorio-contra-homofobia-pide-identificar-a-todos-agresores-homofobos.html

December 20, 2017

Barcelona, 20 dic (EFE).- El presidente del Observatorio contra la Homofobia (OCH), Eugeni Rodríguez, ha aplaudido hoy la decisión de la fiscalía de pedir tres años de cárcel para un vecino de Mataró acusado de verter mensajes LGTBifobos en Internet, pero ha lamentado que no hayan sido identificados todos los agresores homófobos denunciados este año.

La Fiscalía ha pedido tres años de cárcel para un joven acusado de difundir centenares de comentarios y vídeos en las redes sociales con contenidos vejatorios, humillantes y denigrantes contra gays, lesbianas y transexuales (LGTBI), así como contra el feminismo, llegando a justificar la violencia.

En un escrito, el fiscal de Delitos de Odio y Discriminación acusa a José Miguel, vecino de Mataró (Barcelona) que fue detenido el pasado año por este caso, de promover, favorecer o incitar el odio, la violencia y la discriminación por motivos de orientación sexual y razón de género en sus comentarios y vídeos en las redes sociales entre 2015 y 2016.

Este caso fue denunciado por el Observatorio contra la Homofobia ante la Generalitat el pasado 4 de agosto y la Dirección General de Igualdad decidió trasladar a la fiscalía la denuncia y ejercer la acusación contra él.

"Creemos que es importante la petición del fiscal y que es la única manera de frenar la violencia que estamos sufriendo las personas LGTBI", ha declarado a Efe Rodríguez.

"Pero también lamentamos que en 2017 han ocurrido muchos casos de violencias contra personas LGTBI en los que no se ha identificado a sus autores", ha reprochado Rodríguez.

El presidente del OCH ha puesto como ejemplo de casos sin solucionar la agresión sufrida por un gay en el carnaval de Sitges, o los más recientes en el distrito de Sants de Barcelona, el de dos chicos agredidos en un tren de Renfe o la pareja de homosexuales que fueron golpeados por los cinco ocupantes de un coche en la playa de la Mar Bella de Barcelona.

"Necesitamos todos los medios necesarios para luchar contra la violencia contra las personas LGTBI y por eso insistimos tanto en la necesidad de aprobar e implementar el reglamento sancionador de la Ley contra la Homofobia", ha concluido Rodríguez. EFE

8.6 CAMPANYES DE L'OCH

8.6.1 CAMPANYA "ESBORREM LA LGTBI-FÒBIA"

8.6.2 ADHESIU PER A LA CAMPANYA "ESBORREM LA LGTBI-FÒBIA"

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

El Observatori contra l'homofòbia aconsella

**Davant una agressió
Lgbti-fòbica no dubtis,
denuncia-ho a och.cat**

L'ATENCIÓ A LES VÍCTIMES D'AGRESSIONS LGBTI-FÒBIQUES

L'agressió és l'acte de provocar dolor (físic o psicològic) a una altra persona deliberadament.

Les agressions es classifiquen en tres tipus: les físiques, que impliquen la invasió de l'espai personal, sumada a actes destinats de manera deliberada a provocar dolor físic i/o humiliació, com ara cops de peu, de puny, empentes, bufetades, escopinades, etcètera. Les agressions verbals són aquelles mitjançant les quals es pretén fer mal psicològicament a la persona a través d'un missatge o discurs feridor. Es pot fer referència a l'orientació sexual i/o identitat de gènere de la persona despectivament (marica, bollera, travelo...) o opinar sobre algun aspecte de la persona amb la pura intenció de fer mal, per posar algun exemple. Cal remarcar que tots els tipus d'agressions afecten el benestar psicosocial de la persona.

Segons diferents instàncies jurídiques, les amenaces estan tipificades com l'anunci d'un fet futur il·lícit perpetrat de l'agressor a l'agredit amb la finalitat de causar por o inquietud. Un exemple d'amenaça amb càrrega homòfoba seria "Et mataré, sarassa", ja que a priori dona a entendre que la perpetuació de l'amenaça ve condicionada per l'orientació sexual i/o identitat de gènere de la víctima. Finalment cal mencionar l'assetjament escolar, el qual és un fenomen complex que, entre altres coses, també inclou amenaces i agressions, tant físiques com verbals.

Quan les agressions rebudes són a causa de l'orientació sexual i/o identitat de gènere, a més de constituir agressions homòfobes, es poden concebre de manera jurídica com a delictes d'odi, atès que són delictes tipificats pel Codi Penal.

Segons la definició aportada per la Organització per la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE), un delictes d'odi és aquell en el qual l'element motivador és l'odi o la discriminació i va adreçat a una persona o a un conjunt de persones a causa de prejudicis basats en la discapacitat, la raça, el país de procedència o l'origen ètnic, les creences o la religió, la situació d'exclusió social, qualsevol condició social o personal i, finalment, la orientació i la identitat sexual.

És evident que no totes les agressions perpetrades cap a una persona LGTBI són motivades per la seva orientació sexual i/o identitat de gènere i/o expressió de gènere. En aquest cas no parlaríem d'un delictes d'odi, si no és que l'agressió, com hem comentat, està si més no relacionada amb la procedència de la persona o algun altre tret distintiu que estableixi de forma automàtica una relació de poder entre agressor i persona agredida.

Ens sembla important remarcar que la violència exercida en situacions d'agressions venen produïdes per diferents estructures socials que organitzen la nostra manera de ser i estar en el món. La LGBTI-fòbia és una d'aquestes estructures socials que intersecciona i en retroalimenta d'altres, com la misogínia o el racisme. Els seus puntals són, d'una banda, l'heteronormativitat, que concep l'heterosexualitat com a norma a seguir. Hi ha una frase que evidencia aquesta qüestió: tothom és heterosexual fins que no es demostrï el contrari. Tot el que surti d'aquesta norma pot suposar riscos de possibles discriminacions. De l'altra, hi ha el sistema sexe-gènere, que opera d'una manera lineal i dicotòmica i configura una jerarquia de poder, en què les persones que s'identifiquen com a LGBTI o que no segueixen els patrons normatius del gènere poden trobar-se amb situacions i/o contextos més vulnerables, que poden conduir finalment a una agressió.

Les persones LGTBI poden ser objecte d'agressions i veure's coartades a l'hora d'expressar o bé el seu gènere o bé el seu afecte cap a una altra persona (sobretot a l'esfera pública) a causa de la incomprensió de la seva realitat sexual per part del seu entorn. Cal remarcar que les persones d'aquests col·lectius no són vulnerables per se, sinó que aquesta vulnerabilitat ve donada per contextos socials en què la diversitat afectivosexual i de gènere és menystinguda.

La Llei 11/2014, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i

per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, recull que les discriminacions poden ser per orientació sexual, identitat de gènere i/o expressió de gènere. Aquesta última es refereix a la manera de mostrar-nos al nostre entorn i en les nostres relacions socials. És un pas endavant, ja que, atès el context en què hi ha agressions en les quals les persones involucrades en l'episodi de violència no es coneixen, l'agressió ve motivada per la interpretació subjectiva de les persones agressores cap a les persones que no s'ajusten al cànon normatiu amb relació a la sexualitat, sense tenir un coneixement precís de la seva orientació sexoaffectiva o identitat de gènere.

L'Observatori Contra l'Homofòbia (OCH) va registrar un augment del nombre d'incidències d'agressions LGTBI-fòbiques. Durant l'any 2017, d'un total de 28 persones ateses (25 de les quals eren víctimes directes), 17 van ser objecte d'agressions. Això suposa el 60,71% del total de les víctimes que han estat ateses en el nostre servei. Cal remarcar que dins d'aquest percentatge no hem inclòs els casos d'assetjament escolar, ja que, com hem comentat, són fenòmens complexos que analitzem a part.

Aquest servei té com a funció cobrir les necessitats emocionals de les persones a través de l'acompanyament psicològic. Aquest procés es pot iniciar a petició de la víctima i/o mitjançant la valoració de l'equip psicològic, tot i que la víctima és qui pren sempre la decisió final.

El prisma de l'OCH en les atencions psicològiques és eclèctic. Posa èmfasi en un paradigma de gestió de les emocions per conèixer durant un temps determinat amb les problemàtiques que afecten el benestar psicosocial i ofereix recursos cognitivoconductuals per avançar en el procés, que finalitza amb l'evidència de canvis en la seva vida quotidiana. Es treballa amb la realitat de la persona. Els objectius específics de les intervencions es poden definir de la manera següent: legitimar les sensacions i les emocions de les víctimes, és a dir, mirar de reduir el sentiment de culpa que puguin experimentar arran de l'agressió, i fer saber que aquestes sensacions negatives no duraran per sempre; donar-los espai perquè les persones marquin el seu propi ritme durant l'acompanyament psicològic; no dirigir, sinó acompanyar; respectar la intimitat de la persona i els seus temps, ja que de vegades la víctima no vol entrar en segons quins temes. Finalment, cal evitar el paternalisme i no compadir.

Amb aquest article pretenem contextualitzar les agressions per motius d'orientació sexoaffectiva, identitat de gènere i/o expressió de gènere, i posar el focus en l'especificitat de les atencions en les víctimes d'aquest tipus de discriminació. La LGTBI-fòbia és una temàtica social complexa en què es creuen diferents interseccions. Creiem que tenir més coneixement d'aquesta xacra social ens pot permetre adequar els serveis d'atenció per fer l'acompanyament i el suport psicològic i emocional més eficient. En definitiva, per poder intervenir en el benestar psicosocial de les persones agredides.

*Cristian Carrer, coordinador tècnic de l'OCH
Laura Cuevas, Atenció a la Víctima de l'OCH*

Denunciar-ho, i després què?

Quan hem estat agreujats/des per una situació de discriminació per LGTBI-fòbia, ens enfrontem a una situació que ens travessa en el pla emocional i que ens obre un munt d'interrogants sobre si es pot denunciar o no. El desconeixement dels recursos de suport existents i de com s'ha d'iniciar un procediment legal són un primer obstacle molt dissuasiu. A cada banda de la balança trobem raons de pes. No vull perdre el temps, no servirà per a res, no vull passar pel tràngol d'explicar el que m'ha passat, la meva intimitat es pot veure compromesa, i si rebo represàlies, etc. I, de l'altra banda, no em sentiré bé si ho deixo passar, és una responsabilitat col·lectiva actuar per erradicar aquestes situacions, li pot passar a més gent si no ho frenem, potser s'aconsegueix castigar el responsable i fer justícia, etc. Un dels elements que ens pot ajudar a prendre aquesta decisió tan personal és la de conèixer què passa un cop premem el play de la denúncia.

El primer que hem de saber és que hi ha tres circuits diferenciats però que tots ells tenen punts de connexió. Per una banda hi ha el Síndic de Greuges, garant dels drets previstos a la Llei contra la LGTB-fòbia 11/2014 catalana. S'hi poden adreçar queixes per aquest motiu, i el Síndic iniciarà un procediment d'investigació que consistirà a esbrinar què ha passat i, al final del camí, inclourà l'incident en el seu registre de casos anuals i formularà unes recomanacions de funcionament perquè fets com el que s'ha comunicat no tornin a passar. El Síndic està connectat amb l'Àrea LGTBI de la Generalitat de Catalunya, que s'encarrega de rebre totes les queixes per LGTBI-fòbia i és qui pot sancionar per les infraccions previstes a la llei catalana esmentada. Les queixes individuals, si són representatives d'una dinàmica de funcionament global, poden merèixer una investigació més àmplia per part del Síndic, per formular propostes de resolució de la problemàtica general.

Quant a l'Àrea, un cop comunicada la situació per part del Síndic o rebuda la queixa per part d'un particular o d'un col·lectiu LGTBI de qualsevol indret de Catalunya, el personal tècnic de l'Àrea inicia una investigació administrativa i, si els fets es poden demostrar de manera concloent, pot arribar a imposar algunes de les sancions que preveu la llei i a rescabalar la persona agreujada. Les sancions administratives que imposa l'Àrea poden ser recurribles en primer lloc davant de la mateixa Àrea i, en segon terme, davant dels jutjats contenciosos administratius. La tramitació davant l'Àrea pot ser àgil però, en cas de recursos contra les seves resolucions, els jutjats que hauran de revisar la sanció poden trigar anys a prendre una decisió definitiva.

Per altra banda, el tercer circuit és el penal. Es pot activar bé perquè actua la policia, bé perquè la persona o el col·lectiu LGTBI ho denuncien a comissaria, a la Fiscalia especialitzada en delictes d'odi i discriminació o al Jutjat de Guàrdia, perquè es tracta d'una agressió i el centre mèdic envia un comunicat judicial als jutjats, o bé perquè el Síndic o l'Àrea deriven a la Fiscalia una queixa que hagin rebut per uns fets que no serien una infracció administrativa sinó un delictes. Quan actua la policia, automàticament avisa la Fiscalia especialitzada de l'existència del procediment. En cas que no actuï la policia, serà recomanable que mitjançant els col·lectius LGTBI se l'adverteixi perquè hi pugui intervenir. Cal tenir en compte que algunes infraccions com les lesions lleus o les injúries i calúmnies greus no activaran el procediment legal si no fa la denúncia la mateixa persona agreujada. És recomanable fer la denúncia de manera ràpida però havent-se assessorat, per saber si es tracta realment de fets criminals o administratius, saber quins passos cal seguir, com s'han de preservar les proves dels fets i on cal demanar protecció o suport emocional si cal.

Un cop iniciat el procediment, cal estar-hi a sobre per assegurar-se que es tramita per la via que pertoca: delictes lleus o delictes de més entitat. De vegades fets greus es tramiten com a fets lleus perquè l'explicació dels fets no ha estat correcta o per manca de sensibilitat i experiència del jutjat o bé perquè no s'han aportat totes les dades i proves necessàries per dimensionar el cas. Cal saber que les víctimes de delictes d'odi, segons l'Estatut de la víctima, haurien d'estar especialment ateses i que en aquests casos els jutjats tenen un deure suplementari d'indagar de manera àgil i profunda.

En el cas dels delictes lleus, després de la denúncia no es farà cap investigació dels fets sinó que al cap d'un parell de mesos de la denúncia se citarà ambdues parts a un judici en el qual no cal la presència d'advocat/da i es dictarà una sentència, contra la qual es pot recórrer davant de l'Audiència Provincial de Barcelona. En el cas de delictes de més pes, tenim l'opció de personar-nos com a acusació particular o no, contractant els serveis d'un/a advocat/da i procurador/a. S'iniciarà la fase d'investigació, en què es recolliran les proves que han d'aclarir els fets, els responsables i l'encaix delictiu. Les regles del joc en els procediments penals són molt estrictes i només si s'aconsegueix determinar amb claredat l'entitat dels fets i la seva autoria es podrà passar a la fase posterior i fer un judici; en cas contrari, el jutjat arxivarà el cas. Si s'arriba a judici es dictarà una sentència que declararà provats tots o part dels fets contra totes o part de les persones responsables i es determinarà si escauen indemnitzacions i de quin import. Es pot recórrer contra la sentència davant l'Audiència Provincial de Barcelona. En funció de si es tracta de delictes lleus o no, el temps mitjà del procediment complet oscil·larà entre l'any i els tres anys.

Tothom inicia un procés judicial amb l'expectativa de resultats, i tirar-lo endavant suposa dedicar-hi temps, energia i compartir amb l'autoritat part de la nostra intimitat. Hem de saber que no sempre el tracte rebut serà el desitjat i que el resultat pot tardar a arribar o no satisfer del tot el que n'esperàvem. Tot i això, cal pensar en la satisfacció d'haver-ho intentat, a valorar els casos en que sí que assolim l'èxit i en el fet que cada cas denunciat ajuda les entitats a visibilitzar la gravetat i amplitud de la discriminació LGTBI en totes les seves formes, a radiografiar la situació per exigir polítiques públiques en aquest sentit, a incrementar la sensibilitat i coneixement de la diversitat sexual i afectiva per part dels operadors jurídics, a millorar el nostre sistema d'alertes i la coordinació de l'engranatge entre cossos de seguretat, Fiscalia, Síndic, Àrea i col·lectius LGTBI, que ens permeten millorar la nostra capacitat de resposta per protegir i atendre les persones que viuen atacs per LGTBI-fòbia. Cada nou cas que ens arriba suposa un repte sobre com s'ha d'abordar i com se li pot donar la millor resposta; per tant cada denúncia és útil, amb independència del seu resultat final.

El saber col·lectiu acumulat durant aquests anys, la capacitat d'interlocució amb les autoritats, el debat social i la sensibilització generats al voltant dels casos que ens arriben, els casos guanyats, les aliances teixides i la satisfacció de les persones ateses ens porten al convenciment que val la pena perseverar. Precisament el maig de 2018 tindrà lloc a Barcelona una trobada internacional d'observatoris contra la LGTBI-fòbia per compartir bones pràctiques, resultats i idees per continuar avançant en el camí de la convivència en llibertat i del dret a la diferència.

*Laia Serra
Advocada*

Legislación contra el odio

En un solo año el Ministerio del Interior ha recogido un aumento del 36% de delitos de odio por orientación sexual o identidad de género. UNICEF denuncia que los niños LGTB son los que más acoso sufren. El 8% de los comentarios en RRSS sobre cualquier partido de fútbol tienen contenidos homófobos... Estos datos fríos —tras los que se esconden sufrimientos personales, mucho dolor, situaciones intolerables— muestran que la práctica igualdad legal que ha alcanzado el colectivo LGTB en España no se corresponde con una igualdad real.

Los poderes públicos no pueden esperar a que las mentalidades cambien, a que las nuevas generaciones generen una expectativa de cambio a mejor. De hecho, el perfil del agresor medio por LGTB-fobia es un joven menor de 30 años, lo que no invita a la esperanza. Los poderes públicos, y así lo dice la Constitución en su artículo 9.2, están obligados a remover los obstáculos que dificultan o impiden el ejercicio de la libertad efectiva. Y, para eso, deben dotarse de herramientas.

La más efectiva de entre todas es la Ley de igualdad LGTBI, que se encuentra en proceso de tramitación en el Congreso de los Diputados. Siguiendo el ejemplo ofrecido por Cataluña (que aprobó su ley de igualdad en 2014), la FELGTB redactó una proposición de ley que luego fue discutida, trabajada, mejorada y consensuada por otras muchas entidades del ámbito LGTB y de la defensa de los derechos humanos, entre las que se incluye el Observatori Contra l'Homofòbia. Se trata de una ley que, para empezar, pone en primer término el deber de intervención de las administraciones. Es decir, no basta con esperar las denuncias, hay que realizar una labor proactiva en favor de la visibilidad y de la promoción del respeto a la diversidad. Una diversidad de orientaciones sexuales, de identidades de género, de expresiones de las mismas, de características sexuales. Una diversidad que nos define a todas y a todos y que nos enriquece como sociedad.

Se trata, además, de una ley pedagógica, que recoge formación para profesionales de todos los ámbitos: educativo, sanitario, judicial, cuerpos y fuerzas de seguridad... Protege a las hijas e hijos de las familias LGTB; sanciona la igualdad en el acceso a las técnicas de reproducción asistida y en la filiación de los hijos de parejas de mujeres; prohíbe las terapias “reparativas” que torturan a las personas LGTB con la promesa de una falsa “conversión”, así como las cirugías cosméticas a menores intersexuales. Establece ayudas a las víctimas de violencia intragénero. Y, por supuesto, despatologiza la transexualidad y reconoce el derecho a la libre autodeterminación de género.

La Ley de igualdad LGTBI es integral, transversal; a través de 99 artículos desgana docenas de medidas concretas para materializar la igualdad. Por último, establece mecanismos para garantizar su cumplimiento: una agencia estatal que la controle, investigue, evalúe y facilite la participación del movimiento LGTBI, una comisión interministerial que coordine las políticas del Gobierno y un archivo de memoria histórica LGTBI. Y, por descontado, está provista de un régimen sancionador para cuando las medidas proactivas y pedagógicas no funcionen.

Todos los partidos deberían apoyar esta ley. Porque los derechos humanos no deben ser motivo de discusión partidista. Porque la igualdad no debe tener un solo color, sino todos los del arcoíris. A quienes se queden al margen de este avance de importancia incalculable la historia les pasará factura.

Necesitamos esta ley urgentemente. Solo así dejaremos de lamentar año tras año unas cifras insoportables de delitos de odio, de bullying, de autolesiones causadas por la vivencia de una discriminación persistente... Para combatir el odio, debemos trabajar la igualdad.

Jesús Generelo
Presidente de la FELGTB

Si el 2016 va ser l'any en què des del Govern de la Generalitat es va emprendre el desplegament efectiu de la Llei 11/2014, el 2017 ha estat l'any en què hem recollit els primers fruits dels esforços que hi hem destinat. Esforços compartits de les entitats, dels i les professionals que hi treballen, del personal de la funció pública, local, comarcal i de la Generalitat i altres agents. Destaquem, del global de la feina que hem dut a terme en col·laboració, la primera fase del desplegament de la Xarxa de Serveis d'Atenció Integral (SAI) LGBTI arreu de Catalunya.

Convençudes que els drets de les persones s'han de poder fer efectius en qualsevol lloc del territori, i molt especialment allà on resideixen les persones, al llarg del 2017 hem posat en funcionament, amb la complicitat d'ajuntaments i consells comarcals, 20 serveis d'atenció integral LGBTI, des de l'Alt Urgell fins a la Ribera d'Ebre. També posem en relleu l'aprovació, per part del Govern, del deure d'intervenció en el cas de ser víctimes o testimonis de qualsevol vulneració de drets per motiu d'identitat sexual o expressió de gènere. Aquesta instrucció, en què destaca l'obligatorietat d'intervenir-hi i la manera específica de fer-ho, ha estat posada en coneixement a tots els treballadors i treballadores de la funció pública catalana, dels quals més de 1.300, d'àmbits que van de presons a agricultura, passant —naturalment— per ensenyament, ja han fet formació en la matèria aquest any.

I, naturalment, en els casos en què s'han produït vulneracions de drets s'ha actuat en matèria sancionadora, tal com preveu la llei. El 2017 s'han tramitat 140 incidències i s'han gestionat 51 denúncies, de les quals 22 penals, 1 laboral i 28 administratives. D'aquestes 28 han derivat 6 sancions administratives, d'entre les quals destacaríem la del bus que promovia la transfòbia, la del professor que a l'aula va menystenir les persones homosexuals o els insults a una parella que va ser increpada a la via pública. A banda, hi ha totes les sancions penals imposades per via judicial. Volem agrair de manera expressa a totes les persones i a les entitats que de manera valenta s'adrecen a l'Administració (Xarxa de SAI, Mossos d'Esquadra, 012) per denunciar una vulneració de drets. Sense elles l'acció administrativa i penal no seria possible.

*Àrea per a la Igualtat de Tracte i No-discriminació de Persones LGBTI
Direcció General d'Igualtat*

TANCAMENT

L'Estat de la LGTBI-fòbia a Catalunya 2017 ens apropa un any més a una visió sobre la realitat que vivim les persones LGTBI a Catalunya. Tot i disposar de diferents eines legals contínuament patim de forma expressa i específica violència per raó d'orientació afectivosexual i identitat i expressió de gènere. Com podem veure a l'informe d'enguany l'ítem majoritari són les agressions. Caldrà, sense dubte, generar mecanismes, protocols i accions contundents per aturar aquesta xacra. També volem posar l'accent en la situació de les dones lesbianes i bisexuals, que, malgrat que pateixen una violència específica, això no es veu traduït en dades concretes. L'Observatori Contra l'Homofòbia (OCH) vol engegar nous canals que facilitin que les dones lesbianes i bisexuals puguin denunciar de forma fàcil i efectiva les diferents situacions de vulnerabilitat que pateixen. Amb referència a les persones trans, és del tot preocupant que estiguin en una situació de total exclusió pel que fa al dret d'admissió en els locals d'oci de Catalunya i, en especial, de Barcelona. Quant a les persones bisexuals, és imprescindible generar mecanismes per treure-les de la invisibilitat en què es troben i poder tenir dades concretes sobre la bifòbia a Catalunya. Respecte a les persones intersexuals, ens hem de dotar, d'acord amb elles, de polítiques que visibilitzin i afrontin la seva realitat.

Com a president d'una entitat defensora dels drets i les llibertats vull fer un esment a la irregularitat que suposa la imposició de l'article 155 a Catalunya, que genera una anomalia respecte al funcionament democràtic de les institucions pròpies catalanes.

Vull posar en valor l'aprovació del protocol del deure d'intervenció aprovat per la Generalitat de Catalunya d'acord amb la Llei 11/2014, tot i que caldria aprofundir en la necessitat de participació de les entitats LGTBI i, en concret, de l'OCH, en el desenvolupament diari d'aquest protocol.

En aquest informe també hem vist com, per primer cop, una incidència rebuda el 2015 (insults a les xarxes socials) ha completat tot el seu itinerari fins a arribar a l'Audiència Provincial de Madrid, on ha estat objecte d'una sentència condemnatòria per discurs d'odi.

Des de l'OCH, d'acord amb la FELGTB, apostem de forma total i absoluta per l'aprovació de la Llei contra la discriminació per orientació sexual, identitat o expressió de gènere i característiques sexuals, i d'igualtat social de lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals, transgènere i intersexuals.

Per acabar, volem convidar a totes les persones lectores d'aquest informe a les pròximes Trobades Internacionals d'Observatoris contra la LGTBI-fòbia que tindran lloc a Barcelona de l'1 al 3 de juny i que suposen una de les apostes més importants de l'OCH des de la seva creació.

Cal recordar a tothom que l'OCH és una organització sense ànim de lucre, independent i sense cap dependència orgànica d'institucions ni d'altres estaments.

Eugeni Rodríguez
President de l'Observatori Contra l'Homofòbia

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

Informe de l'Observatori Contra l'Homofòbia sobre

L'ESTAT DE LA LGTBI-FÒBIA A CATALUNYA 2017

 www.och.cat

 coordinacio@och.cat

 932 17 26 69

 @ochcatalunya

 @OCH_L

 Carrer de Verdi, 88, 08012 Barcelona